

Phật Giáo Nguyên Thủy

Theravāda

TẠNG THẮNG PHÁP

ĐẾ SONG (SACCAYAMAKA)

TẬP 1

**DỊCH GIẢ TỶ KHỰU KHẢI MINH
ĐÁNH MÁY VI TÍNH TỶ KHỰU MINH VINH
HOÀN TẤT VÀO NGÀY 7/5/2020 ÂL
DL: 2020 - PL. 2564**

LỜI GIỚI THIỆU

Đức Thế Tôn an cư mùa mưa lần thứ bảy nơi cung trời *Tāvātimsa* (Ba mươi Ba), nơi tảng đá *Paṇḍukambala* [ngai vàng của Thiên Chủ *Sakka* (Đế Thích)]; Đức Thế Tôn thuyết lên tạng Thắng Pháp (*Abhidhammapiṭaka*) tế độ Chư Thiên, trong đó có vị Thiên tử *Māyā* là hậu thân của hoàng hậu *Māyā*, là thân mẫu của Ngài khi Ngài còn là vị Bồ tát kiếp chót. Đức Thế Tôn thuyết liên tục ba tháng ròng rã (tính theo nhân loại).

Tạng Thắng Pháp có bảy bộ là:

1- Bộ *Dhammasaṅgaṇī* (Pháp Tụ). Bộ này có một ngàn ba trăm Pháp uẩn (*dhammakhandha*), Đức Thế Tôn thuyết trọn mười hai ngày, có bảy mươi triệu vị Thiên đắc Thánh quả.

2- Bộ *Vibhaṅga* (Phân Tích). Bộ này có sáu ngàn năm trăm Pháp uẩn; được Đức Thế Tôn thuyết trọn mười hai ngày, có bảy mươi triệu vị Thiên chứng Thánh quả.

3- Bộ *Dhātukathā* (Nguyên Chất Ngữ). Bộ này có bảy ngàn Pháp uẩn. Đức Thế Tôn thuyết trọn sáu ngày, có sáu mươi triệu vị Thiên chứng đắc Thánh quả.

4- Bộ *Puggalapaññatti* (Nhân Chế Định). Bộ này có ba ngàn sáu trăm Pháp uẩn, Đức Thế Tôn thuyết trọn sáu ngày, có sáu mươi triệu vị Thiên chứng đắc Thánh quả.

5- Bộ *Kathāvatthu* (Luận Điềm). Bộ này được cho là do Ngài *Moggaliputta Tissa* soạn lập vào thời Vua *Asoka*, khi ấy có cuộc kết tập Phật ngôn lần thứ ba và Ngài *Moggaliputta Tissa* là vị chủ tọa.

Ngài *Buddhaghosa* trong tập *Aṭṭhasālinī* (Sớ giải Bộ Pháp Tụ) cho biết:

Trong bộ này chính thống có 500 câu do Đức Thế Tôn thuyết và Ngài *Moggaliputta Tissa* triển khai thành một ngàn câu.

Bộ Luận Điềm (*Kathāvatthu*) có bảy ngàn một trăm Pháp uẩn, được Đức Thế Tôn thuyết trong mười ba ngày, có bảy mươi triệu vị Thiên chứng Thánh quả.

6- Bộ *Yamaka* (Song Đối). Bộ này có mười Song là:

a- Căn Song (*Mūlayamaka*)

b- Uẩn Song (*Khandhayamaka*)

c- Xứ Song (*Āyatanayamaka*)

d- Giới Song (*Dhātuyamaka*)

e- Đế Song (*Saccayamaka*)

f- Hành Song (*Saṅkhārayamaka*)

g- Tùy Miên Song (*Anusayayamaka*)

h- Tâm Song (*Cittayamaka*)

i- Pháp Song (*Dhammayamaka*)

k- Quyền Song (*Indriyayamaka*)

Bộ Song Đối (*Yamaka*) có năm ngàn một trăm Pháp uẩn, được Đức Thế Tôn thuyết trọn mười tám ngày, có bảy mươi triệu vị Thiên chứng Thánh quả.

7- Bộ *Paṭṭhāna* (Vị Trí). Bộ này có chín ngàn bốn trăm Pháp uẩn, được Đức Thế Tôn thuyết trọn hai mươi ba ngày, có bốn trăm vị Thiên chứng Thánh quả.

Về bộ *Yamaka* (Song Đối) có mười Song như đã nêu; được nghe rằng các vị Trưởng lão tiền bối như Ngài *Saddhamma Jotika* hay Ngài *Koṇḍañña* đã giải thích đầy đủ bằng Thái ngữ để giảng dạy nơi trường Đại Học *Abhidhamma* của Vương quốc Thái Lan.

Thượng Tọa Khải Minh đã thấp nén tâm hương chuyển dịch Bộ Song Đối từ Thái ngữ sang Việt ngữ.

Trong suốt những năm tháng miệt mài đắm mình vào biển Pháp rộng mênh mông của tạng Thắng Pháp, nhất là Bộ Song Đối, Thượng Tọa đã gần như sắp hoàn thành bản dịch phẩm Bộ Song Đối, chỉ còn dang dở ba tập là: Hành Song, Tùy Miên Song và Quyền Song.

Bất ngờ Thượng Tọa ra đi khi tuổi đời vừa bước qua ngưỡng cửa lục tuần.

Thượng Tọa ra đi khi trí vừa rục nở, chưa kịp tỏa hương khắp cõi Sa bà, đã vội đi vào khoảng xa vắng nghìn trùng, như cánh hoa vừa nở đã vội tàn. Như vầng trăng vừa hé mọc, vội chìm vào bóng tối mênh mông.

Hoài bão còn đây mà người xưa đã vắng bóng.

Tập Đế Song (saccayamaka) là một trong những dịch phẩm lưu lại cho đời của Thượng Tọa.

Đọc Đế Song qua ba phần lớn là:

Phần Định Danh (*Paṇṇattivāra*), phần Chuyển Biến (*Pavattivāra*) và phần Biến Tri (*Pariññāvāra*)

Sự hiểu biết và thành tựu bốn sự thật là điều cần thiết, là nhiệm vụ cấp bách cần nỗ lực tiến hành.

Đức Phật có dạy:

“Này các Tỳ Khưu, chỉ vì không thấu hiểu Thánh giới, Thánh định, Thánh tuệ mà Như Lai và các Thầy phải sinh tử triền miên.” (D.II;72. Kinh Đại Viên Tịch - Mahāparinibbānasutta).

Thấm thấu được lý “bốn sự thật” là điều khó, nhưng không phải không thành tựu, tất cả chỉ quy vào hai điểm “hiểu Pháp và thực hành Pháp”.

Phần định danh giúp hành giả đang tầm cầu vị giải thoát hiểu rõ các danh từ để không bị nhầm lẫn, không bị rơi vào ý nghĩa lệch lạc, không bị rơi vào vùng tà kiến.

Phần định danh giúp hành giả hiểu rõ: “Khổ là gì?”, thế nào là “Sự thật về khổ”. Hai ý nghĩa này thoát nghe dường như giống nhau, nhưng trong pháp quán minh lại khác xa nhau.

Tương tự như thế với tập và tập đế; với diệt và diệt đế và với đạo và đạo đế.

Phần Chuyển Biến giúp cho hành giả nhận định rõ ba sự thật là khổ, tập và đạo diễn tiến (Níp Bàn không có diễn tiến) với người, cõi và người và cõi qua sáu chặng thời gian: Hiện tại, quá khứ, vị lai; hiện tại - quá khứ; hiện tại - vị lai và quá khứ - vị lai.

Phần Biến Tri (*Pariññā*) giúp hành giả thấu đáo bản chất thật của danh sắc, ngũ uẩn phù du này.

Hành giả nhận thức được rằng:

- Mỗi ly da thịt ẩn tàng triệu triệu niềm đau.

- Mỗi một hơi thở ra - vào chứa đựng triệu triệu cơn giông bão, sẵn sàng quét sạch, xóa tan những gì đang hiện hữu, kiếp nhân sinh chỉ tồn tại khi hơi thở còn vào còn ra. Khi chúng vắng mặt, xem như chúng sanh ấy già từ cõi tạm ra đi theo duyên nghiệp của mình.

- Mỗi giọt máu đang xuôi chảy trong tám thân như dòng cuồng lưu lôi kéo mạng sống rơi vào vực thẳm luân hồi vô tận.

Thực hành pháp Minh Sát về bốn sự thật, hành giả sẽ cảm nhận được rằng:

Sinh mạng chúng sanh hay của chính ta chỉ là vệt nắng mỏng manh trong trời mùa hạ, chỉ là sương khói mông lung trong buổi chiều tà. Sự tồn tại mạng sống này chỉ là một giây cũng không hề có, nó chỉ hiện ra trong một phần triệu giây rồi lịm tắt, không có gì là trường cửu, không có gì vững bền.

Hãy từ già chúng để đi đến vùng vĩnh hằng.

Hãy xa lìa danh sắc hữu vi này để đi đến nơi an tịnh ngàn đời là Níp Bàn vĩnh lạc.

Xin cảm niệm người đã ra đi nhưng lưu lại cho đời món quà Pháp Bảo vô giá.

*Ân tình lưu mãi ngàn sau,
Nhạn qua, bóng ảnh tan vào hư vô.
Dù còn lại nắm xương khô:
Kho tàng Pháp bảo, cơ đồ vinh danh.*

Chúng tôi vẫn giữ nguyên dịch phẩm, không hề có sự chỉnh sửa, dù chỉ là dấu chấm phẩy.

Chúng tôi trân trọng giới thiệu đến chư thiện hữu một dịch phẩm diệu kỳ của kho tàng Pháp Bảo thâm sâu, đồng thời cảm niệm và tri ân người đã ra đi mãi mãi.

Chùa Bồ Đề

06/04/2023 - 16/02 (nhuận)/Quý Mão

Tỳ Khưu Chánh Minh

Cẩn bạch

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU	
MỤC LỤC	
PHẦN ĐỊNH DANH (PAÑÑATTIVĀRA)	13
PHẦN ĐỊNH DANH CÓ 2 LOẠI	13
3 PHẦN LỚN (MAHĀVĀRA).....	15
GIẢI THÍCH VỀ 3 BIẾN TRI.....	15
GIẢI THÍCH VỀ 4 CÁCH THỨC.....	15
PHẦN ĐỊNH DANH XIỀ MINH (PAÑÑATTIVĀRA NIDDESA)	16
PHẦN CÂU LỘC THUẬN TÙNG (PADASODHANAVĀRA ANULOMA)	
1. KHỔ ĐẾ SONG (DUKKHASACCAYAMAKA).....	16
PHẦN CÂU LỘC ĐỐI LẬP (PADASODHANAVĀRA PACCANIKA)	
1. KHỔ ĐẾ SONG (DUKKHASACCAYAMAKA).....	17
PHẦN CÂU LỘC THUẬN TÙNG	
2. TẬP ĐẾ SONG (SAMUDAYASACCAYAMAKA).....	17
PHẦN CÂU LỘC ĐỐI LẬP	
2. TẬP ĐẾ SONG (SAMUDAYASACCAYAMAKA).....	18
PHẦN CÂU LỘC THUẬN TÙNG	
3- DIỆT ĐẾ SONG (NIRODHASACCAYAMAKA).....	18
PHẦN CÂU LỘC ĐỐI LẬP	
3- DIỆT ĐẾ SONG (NIRODHASACCAYAMAKA).....	19
PHẦN CÂU LỘC THUẬN TÙNG	
4- ĐẠO ĐẾ SONG (MAGGASACCAYAMAKA).....	20
PHẦN CÂU LỘC ĐỐI LẬP	
4- ĐẠO ĐẾ SONG (MAGGASACCAYAMAKA).....	20
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG (PADASODHANA MŪLACAKKAVĀRA ANULOMA)	21
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. KHỔ ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	21
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP (PADASODHANAVĀRA PACCANIKA)	
1. KHỔ ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	22
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. KHỔ ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	23
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	23
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. KHỔ ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	24
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	24
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	25
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	26
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
2. TẬP ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	26

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
2. TẬP ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	27
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
3. TẬP ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	27
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
3. TẬP ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	28
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. DIỆT ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	28
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. DIỆT ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	29
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. DIỆT ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	30
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. DIỆT ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	30
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
2. DIỆT ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	31
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
2. DIỆT ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	32
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. ĐẠO ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	32
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. ĐẠO ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	33
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. ĐẠO ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	33
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. ĐẠO ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	34
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
2. ĐẠO ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	34
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
2. ĐẠO ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	35
PHẦN THUẦN ĐẾ THUẬN TÙNG (SUDDHASACCAVĀRA ANULOMA)	36
1. KHỔ ĐẾ SONG (DUKKHASACCAYAMAKA).....	36
PHẦN THUẦN ĐẾ ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ SONG (DUKKHASACCAYAMAKA).....	36
PHẦN THUẦN ĐẾ THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ SONG (SAMUDAYASACCAYAMAKA).....	37
PHẦN THUẦN ĐẾ ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ SONG (SAMUDAYASACCAYAMAKA).....	37
PHẦN THUẦN ĐẾ THUẬN TÙNG	
2. DIỆT ĐẾ SONG (NIRODHASACCAYAMAKA).....	38
PHẦN THUẦN ĐẾ ĐỐI LẬP	
2. DIỆT ĐẾ SONG (NIRODHASACCAYAMAKA).....	39
PHẦN THUẦN ĐẾ THUẬN TÙNG	
3. ĐẠO ĐẾ SONG (MAGGASACCAYAMAKA).....	39
PHẦN THUẦN ĐẾ ĐỐI LẬP	
3. ĐẠO ĐẾ SONG (MAGGASACCAYAMAKA).....	40
PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
(SUDDHASACCAMŪLACAKKAVĀRA ANULOMA).....	41
PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. KHỔ ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	41

PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	41
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	42
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	42
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
3. KHỔ ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	43
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
3. KHỔ ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	43
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	44
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	45
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
2. TẬP ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	45
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
2. TẬP ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	46
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
3. TẬP ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	46
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
3. TẬP ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	47
PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. DIỆT ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	48
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. DIỆT ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	48
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
2. DIỆT ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	49
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
2. DIỆT ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	49
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
3. DIỆT ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	50
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
3. DIỆT ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	51
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. ĐẠO ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	51
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. ĐẠO ĐẾ GÓC KHỔ ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	52
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. ĐẠO ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	53
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. ĐẠO ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	53
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG	
1. ĐẠO ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	54
PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP	
1. ĐẠO ĐẾ GÓC DIỆT ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	54
TÓM LƯỢC PHẦN ĐỊNH DANH (PAṆṆATTIVĀRA)	55
TRONG PHẦN ĐỊNH DANH CÓ 4 PHẦN (VĀRA)	55
TRONG PHẦN ĐỊNH DANH CÓ 8 PHƯƠNG THỨC (NAYA).....	55
TRONG PHẦN ĐỊNH DANH CÓ 64 SONG ĐỐI (YAMAKA)	56
TRONG PHẦN ĐỊNH DANH CÓ 128 CÂU HỎI (PUCCHĀ)	56

TRONG PHẦN ĐỊNH DANH CÓ 256 CÔNG DỤNG	56
Ý NGHĨA ĐẶC BIỆT TRONG KHỔ ĐỀ	56
Ý NGHĨA ĐẶC BIỆT TRONG TẬP ĐỀ	58
Ý NGHĨA ĐẶC BIỆT TRONG DIỆT ĐỀ	59
Ý NGHĨA ĐẶC BIỆT TRONG ĐẠO ĐỀ	59
TỔNG CỘNG CHI PHÁP CỦA PHẦN ĐỊNH DANH.....	60
PHẦN THUẦN ĐẾ ĐỐI LẬP (SUDDHASACCAVĀRA PACCANIKĀ).....	61
PHẦN CHUYỂN BIẾN (PAVATTIVĀRA)	62
PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA).....	63
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG (Paccuppannavāra Anuloma)	63
Phần người (Puggalavāra)	63
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	63
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	64
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	65
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	66
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	68
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	69
Phần Cõi (Okāsavāra)	70
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	70
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	71
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	71
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	72
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	72
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	73
Phần Người Và Cõi (Puggalokāsavāra)	74
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	74
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	75
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	76
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	78
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	79
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	80
PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG (Atitavāra Anuloma)	82
Phần Người (Puggalavāra).....	82
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	82
PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	82

PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	83
PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	84
PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	84
PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	85
Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra).....	86
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	86
PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	87
PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	88
PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	90
PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	91
PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	93
PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG (Anāgatavāra Anuloma).....	95
Phần người (Puggalavāra).....	95
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	95
PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	97
PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	98
PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	99
PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	100
PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	102
Phần Người Và Cõi (Puggalokāsavāra).....	104
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	104
PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	107
PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	109
PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	111
PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	113
PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	116
PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG (Paccuppannātītavāra Anuloma)	
.....	119
Phần Người (Puggalavāra).....	119
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	119
PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	120

PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	121
PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	123
PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	124
PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	126
Ghi Chú.....	127
Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra).....	127
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	127
PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	129
PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	131
PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	134
PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	138
PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	140
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG (Paccuppannānāgatavāra Anuloma)	143
Phần Người (Puggalavāra).....	143
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	143
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	146
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	150
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	152
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	155
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	156
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG (Paccuppannānāgatavāra Anuloma)	158
Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra).....	158
KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	158
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	162
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	167
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	170
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	175
PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.....	177
PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG (Atītānāgatavāra Anuloma)	180
Phần Người (Puggalavāra).....	180
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI.....	180

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	182
PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	183
PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	184
PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	185
PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	186
Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra).....	187
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	187
PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	190
PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	191
PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	193
PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	195
PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	198
PHẦN DIỆT (NIRODHAVĀRA)	200
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG (Paccuppannavāra Anuloma)	200
Phần Người (Puggalavāra).....	200
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	200
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	201
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	202
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	203
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	205
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	205
Phần Cõi (Okāsavāra)	207
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	207
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	207
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	208
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	208
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.....	209
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	210
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG (Paccuppannavāra Anuloma)	210
Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra).....	210
1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI	210

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	212
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
1. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	213
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	214
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	216
PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	216
PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG (Atitāvāra Anuloma)	218
Phần Người (Puggalavāra).....	218
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	218
Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra).....	218
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	218
PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG (Anāgatavāra Anuloma)	219
Phần Người (Puggalavāra).....	219
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	219
PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC TẬP ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	221
PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	222
PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. KHỔ ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	223
PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	224
PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP	
1. TẬP ĐỀ GỐC ĐẠO ĐỀ NGỌN SONG ĐỐI	226

ĐẾ SONG (SACCAYAMAKA)
PHẦN ĐỊNH DANH (PAÑÑATTIVĀRA)

Tiếp theo

Khi Đức Phật thuyết **Giới Song (Dhātuyamaka)** kết thúc, rồi Ngài thuyết sang **Đế song** tiếp theo.

Trong **Đế song** này có 3 phần :

- 1. PHẦN ĐỊNH DANH (PAÑÑATTIVĀRA)**
- 2. PHẦN CHUYỂN BIẾN (PAVATTIVĀRA)**
- 3. PHẦN BIẾN TRI (PARIÑÑĀVĀRA)**

Trong 3 phần này, Đức Phật thuyết phần định danh trước, rồi Ngài thuyết phần chuyển biến tuần tự tiếp theo.

Phần định danh có 2 loại :

- 1. Xiển thuật (Uddesa)**
- 2. Xiển minh (Niddesa)**

Đức Phật thuyết **Xiển thuật** trước, rồi Ngài thuyết **Xiển minh** tuần tự tiếp theo, xiển thuật sẽ không thuyết trong nơi đây bởi vì xiển thuật giống như là mục lục của xiển minh.

Khi Đức Phật thuyết phần Định danh Xiển thuật kết thúc, Ngài thuyết phần Định danh Xiển minh tiếp theo.

Trong xiển minh có 4 phần:

- 1. Phần câu lọc (Padasodhanavāra)**
- 2. Phần câu lọc căn luân (Padasodhanamūlacakkavāra)**
- 3. Phần thuận đế (Suddhasaccavāra)**
- 4. Phần thuận đế căn luân (Suddhasaccamūlacakkavāra).**

Trong 4 phần này Đức Phật thuyết phần Câu lọc trước, rồi Ngài thuyết phần Câu lọc căn luân tuần tự tiếp theo. Trong phần câu lọc có 2 loại:

- 1. Thuận tụng (Anuloma)**
- 2. Đối lập (Paccanika).**

Đức Phật thuyết **Thuận tụng** trước, rồi Ngài thuyết **Đối lập** tuần tự tiếp theo. **Phần thuận tụng có 4 song:**

- 1. Khổ đế song (Dukkhasaccayamaka)**
- 2. Tập đế song (Samudayasaccayamaka)**
- 3. Diệt đế song (Nirodhasaccayamaka)**
- 4. Đạo đế song (Maggasaccayamaka).**

Đức Phật thuyết **Khổ đế song** trước, rồi Ngài thuyết **Tập đế song** tuần tự tiếp theo. Khổ đế song có 2 loại :

- 1. Xuôi (Anuloma)**

2. Ngược (Paṭiloma).

Đức Phật thuyết **Xuôi** trước, rồi Ngài thuyết **Ngược** tuần tự tiếp theo. Thuận từng có 2 loại :

1. Vấn (Pucchā)

2. Đáp (Visajjanā).

Đức Phật thuyết **Vấn** trước, rồi Ngài thuyết **Đáp** tuần tự tiếp theo.

Vấn có 2 loại: 1 là **Sanniṭṭhānapada** là **Câu mở**. 2 là **Samsayapada** là **Câu hỏi**.
Đức Phật Ngài thuyết câu mở trước, rồi Ngài thuyết câu hỏi tiếp theo.

3 PHẦN LỚN (MAHĀVĀRA)

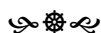
1. PHẦN ĐỊNH DANH (PAṆṆATTIVĀRA)

2. PHẦN CHUYỂN BIẾN (PAVATTIVĀRA)

3. PHẦN BIẾN TRI (PARIÑÑĀVĀRA).

Tất cả 3 phần này giải thích như sau :

1. **Phần định danh:** Là phần Đức Phật thuyết bằng cách phân biệt tên và thuyết chi pháp **Chơn đế** của **Tứ đế** tức là đế thông thường (**Saccasā mañña**) và **Thánh đế** (**Ariyasacca**) là phần Đức Phật thuyết trước cho hiểu đến **Trí pháp học** (**Pariyattiñāṇa**).
2. **Phần chuyển biến:** Là phần Đức Phật thuyết đến sự diễn tiến của **3 Đế** (trừ Diệt đế) bằng sự sanh và diệt (**Uppāda - Nirodha**) diễn tiến trong 6 thời, như thời hiện tại (**Paccupannakāla**)... và sanh khởi với 12 người, như người khổ vô nhân... trong cả 31 cõi như địa ngục... là phần Ngài thuyết để cho hiểu đến **Tuệ quán** (**Vipassanāñāṇa**).
3. **Phần biến tri:** Là phần Đức Phật thuyết đến việc **Biến tri 2 Đế** (trừ Diệt đế và Đạo đế) bằng mãnh lực của phận sự **Biến tri Khổ đế** diễn tiến bởi mãnh lực của **Ý nghĩa biến tri** (**Ñātapariññā**) và **Tam tướng biến tri** (**Ṭiraṇapariññā**): (**Dukkha saccam pariñāṇati**); Tập đế diễn tiến bởi mãnh lực của **Ý nghĩa biến tri** và **Đoạn trừ biến tri** (**Pahānapariññā**): (**Samudayasaccam pajahati**) diễn tiến trong 6 thời, như thời hiện tại... và sanh khởi trong 10 người, như phạm nhân vô phần (**Abhabba puthujanā**)... là phần Ngài thuyết để cho hiểu đến **Đạo Tuệ** (**Maggañāṇa**).

GIẢI THÍCH VỀ 3 BIẾN TRI

1. **Ý nghĩa biến tri:** Là sự biến tri trạng thái, phận sự, thành tựu, nhân cận của **Danh sắc, ngũ uẩn** theo **Sự thật**.
2. **Tam tướng biến tri:** Là sự biến tri danh sắc, ngũ uẩn... theo **Vô thường, khổ, vô ngã**.
3. **Đoạn trừ biến tri:** Là sự đoạn trừ dục ái tức vui thích trong danh sắc, ngũ uẩn... bằng **A-La-Hán Đạo tuệ** (**Arahattamaggañāṇa**).

GIẢI THÍCH VỀ 4 CÁCH THỨC

NHƯ PHẦN CÂU LỘC...

1. **Phần câu lọc** (**Padasodhanavāra**): Là phần Đức Phật thuyết bằng cách chắc lọc câu của **Tứ Đế**.
2. **Phần câu lọc căn luân** (**Padasodhanamūla cakkavāra**): Là phần Đức Phật thuyết bằng cách chắc lọc câu của **Tứ Đế** rồi xoay vòng theo **Gốc** (**Mūla**); **Ngọn** (**Mūlī**).

3. **Phần thuận đế (Suddhasaccavāra)**: Là phần Đức Phật thuyết phân loại **Tứ Đế** ra thành mỗi câu, rồi Ngài thuyết riêng biệt không lẫn lộn với Đế khác.

4. **Phần thuận đế căn luân (Suddhasaccamūla cakkavāra)**: Là phần Đức Phật thuyết phân loại **Tứ Đế** ra thành mỗi từ riêng biệt, rồi Ngài nêu lên Đế khác và phân tích xoay vòng theo gốc, ngọn.

Ghi Chú: Phần câu lọc thuận từng (tức là chắc lọc câu thế nào là **Khổ**? thế nào là **Khổ đế**?). Tức **khổ** là gì? **Khổ đế** là gì? thế nào là **Tập**? thế nào là **Tập đế**?

Tức **Tập** là gì ? **Tập đế** là gì?

Thế nào là **Diệt**? thế nào là **Diệt đế**?

Tức **Diệt** là gì? **Diệt đế** là gì?

Thế nào là **Đạo**? thế nào là **Đạo đế**?

Tức **Đạo** là gì ? **Đạo đế** là gì?

PHẦN ĐỊNH DANH XIỂN MINH (PAÑÑATTIVĀRA NIDDESA)

PHẦN CÂU LỌC THUẬN TỪNG (PADASODHANAVĀRA ANULOMA)

1. Khổ đế Song (Dukkhasaccayamaka)

Vấn xuôi: Dukkham, dukkhasaccanti? Khổ là Khổ đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Dukkhasaccam, dukkhasaccanti? Khổ đế là khổ phải chăng ?

Đáp: Kāyikaṃ dukkham cetasikaṃ dukkhamṭhapetvā avasesaṃ dukkhasaccam na dukkham, kāyikaṃ dukkham cetasikaṃ dukkham dukkhañceva dukkhasaccaṃca.

Ngoại trừ khổ thân, khổ tâm ra, pháp còn lại gọi là Khổ đế nhưng không gọi là khổ, còn khổ thân, khổ tâm gọi là khổ cũng phải, gọi là khổ đế cũng phải.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu **vấn xuôi**; **Chi pháp của câu mở** = **Khổ thân** tức tâm sở thọ trong tâm thân thức thọ khổ, **Khổ tâm** tức là tâm sở thọ hợp trong 2 tâm sân.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu **vấn ngược**; **Chi pháp câu mở** = **81 tâm hiệp thế, 51 tâm sở, 28 sắc quyền (indriyabaddha rūpa)** (trừ tâm sở tham, với 2 khổ).

Và **khổ thân** tức tâm sở thọ hợp trong tâm thân thức thọ khổ, **khổ tâm** tức tâm sở thọ hợp trong 2 tâm sân.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN CÂU LỘC ĐỐI LẬP (PADASODHANAVĀRA PACCANIKĀ)

1. Khổ đế song (Dukkhasaccayamaka)

Vấn xuôi: Na dukkhaṃ, na dukkhasaccanti? Phi khổ là phi khổ đế phải chăng?

Đáp: Kāyikaṃ dukkhaṃ cetasikaṃ dukkhaṃ ṭhapetvā avasesaṃ na dukkhaṃdukkhasaccaṃ, dukkhañca dukkhasaccañca ṭhapetvā avasesaṃ na ceva dukkhaṃ na ca dukkhasaccaṃ.

Ngoại trừ khổ thân, khổ tâm ra, pháp còn lại không gọi là Khổ nhưng gọi là Khổ đế, ngoài trừ khổ và khổ đế ra, pháp còn lại không gọi là khổ, cũng không gọi là khổ đế.

Vấn ngược: Na dukkhasaccaṃ, na dukkha saccanti?

Phi khổ đế là phi khổ phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 81 tâm hiệp thế, 51 tâm sở, 28 sắc quyền – Indriyabaddharūpa (trừ tâm sở tham, với 2 khổ).

Và cả 3 đế, ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng (Utujakalāpa) thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ 2 khổ với khổ đế).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = 3 đế, ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng (Utujakalāpa) thuộc sắc phi quyền-Anindriya baddharūpa, chế định (trừ 2 khổ với khổ đế).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết thúc Khổ Đế Song

***

PHẦN CÂU LỘC THUẬN TÙNG

2. Tập đế song (Samudayasaccayamaka)

Vấn xuôi: Samudayo, samudayasaccanti?

Tập là Tập đế phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃṭhapetvā avaseso samudayo na samudayasaccaṃ, samu dayasaccaṃ samudayo ceva samudayasaccañca.

Ngoài tập đế ra, pháp còn lại gọi là tập nhưng không gọi là Tập đế, còn Tập đế gọi là tập cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải.

Vấn ngược: Samudayasaccaṃ, samudayati?

Tập đế gọi là tập phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = Tập thông thường tức 9 phiền não (trừ tham), 12 tâm bất thiện đồng sanh với 9 phiền não, 17 tâm thiện hiệp thể là cảnh của tâm bất thiện. Và Tập đế tức ái dục.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = Tập đế tức ái dục.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC ĐỐI LẬP

2. Tập đế song (Samudayasaccayamaka)

Vấn xuôi: Na samudayo, na samudayasaccanti? Phi tập là Phi Tập đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na samudayasaccaṃ, na samu dayoti?

Phi Tập đế gọi là phi tập phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃṭhapetvā avaseso na samudayasaccaṃ samudayo, samudayañca samudayasaccañca ṭhapetvā avaseso na ceva samudayo na ca samudayasaccaṃ.

Ngoại trừ tập đế ra, pháp còn lại không gọi là Tập đế nhưng gọi là tập, ngoài tập thông thường và Tập đế ra pháp còn lại không gọi là tập và cũng không gọi là Tập đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = 3 đế, ngoại đế tức là 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ tập thông thường với Tập đế).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = Tập thông thường tức 9 phiền não (trừ tham), 12 tâm bất thiện đồng sanh với 9 phiền não, 17 tâm thiện hiệp thể là cảnh của tâm bất thiện.

Và 3 đế, ngoại đế tức là 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ tập thông thường với Tập đế).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết thúc Tập Đế Song.

PHẦN CÂU LỘC THUẬN TÙNG

3- Diệt đế song (Nirodhasaccayamaka)

Vấn xuôi: Nirodho, nirodhasaccanti?

Diệt là Diệt đế phải chăng?

Đáp: Nirodhasaccaṃṭhapetvā avaseso nirodho na nirodhasaccaṃ, nirodhasaccaṃnirodho ceva nirodhasaccañca.

Ngoài Diệt đế ra, pháp còn lại gọi là diệt nhưng không gọi là Diệt đế, còn Diệt đế gọi là diệt cũng phải, gọi là Diệt đế cũng phải.

Vấn ngược: Nirodhasaccaṃ, Nirodhoti?

Diệt đế gọi là diệt phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Diệt thông thường (Nirodhasāmañña) như diệt tạm thời (Tadaṅganirodha), tức là không có tánh chất của phiền não, bị đoạn trừ bằng thiện dục giới; Diệt áp chế (Vikkhambhananirodha) tức là không có tánh chất của triền cái, bị đoạn trừ bằng thiện đạo đại; Diệt đoạn trừ (Samucchedanirodha) tức là không có tánh chất của phiền não, bị sát tuyệt bằng tâm đạo; Diệt an tịnh (Paṭipassaddhinirodha) tức là không có tánh chất của phiền não, bị đoạn trừ bằng tâm quả; Diệt sát na (Khaṇanirodha) tức sát na diệt của tâm, tâm sở. Và Diệt đế tức Níp bàn.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Diệt đế tức Níp bàn.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC ĐỐI LẬP

3- Diệt đế song (Nirodhasaccayamaka)

Vấn xuôi: Nanirodho, na nirodhasaccanti?

Phi Diệt là Phi Diệt đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na nirodhasaccaṃ, na nirodhoti?

Phi Diệt đế gọi là phi Diệt phải chăng?

Đáp: Nirodhasaccaṃ ṭhapetvā avaseso na nirodhasaccaṃ nirodho, nirodhañca nirodha saccañca ṭhapetvā avaseso na ceva nirodho na ca nirodhasaccaṃ.

Ngoại trừ Diệt đế ra, pháp còn lại không gọi là Diệt đế nhưng gọi là diệt, ngoài trừ diệt thông thường và Diệt đế ra, pháp còn lại không gọi là diệt và không gọi là Diệt đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế, ngoại đế tức là 29 tâm đạo, 27 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ diệt thông thường với Diệt đế).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

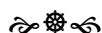
-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Diệt thông thường như Diệt tạm thời (Tadaṅga nirodha), tức là không có tánh chất của phiền não bị đoạn trừ bằng Thiện

dục giới; **Diệt áp chế** tức là không có tánh chất của triền cái bị đoạn trừ bằng Thiện đáo đại; **Diệt đoạn trừ** tức là không có tánh chất của phiền não bị sát tuyệt bằng Tâm đạo; **Diệt an tịnh** tức là không có tánh chất của phiền não bị đoạn trừ bằng Tâm quả; **Diệt sát na** tức sát na diệt của tâm, tâm sở.

Và **3 đế**, ngoại đế tức là 29 tâm đạo, 27 tâm quả, **2 bọt sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định** (trừ diệt thông thường với Diệt đế).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Diệt Đế Song.

PHẦN CÂU LỘC THUẬN TÙNG

4- Đạo đế song (Maggasaccayamaka)

Vấn xuôi: Maggo; Maggasaccanti?

Đạo là Đạo đế phải chăng?

Đáp: Maggasaccaṃ t̄hapetvā avaseso Maggo na Maggasaccaṃ, Maggasaccaṃ Maggo ceva Maggasaccaṃ.

Ngoài trừ Đạo đế ra, pháp còn lại gọi là đạo nhưng không gọi là Đạo đế, còn Đạo đế gọi là đạo cũng phải, gọi là Đạo đế cũng phải.

Vấn ngược: Maggasaccaṃ; Maggoti?

Đạo đế gọi là Đạo phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = Đạo thông thường (Maggasāmañña)** tức **5 chi đạo (Pañcaṅgi kamagga)** hợp trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đáo đại, **8 chi đạo (Aṭṭhaṅgikamagga)** hợp trong tâm đại thiện và tâm quả, **4 tà đạo (Micchāmagga)** như **Tà kiến đạo...** đường mòn (**jaṅgamagga**), đường biển (**sakaṭamagga**)...

Và **Đạo đế** tức Thánh Đạo có 8 chi hợp trong 4 tâm đạo.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = Đạo đế** tức Thánh Đạo có 8 chi hợp trong 4 tâm đạo.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC ĐỐI LẬP

4- Đạo đế song (Maggasaccayamaka)

Vấn xuôi: Na Maggo, na Maggasaccanti?

Phi Đạo là Phi Đạo để phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na Maggasaccaṃ, na Maggoti?

Phi Đạo để gọi là phi Đạo phải chăng?

Đáp: Maggasaccaṃ ṭhapetvā avaseso na Maggasaccaṃ Maggo, Maggañca Maggasaccaṃ ṭhapetvā avaseso na ceva Maggo na ca Maggasaccaṃ

Ngoại trừ Đạo để ra, pháp còn lại không gọi là Đạo để nhưng gọi là đạo, ngoài trừ đạo thông thường và Đạo để ra, pháp còn lại không gọi là đạo và cũng không gọi là Đạo để.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế, ngoại đế** tức là 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định** (trừ Đạo thông thường với Đạo để).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Đạo thông thường** tức tức **5 chi đạo** hợp trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đại thiện và tâm đại, **8 chi đạo** hợp trong tâm đại thiện và tâm quả, **4 tà đạo** như **Tà kiến đạo**... đường mòn, đường biển...

Và 3 đế, ngoại đế tức là 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định** (trừ Đạo thông thường với Đạo để).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết thúc Đạo Đế Song

Kết thúc Phần Câu lạc.

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG (PADASODHANA MŪLACAKKAVĀRA ANULOMA)

Trong phần này có **4 gốc** và trong mỗi gốc có **3 ngọn** là trình bày theo liên hệ căn luân (**Baddha cakka**) [Nghĩa là chắc lọc từ xoay vòng theo gốc, ngọn cho chi tiết thêm lên].

***

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Khổ đế gốc Tập đế ngọn Song Đối

Vấn xuôi: Dukkhaṃ, dukkhasaccanti?

Khổ là Khổ đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, samudayasaccanti?

Đế là Tập đế phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃ saccañceva samudayasaccañca, avasesā saccā na Samudayasaccaṃ.

Tập đế gọi là đế cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Tập đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Tập đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = **Khổ thân** tức tâm sở thọ trong tâm thân thức thọ khổ, **Khổ tâm** tức là tâm sở thọ hợp trong 2 tâm sân.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = **3 đế** (trừ Tập đế) **Và Tập đế.**

Chi pháp của câu hỏi = **Tập đế** mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP (PADASODHANAVĀRA PACCANIKA)

1. Khổ đế gốc Tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na dukkhaṃ, na dukkhasaccanti?

Phi khổ là phi khổ đế phải chăng?

Đáp: Kāyikaṃ dukkhaṃ cetasikaṃ dukkhaṃ ṭhapetvā avasesaṃ na dukkhaṃ dukkhasaccaṃ, dukkhañca dukkhasaccañca ṭhapetvā avasesaṃ na ceva dukkhaṃ na ca dukkhasaccaṃ.

Ngoại trừ khổ thân, khổ tâm ra, pháp còn lại không gọi là Khổ nhưng gọi là Khổ đế, ngoại trừ khổ và Khổ đế ra, pháp còn lại không gọi là khổ, cũng không gọi là Khổ đế.

Vấn ngược: Na saccā, na samudayasaccanti?

Phi đế là phi Tập đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = **81 tâm hiệp thế, 51 tâm sở, 28 sắc quyền** (trừ tâm sở tham, với 2 khổ).

-**Và 3 đế, ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bợn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định** (trừ 2 khổ với Khổ đế).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = **Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bợn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định.**

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Khổ đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối

Vấn xuôi: Dukkham, dukkhasaccanti?

Khổ là Khổ đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Nirodhasaccanti?

Đế là Diệt đế phải chăng?

Đáp: Nirodhasaccaṃ saccañceva Nirodhasaccañca, avasesā saccā na Nirodhasaccaṃ.

Diệt đế gọi là đế cũng phải, gọi là Diệt đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Diệt đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Diệt đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = Khổ thân** tức tâm sở thọ trong tâm thân thức thọ khổ, **Khổ tâm** tức là tâm sở thọ hợp trong 2 tâm sân.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = 3 đế (trừ Diệt đế) Và Diệt đế.**

Chi pháp của câu hỏi = Diệt đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Khổ đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối

Vấn xuôi: Na dukkham, na dukkhasaccanti?

Phi khổ là phi khổ đế phải chăng?

Đáp: Kāyikaṃ dukkham cetasikaṃ dukkham ṭhapetvā avasesaṃ na dukkham dukkhasaccaṃ, dukkhañca dukkhasaccañca ṭhapetvā avasesaṃ na ceva dukkham na ca dukkhasaccaṃ.

Ngoại trừ khổ thân, khổ tâm ra, pháp còn lại không gọi là Khổ, nhưng gọi là Khổ đế; Ngoại trừ khổ và Khổ đế ra pháp còn lại không gọi là khổ và cũng không gọi là Khổ đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Nirodhasaccanti?

Phi đế là phi Diệt đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = 81 tâm hiệp thế, 51 tâm sở, 28 sắc quyền** (trừ tâm sở tham, với 2 khổ).

Và 3 đế, ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bợn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định** (trừ 2 khổ với Khổ đế).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở** = **Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Khổ đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối

Vấn xuôi: Dukkham, dukkhasaccanti?

Khổ là Khổ đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā Maggasaccanti?

Đế là Đạo đế phải chăng?

Đáp: Maggasaccam saccañceva Maggasaccañca, avasesā saccā na Maggasaccam .

Đạo đế gọi là đế cũng phải, gọi là Đạo đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Đạo đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Đạo đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở** = **Khổ thân (Kāyikadukkha)** tức tâm sở thọ trong tâm thân thức thọ khổ; **Khổ tâm(cetasikadukkha)** tức là tâm sở thọ hợp trong 2 tâm sân.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở** = **3 đế** (trừ Đạo đế) **Và Đạo đế**.

Chi pháp của câu hỏi = **Đạo đế** mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Khổ đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na dukkham, na dukkhasaccanti?

Phi Khổ là khổ đế phải chăng?

Đáp: Kāyikam dukkham cetasikam dukkham ṭhapetvā avasesam na dukkham dukkhasaccam, dukkhañca dukkhasaccañca ṭhapetvā avasesam na ceva dukkham na ca dukkhasaccam.

Ngoại trừ khổ thân, khổ tâm ra, pháp còn lại không gọi là Khổ nhưng gọi là Khổ đế, ngoại trừ khổ và Khổ đế ra, pháp còn lại không gọi là khổ và cũng không gọi là Khổ đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Maggasaccanti?

Phi đế là phi Đạo đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 81 tâm hiệp thế, 51 tâm sở, 28 sắc quyền (trừ tâm sở tham, với 2 khổ).

Và 3 đế, ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ 2 khổ với Khổ đế).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết Thúc Khổ Đế Gốc.

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Tập đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Samudayo, Samudayasaccanti?

Tập là Tập đế phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃ ṭhapetvā avaseso samudayo na samudayasaccaṃ, samudayasaccaṃ samudayo ceva samudayasaccaṅca.

Ngoại trừ Tập đế ra, pháp còn lại gọi là tập nhưng không gọi là Tập đế, còn Tập đế gọi là tập cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải.

Vấn ngược: Saccā samudayasaccanti?

Đế gọi là khổ đế phải chăng ?

Đáp: Dukkhasaccaṃ saccaṅceva dukkhasaccaṅca, avasesā saccā na dukkhasaccaṃ.

Khổ đế gọi là đế cũng phải, gọi là Khổ đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Khổ đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Khổ đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Tập thông thường tức 9 phiền não (trừ tham), 12 tâm bất thiện đồng sanh với 9 phiền não, 17 tâm thiện hiệp thế là cảnh của tâm bất thiện.

Và Tập đế tức là Ái dục.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = 3 đế (trừ Khổ đế) Và Khổ đế.

Chi pháp của câu hỏi = Khổ đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Tập đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Samudayo, na Samuda yassaccanti?

Phi Tập là phi Tập đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na saccā, na dukkhasaccanti?

Phi đế là phi khổ đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế, ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định trừ tập thông thường với Tập đế.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng]

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền (Anindriyabaddharūpa), chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

2. Tập đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Samudayo, Samudayasaccanti?

Tập là Tập đế phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃ ṭhapetvā avaseso samudayo na samudayasaccaṃ, samudayasaccaṃ samudayo ceva samudayasaccañca.

Ngoại trừ Tập đế ra, pháp còn lại gọi là tập nhưng không gọi là Tập đế, còn Tập đế gọi là tập cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải.

Vấn ngược: Saccā, Nirodhasaccanti?

Đế gọi là Diệt đế phải chăng ?

Đáp: Nirodhasaccaṃ saccañceva Nirodhasaccañca, avasesā saccā na Nirodhasaccaṃ.

Diệt đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Diệt đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Diệt đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Diệt đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Tập thông thường tức 9 phiền não (trừ tham), 12 tâm bất thiện đồng sanh với 9 phiền não, 17 tâm thiện hiệp thể là cảnh của tâm bất thiện.

Và Tập đế tức là **Ái dục**.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = 3 đế** (trừ Diệt đế) **Và Diệt đế**.

Chi pháp của câu hỏi = Diệt đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

2. Tập đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Samudayo, na Samudayasaccanti?

Phi Tập là phi Tập đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na saccā, na Nirodhasaccanti?

Phi đế là phi diệt đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = 3 đế, ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định** (trừ tập thông thường với Tập đế).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

3. Tập đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Samudayo, Samudayasaccanti?

Tập là Tập đế phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃ t̐hapetvā avaseso samudayo na samudayasaccaṃ, samudayasaccaṃ samudayo ceva samudayasaccaṅca.

Ngoại trừ Tập đế ra, pháp còn lại gọi là tập nhưng không gọi là Tập đế, còn Tập đế gọi là tập cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải.

Vấn ngược: Saccā, Maggasaccanti?

Đế gọi là Đạo đế phải chăng?

Đáp: Maggasaccaṃ saccaṅceva Maggasaccaṅca, avasesā saccā na Maggasaccaṃ.

Đạo đế gọi là đế cũng phải, gọi là Đạo đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Đạo đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Đạo đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = Tập thông thường** tức **9 phiền não** (trừ tham), **12 tâm bất thiện** đồng sanh với 9 phiền não, **17 tâm thiện hiệp thế** là cảnh của tâm bất thiện.

Và **Tập đế** tức là **Ái dục**.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = 3 đế** (trừ Đạo đế) **Và Đạo đế**.

Chi pháp của câu hỏi = Đạo đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

3. Tập đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Samudayo, na Samudayassaccanti? Phi Tập là phi Tập đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na saccā, na Maggasaccanti?

Phi đế là phi Đạo đế phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = 3 đế, ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bợn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định** (trừ tập thông thường với Tập đế).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bợn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết Thúc Tập đế Gốc.

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Diệt đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Nirodho, Nirodhasaccanti?

Diệt là Diệt đế phải chăng?

Đáp: Nirodhasaccaṃ ṭhapetvā avaseso Nirodho na Nirodhasaccaṃ, Nirodhasaccaṃ Nirodho ceva Nirodhasaccaṅca.

Ngoại trừ Diệt đế ra, pháp còn lại gọi là Diệt nhưng không gọi là Diệt đế, còn Diệt đế gọi là Diệt cũng phải, gọi là Diệt đế cũng phải.

Vấn ngược: Saccā, Dukkhasaccanti?

Đế là Khổ đế phải chăng?

Đáp: Dukkhasaccaṃ saccañceva dukkha saccañca, avasesā saccā na dukkhasaccaṃ.

Khổ đế gọi là đế cũng phải, gọi là Khổ đế cũng phải; Đế còn lại không gọi là khổ đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Khổ đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Diệt thông thường tức Diệt tạm thời, tức là không có tánh chất của phiền não bị đoạn trừ bằng Thiện dục giới; Diệt áp chế tức là không có tánh chất của triền cái bị đoạn trừ bằng Thiện đạo đại; Diệt đoạn trừ tức là không có tánh chất của phiền não bị sát tuyệt bằng Tâm đạo; Diệt an tịnh tức là không có tánh chất của phiền não bị sát tuyệt bằng Tâm quả; Diệt sát na tức sát na diệt của tâm, tâm sở.

Và Diệt đế tức Níp bàn.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = 3 đế (trừ khổ đế) Và khổ đế.

Chi pháp của câu hỏi = Khổ đế mà thôi.

[Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHÂN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Diệt đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Nirodho, na Nirodhassaccanti?

Phi Diệt là phi Diệt đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na saccā, na dukkhasaccanti?

Phi đế là phi Khổ đế phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế, ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ diệt thông thường với Diệt đế).

-Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng]

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Diệt đế gốc Tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Nirodho, Nirodhasaccanti?

Diệt là Diệt đế phải chăng?

Đáp: Nirodhasaccaṃ ṭhapetvā avaseso Nirodho na Nirodhasaccaṃ, Nirodhasaccaṃ Nirodho ceva Nirodhasaccañca.

Ngoại trừ Diệt đế ra, pháp còn lại gọi là diệt nhưng không gọi là Diệt đế, còn Diệt đế gọi là Diệt cũng phải, gọi là Diệt đế cũng phải.

Vấn ngược: Saccā, samudayasaccanti?

Đế gọi là Tập đế phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃ saccañceva samudayasaccañca, avasesā saccā na samudayasaccaṃ.

Tập đế gọi là đế cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Tập đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là Đế nhưng không gọi là Tập đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = Diệt thông thường (nirodhosāmañña) như diệt tạm thời (tadaṅganirodha), tức là không có tánh chất của phiền não, bị đoạn trừ bằng Thiện dục giới; Diệt áp chế (vikkhambhananirodha) tức là không có tánh chất của triền cái, bị đoạn trừ bằng Thiện đáo đại; Diệt đoạn trừ (samucchedanirodha) tức là không có tánh chất của phiền não, bị sát tuyệt bằng Tâm đạo; Diệt an tịnh (paṭipassaddhinirodha) tức là không có tánh chất của phiền não bị đoạn trừ bằng Tâm quả; Diệt sát na (khaṇanirodha) tức sát na diệt của tâm, tâm sở.

Và Diệt đế tức Níp bàn.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = 3 đế (trừ Tập đế) Và Tập đế.

Chi pháp của câu hỏi = Tập đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Diệt đế gốc tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Nirodho, na Nirodhasaccanti?

Phi Diệt là phi Diệt đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na saccā, na samudayasaccanti? Phi đế là phi Tập đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

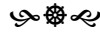
TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = 3 đế, ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ đế thông thường với Diệt đế).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng]

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

2. Diệt đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Nirodho, Nirodhasaccanti?

Diệt là Diệt đế phải chăng?

Đáp: Nirodhasaccaṃ tṭhapetvā avaseso Nirodho na Nirodhasaccaṃ, Nirodhasaccaṃ Nirodho ceva Nirodhasaccañña.

Ngoại trừ Diệt đế ra, pháp còn lại gọi là diệt nhưng không gọi là Diệt đế, còn Diệt đế gọi là diệt cũng phải, gọi là Diệt đế cũng phải.

Vấn ngược: Saccā, Maggasaccanti?

Đế là Đạo đế phải chăng?

Đáp: Maggasaccaṃ saccañceva Maggasaccañña, avasesā saccā na Maggasaccaṃ.

Đạo đế gọi là đế cũng phải, gọi là Đạo đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Đạo đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Đạo đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = Diệt thông thường (nirodhosāmañña) tức diệt tạm thời. (tadaṅganirodha) tức là không có tánh chất của phiền não, bị đoạn trừ bằng Thiện dục giới; Diệt áp chế (vikkhambhananirodha) tức là không có tánh chất của triền cái, bị đoạn trừ bằng Thiện đạo đại; Diệt đoạn trừ (samucchedanirodha) tức là không có tánh chất của phiền não, bị sát tuyệt bằng Tâm đạo; Diệt an tịnh (paṭipassaddhinirodha) tức là không có tánh chất của phiền não, bị sát tuyệt bằng tâm quả; Diệt sát na (khaṇanirodha) tức sát na diệt của tâm, tâm sở.

Và Diệt đế tức Níp bàn.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = 3 đế (trừ Đạo đế) Và Đạo đế.

Chi pháp của câu hỏi = Đạo đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

2. Diệt đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Nirodho, na Nirodhasaccanti?

Phi Diệt là phi Diệt đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na saccā, na Maggasaccanti?

Phi đế là phi Đạo đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế, ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ diệt thông thường với Diệt đế).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết Thúc Diệt đế Gốc.

***

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Đạo đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Maggo, Maggasaccanti?

Đạo là Đạo đế phải chăng?

Đáp: Maggasaccaṃ ṭhapetvā avaseso Maggo na Maggasaccaṃ, Maggasaccaṃ Maggo ceva Maggasaccaṃ.

Ngoại trừ Đạo đế ra, pháp còn lại gọi là đạo, nhưng không gọi là Đạo đế, còn Đạo đế gọi là đạo cũng phải, gọi là Đạo đế cũng phải.

Vấn ngược: Saccādukkhasaccanti?

Đế là Khổ đế phải chăng ?

Đáp: Dukkhasaccaṃ saccañceva dukkhasaccaṃ, avasesā saccā na dukkhasaccaṃ .

Khổ đế gọi là đế cũng phải, gọi là Khổ đế cũng phải, đế còn lại không là Khổ đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Khổ đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = Đạo thông thường** tức **5 chi đạo (pañcaṅgikamagga)** hợp trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đạo đại, **8 chi đạo (aṭṭhaṅgikamagga)** hợp trong tâm đại thiện và tâm quả; **4 tà đạo (micchāmagga)** như **Tà kiến đạo...**, đường mòn (**jaṅgamagga**), đường biển (**sakaṭamagga**)...

-**Và Đạo đế** tức Thánh Đạo có 8 chi hợp trong 4 tâm đạo.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = 3 đế (trừ khổ đế) Và Khổ đế.**

Chi pháp của câu hỏi = **Khổ đế** mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Đạo đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Maggo, na Maggassaccanti?

Phi Đạo là phi Đạo đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na saccā, na dukkhasaccanti?

Phi đế là phi Khổ đế phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = 3 đế, ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bợn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định** (trừ đạo thông thường với Đạo đế).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bợn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền (**anindriyabaddharūpa**), **chế định.**

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUẬN THUẬN TÙNG

1. Đạo đế gốc Tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Maggo, Maggasaccanti?

Đạo là Đạo đế phải chăng?

Đáp: Maggasaccaṃ ṭhapetvā avaseso Maggo na Maggasaccaṃ, Maggasaccaṃ Maggo ceva Maggasaccaṅca.

Ngoại trừ Đạo đế ra, pháp còn lại gọi là đạo nhưng không gọi là Đạo đế, còn Đạo đế gọi là đạo cũng phải, gọi là Đạo đế cũng phải.

Vấn ngược: Saccā, samudayasaccanti?

Để gọi là Tập đế phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃ saccañceva Samudayasaccañca, avasesā saccā na Samudayasaccaṃ.

Tập đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Tập đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Tập đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = Đạo thông thường tức 5 chi đạo hợp trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đại đạo, **8 chi đạo** hợp trong tâm đại thiện và tâm quả; **4 tà đạo** như **Tà kiến đạo**... đường mòn, đường biển...

Và Đạo đế tức **Thánh Đạo** có 8 chi hợp trong 4 tâm đạo.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = 3 đế (trừ Tập đế) **Và Tập đế.**

Chi pháp của câu hỏi = **Tập đế** mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Đạo đế gốc Tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Maggo, na Maggasaccanti?

Phi Đạo là phi Đạo đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na saccā, na Samudayasaccanti?

Phi đế là phi Tập đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = 3 đế, ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định** (trừ đạo thông thường với Đạo đế).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định.**

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

2. Đạo đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Maggo, Maggasaccanti?

Đạo là Đạo để phải chăng?

Đáp: Maggasaccam ṭhapetvā avaseso Maggo na Maggasaccam, Maggasaccam Maggo ceva Maggasaccaṇca.

Ngoại trừ Đạo để ra, pháp còn lại gọi là đạo nhưng không gọi là Đạo để, còn Đạo để gọi là đạo cũng phải, gọi là Đạo để cũng phải.

Vấn ngược: Saccā, Nirodhasaccanti?

Để gọi là Diệt để phải chăng ?

Đáp: Nirodhasaccam saccaṇceva Nirodhasaccaṇca, avasesā saccā na Nirodhasaccam.

Diệt để gọi là để cũng phải, gọi là Diệt để cũng phải, để còn lại không gọi là Diệt để.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là để nhưng không gọi là Diệt để.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = Đạo thông thường tức 5 chi đạo hợp trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đại đạo, 8 chi đạo hợp trong tâm đại thiện và tâm quả; 4 chi đạo như Tà kiến đạo... đường mòn, đường biển...

-Và Đạo để tức Thánh Đạo có 8 chi hợp trong 4 tâm đạo.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = 3 để (trừ Diệt để) Và Diệt để.

Chi pháp của câu hỏi = Diệt để mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

2. Đạo để gốc Diệt để ngọn Song Đối

Vấn xuôi: Na Maggo, na Maggasaccanti?

Phi Đạo là phi để phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Na saccā, na nirodhasaccanti?

Phi để là phi Diệt để phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = 3 để, ngoại để tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ đạo thông thường với Đạo để).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = Ngoại để tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết thúc Đạo đế gốc.

Kết thúc Phần Câu lọc Căn luân.

PHẦN THUẦN ĐẾ THUẬN TÙNG (SUDDHASACCAVĀRA ĀNULOMA)

1. Khổ Đế Song (Dukkhasaccayamaka)

Vấn xuôi: Dukkhaṃ, saccanti?

Khổ là đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Dukkhasaccanti? Đế là Khổ đế phải chăng?

Đáp: Dukkhasaccaṃ saccañceva dukkhasaccañca, avasesā saccā na dukkhasaccaṃ.

Khổ đế gọi là đế cũng phải, gọi là Khổ đế cũng phải, đế còn lại không là khổ đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Khổ đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở** = **Khổ thân (kayikadukkha)** tức tâm sở thọ trong tâm thân thức thọ khổ; **Khổ tâm (Cetasikadukkha)** tức là tâm sở thọ hợp trong 2 tâm sân.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở** = **3 đế** (trừ khổ đế) **Và Khổ đế.**

Chi pháp của câu hỏi = **Khổ đế** mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)]

PHẦN THUẦN ĐẾ ĐỐI LẬP

1. Khổ đế song (Dukkhasaccayamaka).

Vấn xuôi: Na dukkhaṃ, na dukkhasaccanti?

Phi khổ là phi đế phải chăng?

Đáp: Dukkhaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na dukkhaṃ saccā, dukkhañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva dukkhaṃ na ca saccā.

Ngoại trừ khổ ra, đế còn lại không gọi là Khổ nhưng gọi là đế; Ngoại trừ tất cả Khổ và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Khổ, cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na dukkhasaccanti?

Phi đế là phi khổ đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở** = **4 đế** (trừ 2 khổ).

-Và ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở** = **Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết thúc Khổ Đế Song.

PHẦN THUẬN ĐẾ THUẬN TÙNG

1. Tập Đế Song (Samudayasaccayamaka).

Vấn xuôi: Samudayo, saccanti?

Tập là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Samudayasaccanti?

Đế là Tập để phải chăng ?

Đáp: Samudayasaccaṃ saccañceva Samudayasaccañva, avasesā saccā na Samudayasaccaṃ.

Tập đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải; Đế còn lại không gọi là Tập đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Tập đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở** = **Tập thông thường** tức **9 phiền não** (trừ tham), **12 tâm bất thiện** đồng sanh với 9 phiền não, **17 tâm thiện hiệp thể** là cảnh của tâm bất thiện. **Tập đế** tức là **Ái dục**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở** = **3 đế** (trừ Tập đế) **Và Tập đế**.

Chi pháp của câu hỏi = **Tập đế** mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẬN ĐẾ ĐỐI LẬP

1. Tập đế song (Samudayasaccayamaka).

Vấn xuôi: Na samudayo, na saccanti?

Phi Tập là phi đế phải chăng?

Đáp: Samudayaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na samudayo saccā, samudayañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva samudayo na ca saccā.

Ngoại trừ Tập ra, để còn lại không gọi là Tập nhưng gọi là đế; Ngoại trừ tất cả Tập và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Tập và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Samudayasaccanti?

Phi đế là phi Tập đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = 3 đế** (trừ tập thông thường với Tập đế).

-Và ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bợn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bợn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết thúc Tập Đế Song.

PHẦN THUẦN ĐẾ THUẬN TÙNG

2. Diệt Đế Song (Nirodhasaccayamaka)

Vấn xuôi: Nirodho, saccanti?

Diệt là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Nirodhasaccanti?

Đế gọi là Diệt đế phải chăng?

Đáp: Nirodhasaccaṃ saccañceva Nirodhasaccañca, avasesā saccā na Nirodhasaccaṃ.

Diệt đế gọi là đế cũng phải, gọi là Diệt đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Diệt đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Diệt đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = Diệt thông thường** như **diệt tạm thời**, tức là không có tánh chất của phiền não, bị đoạn trừ bằng Thiện dục giới; **Diệt áp chế** tức là không có tánh chất của triền cái, bị đoạn trừ bằng Thiện đạo đại; **Diệt đoạn trừ** tức là không có tánh chất của phiền não, bị sát tuyệt bằng Tâm đạo; **Diệt an tịnh** tức là không có tánh chất của phiền não, bị đoạn trừ bằng Tâm quả; **Diệt sát na** tức sát na diệt của tâm, tâm sở. **Diệt đế** tức là **Níp bàn**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = 3 đế** (trừ Diệt đế) **Và Diệt đế**.

Chi pháp của câu hỏi = Diệt đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẬN ĐẾ ĐỐI LẬP

2. Diệt đế song (Nirodhasaccayamaka).

Vấn xuôi: Na Nirodho, na saccanti?

Phi Diệt là phi Đế phải chăng?

Đáp: Nirodham ̄t̄hapetvā avasesā saccā na Nirodho saccā, Nirodhañca saccañca ̄t̄hapetvā avasesā na ceva Nirodho na ca saccā.

Ngoại trừ Diệt ra, đế còn lại không gọi là Diệt nhưng gọi là Đế; Ngoại trừ Diệt và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Diệt và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Nirodhasaccanti?

Phi đế là phi Diệt đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế** (trừ Diệt thông thường với Diệt đế).

-**Và ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết thúc Diệt Đế Song.

PHẦN THUẬN ĐẾ THUẬN TÙNG

3. Đạo Đế Song (Maggasaccayamaka).

Vấn xuôi: Maggo, saccanti?

Đạo là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Maggasaccanti?

Đế là Đạo đế phải chăng?

Đáp: Maggasaccam ̄saccañceva Maggasaccañca, avasesā saccā na Maggasaccam.

Đạo đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Đạo đế cũng phải; Đế còn lại không gọi là Đạo đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là Đế nhưng không gọi là Đạo đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = Đạo thông thường tức 5 chi đạo** hợp trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đạo đại, **8 chi đạo** hợp trong tâm đại thiện và tâm quả; **4 tà đạo** như **Tà kiến đạo**... đường mòn, đường biển... **Đạo đế** tức là Thánh đạo có 8 chi hợp trong 4 tâm đạo.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = 3 đế** (trừ Đạo đế) **Và Đạo đế.**

Chi pháp của câu hỏi = Đạo đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẬN ĐẾ ĐỐI LẬP

3. Đạo đế song (Maggasaccayamaka).

Vấn xuôi: Na Maggo, na saccanti?

Phi Đạo là phi Đế phải chăng?

Đáp: Maggaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na Maggo saccā, Maggañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva Maggo na ca saccā.

Ngoại trừ Đạo ra, đế còn lại không gọi là Đạo nhưng gọi là Đế, ngoại trừ tất cả Đạo và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Đạo và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Maggasaccanti?

Phi đế là phi Đạo đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = 3 đế** (trừ Đạo thông thường với Đạo đế).

-**Và ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định.**

-**Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau** mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định.**

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết Thúc Đạo Đế Song.

Kết thúc Phần Thuận Đế.

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG (SUDDHASACCAMŪLACAKKAVĀRA ANULOMA)

Trong phần này có **4 góc** và trong mỗi góc có **3 ngọn** là trình bày theo liên hệ **Căn luân (Baddhacakka)**. [Nghĩa là chắc lọc rồi xoay vòng theo góc, ngọn cho chi tiết thêm lên].

***

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Khổ Đế góc Tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Dukkhaṃ, saccanti?

Khổ là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, samudayasaccanti?

Đế gọi là Tập đế phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃ saccañceva samudayasaccañca, avasesā na samudayasaccaṃ.

Tập đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải; Đế còn lại không gọi là Tập đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Tập đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Khổ thân** tức tâm sở thọ trong tâm thân thức thọ khổ, **Khổ tâm** tức là tâm sở thọ hợp trong 2 tâm sân.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = 3 đế** (trừ Tập đế) **Và Tập đế.**

Chi pháp của câu hỏi = Tập đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Khổ Đế góc Tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na dukkhaṃ, na saccanti?

Phi khổ là phi Đế phải chăng?

Đáp: Dukkhaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na dukkhaṃ saccā, dukkhañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva dukkhaṃ na ca saccā.

Ngoại trừ khổ ra, đế còn lại không gọi là Khổ nhưng gọi là Đế, ngoại trừ tất cả Khổ và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Khổ và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na samudayasaccanti?

Phi đế là phi Tập đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = 4 đế** (trừ 2 khổ).

-Và ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

-**Chi pháp của câu hỏi** = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

2. Khổ Đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Dukkham, saccanti?

Khổ là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Nirodhasaccanti?

Đế là Diệt đế phải chăng?

Đáp: Nirodhasaccam saccañceva Nirodhasaccañca, avasesā na Nirodhasaccam.

Diệt đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Diệt đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Diệt đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Diệt đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = Khổ thân** tức tâm sở thọ trong tâm thân thức thọ khổ, **Khổ tâm** tức là tâm sở thọ hợp trong 2 tâm sân.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = 3 đế** (trừ Diệt đế) **Và Diệt đế**.

Chi pháp của câu hỏi = **Diệt đế** mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

2. Khổ Đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na dukkham, na saccanti?

Phi khổ là phi Đế phải chăng?

Đáp: Dukkham ṭhapetvā avasesā saccā na dukkham saccā, dukkhañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva dukkham na ca saccā.

Ngoại trừ khổ ra, đế còn lại không gọi là Khổ nhưng gọi là Đế, ngoại trừ tất cả Khổ và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Khổ, cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Nirodhasaccanti?

Phi đế là phi Diệt đế phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = 4 đế (trừ 2 khổ).

-Và ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

3. Khổ Đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Dukkham, saccanti?

Khổ là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Maggasasaccanti?

Đế là Đạo đế phải chăng?

Đáp: Maggasaccam saccānceva Maggasaccañca, avasesā na Maggasaccam.

Đạo đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Đạo đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Đạo đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Đạo đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = Khổ thân tức tâm sở thọ hợp trong tâm thân thức thọ khổ, Khổ tâm tức là tâm sở thọ hợp trong 2 tâm sân.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = 3 đế (trừ Đạo đế) **Và Đạo đế.**

Chi pháp của câu hỏi = Đạo đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

3. Khổ Đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na dukkham, na saccanti?

Phi khổ là phi đế phải chăng?

Đáp: Dukkhaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na dukkhaṃ saccā, dukkhañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva dukkhaṃ na ca saccā.

Ngoại trừ khổ ra, đế còn lại không gọi là Khổ nhưng gọi là Đế, ngoại trừ tất cả Khổ và Đế ra, pháp còn lại không gọi là khổ và cũng không gọi là đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Maggasaccanti?

Phi đế là phi Đạo đế phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = 4 đế** (trừ 2 khổ).

-Và ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết thúc Khổ Đế gốc.

PHÂN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Tập Đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Samudayo, saccanti?

Tập là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Dukkhasaccanti?

Đế là Khổ đế phải chăng?

Đáp: Dukkhasaccaṃ saccañceva Dukkha saccañca, avasesāsaccā na Dukkhasaccaṃ.

Khổ đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Khổ đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Khổ đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Khổ đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở = Tập thông thường** tức **9 phiền não** (trừ tham), **12 tâm bất thiện** đồng sanh với 9 phiền não, **17 tâm thiện hiệp thế** là cảnh của tâm bất thiện, **tập đế** tức **Ái dục**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở = 3 đế** (trừ khổ đế) **Và Khổ đế**.

Chi pháp của câu hỏi = Khổ đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẬN ĐỂ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Tập Đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na samudayo, na saccanti?

Phi tập là phi đế phải chăng?

Đáp: Samudayaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na Samudayo saccā, Samudayañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva Samudayo na ca saccā.

Ngoại trừ Tập ra, đế còn lại không gọi là Tập nhưng gọi là đế, ngoại trừ Tập và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Tập và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na dukkhasaccanti?

Phi đế là phi khổ đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế** (trừ tập thông thường với Tập đế).

-**Và ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN THUẬN ĐỂ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

2. Tập Đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Samudayo, saccanti?

Tập là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Nirodhasaccanti?

Đế là Diệt đế phải chăng?

Đáp: Nirodhasaccaṃ saccañceva Nirodha saccañca, avasesāsaccā na Nirodhasaccaṃ.

Diệt đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Diệt đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Diệt đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Diệt đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Tập thông thường tức 9 phiền não (trừ tham), 12 tâm bất thiện đồng sanh với 9 phiền não, 17 tâm thiện hiệp thể là cảnh của tâm bất thiện; Tập đế tức ái dục.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = 3 đế (trừ Diệt đế) Và Diệt đế.

Chi pháp của câu hỏi = Diệt đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

2. Tập Đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Samudayo, na saccanti?

Phi Tập là phi đế phải chăng?

Đáp: Samudayaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na Samudayasaccā, Samudayañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva Samudayo na ca saccā.

Ngoại trừ Tập ra, đế còn lại không gọi là Tập nhưng gọi là Đế, ngoại trừ Tập và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Tập và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Nirodhasaccanti?

Phi đế là phi Diệt đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế (trừ tập thông thường với Tập đế).

-Và ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

3. Tập Đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Samudayo, saccanti?

Tập là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Maggasaccanti?

Đế là Đạo đế phải chăng?

Đáp: Maggasaccaṃ saccañceva Maggasaccañca, avasesā na Maggasaccaṃ.

Đạo đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Đạo đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Đạo đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Đạo đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Tập thông thường tức 9 phiền não (trừ tham), 12 tâm bất thiện đồng sanh với 9 phiền não, 17 tâm thiện hiệp thế là cảnh của tâm bất thiện; Tập đế tức Ái dục.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = 3 đế (trừ Đạo đế) Và Đạo đế.

Chi pháp của câu hỏi = Đạo đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

3. Tập Đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Samudayo, na saccanti?

Phi Tập là phi đế phải chăng?

Đáp: Samudayaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na Samudayo saccā, Samudayañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva Samudayo na ca saccā.

Ngoại trừ Tập ra, đế còn lại không gọi là Tập nhưng gọi là Đế, ngoại trừ tất cả Tập và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Tập cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Maggasaccanti?

Phi đế là phi Đạo đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế (trừ tập thông thường và Tập đế).

-Và ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết thúc Tập đế gốc.

PHẦN CÂU LỘC CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Diệt Đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Nirodho, saccanti?

Diệt là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Dukkhasaccanti?

Đế là Khổ đế phải chăng?

Đáp: Dukkhasaccaṃ saccañceva Dukkha saccañca, avasesā saccā na Dukkhasaccaṃ.

Khổ đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Khổ đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Khổ đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là đế nhưng không gọi là Khổ đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Diệt thông thường tức diệt tạm thời, tức là không có tánh chất của phiền não, bị đoạn trừ bằng Thiện dụcgiới; Diệt áp chế tức là không có tánh chất của triền cái, bị đoạn trừ bằng Thiện đạo đại; Diệt đoạn trừ tức là không có tánh chất của phiền não, bị sát tuyệt bằng Tâm đạo; Diệt an tịnh tức là không có tánh chất của phiền não, bị sát tuyệt bằng Tâm quả; Diệt sát na tức sát na diệt của tâm, tâm sở; Diệt đế tức Níp bàn.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = 3 đế (trừ khổ đế) Và Khổ đế.

Chi pháp của câu hỏi = Khổ đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Diệt Đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na nirodho, na saccanti?

Phi diệt là phi đế phải chăng?

Đáp: Nirodham ṭhapetvā avasesā saccā na Nirodho saccā, Nirodhañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva Nirodho na ca saccā.

Ngoại trừ Diệt ra, đế còn lại không gọi là Diệt nhưng gọi là Đế, ngoại trừ tất cả Diệt và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Diệt và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na dukkhasaccanti?

Phi đế là phi khổ đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế (trừ diệt thông thường với Diệt đế).

-Và ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở** = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

***

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

2. Diệt Đế gốc Tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Nirodho, saccanti?

Diệt là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Samudayasaccanti?

Đế là Tập đế phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃ saccañceca Samudaya saccañca, avasesā na Samudayasaccaṃ.

Tập đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Tập đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là Đế nhưng không gọi là Tập đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; **Chi pháp của câu mở** = Diệt thông thường như diệt tạm thời, tức là không có tánh chất của phiền não, bị đoạn trừ bằng Thiện dục giới; **Diệt áp chế** tức là không có tánh chất của triền cái, bị đoạn trừ bằng Thiện đáo đại; **Diệt đoạn trừ** tức là không có tánh chất của phiền não, bị sát tuyệt bằng Tâm đạo; **Diệt an tịnh** tức là không có tánh chất của phiền não, bị sát tuyệt bằng Tâm quả; **Diệt sát na** tức sát na diệt của tâm, tâm sở; **Diệt đế** tức Níp bàn.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; **Chi pháp câu mở** = 3 đế (trừ Tập đế) Và Tập đế.

Chi pháp của câu hỏi = Tập đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

2. Diệt Đế gốc Tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Nirodho, na saccanti?

Phi Diệt là phi đế phải chăng?

Đáp: Nirodham ṭhapetvā avasesā saccā na Nirodho saccā, Nirodhañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva Nirodho na ca saccā.

Ngoại trừ Diệt ra, để còn lại không gọi là Diệt nhưng gọi là để, ngoại trừ tất cả Diệt và Để ra, pháp còn lại không gọi là Diệt và cũng không gọi là để.

Vấn ngược: Na saccā, na Samudayasaccanti?

Phi để là phi Tập để phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

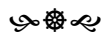
-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 để (trừ diệt thông thường với Diệt để).

-Và ngoại để tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại để tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

3. Diệt Đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Nirodho, saccanti?

Diệt là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Maggasasaccanti?

Đế là Đạo để phải chăng?

Đáp: Maggasaccaṃ saccañceva Maggasaccañca, avasesā na Maggasaccaṃ.

Đạo để gọi là Đế cũng phải, gọi là Đạo để cũng phải, để còn lại không gọi là Đạo để.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là để nhưng không gọi là Đạo để.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Diệt thông thường như diệt tạm thời, tức là không có tánh chất của phiền não bị đoạn trừ bằng Thiện dục giới; **Diệt áp chế** tức là không có tánh chất của triền cái bị đoạn trừ bằng Thiện đạo đại; **Diệt đoạn trừ** tức là không có tánh chất của phiền não bị sát tuyệt bằng Tâm đạo; **Diệt an tịnh** tức là không có tánh chất của phiền não bị sát tuyệt bằng Tâm quả; **Diệt sát na** tức sát na diệt của tâm, tâm sở; **Diệt đế** tức Níp bàn.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = 3 để (trừ Đạo để) **Và Đạo để.**

-**Chi pháp của câu hỏi = Đạo đế** mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

3. Diệt Đế gốc Đạo đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Nirodho, na saccanti?

Phi Diệt là phi đế phải chăng?

Đáp: Nirodham ṭhapetvā avasesā saccā na Nirodho saccā, Nirodhañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva Nirodho na ca saccā.

Ngoại trừ Diệt ra, đế còn lại không gọi là Diệt nhưng gọi là Đế, ngoại trừ tất cả Diệt và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Diệt và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Maggasaccanti?

Phi đế là phi Đạo đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế** (trừ diệt thông thường với Diệt đế).

-**Và ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết thúc Diệt đế gốc.

***

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Đạo Đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Maggo, saccanti?

Đạo là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Dukkhasaccanti?

Đế là Khổ đế phải chăng?

Đáp: Dukkhasaccam saccañceva Dukkha saccañca, avasesā saccā na Dukkhasaccam.

Khổ đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Khổ đế cũng phải, đế còn lại không là Khổ đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là Đế nhưng không gọi là Khổ đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Đạo thông thường** tức 5 chi đạo hợp trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đại thiện, 8 chi đạo hợp trong tâm đại thiện và tâm quả; 4 tà đạo như Tà kiến đạo... đường mòn (**jaṅgamagga**), đường biển (**sakaṭamagga**) ... **Đạo đế (maggasacca)** tức là **Thánh đạo** có 8 chi hợp trong 4 tâm đạo.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = 3 đế** (trừ khổ đế) **Và Khổ đế.**

Chi pháp của câu hỏi = Khổ đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẬN ĐỂ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Đạo Đế gốc Khổ đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na maggo, na saccanti?

Phi đạo là phi đế phải chăng?

Đáp: Maggaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na Maggo saccā, Maggañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva Maggo na ca saccā.

Ngoại trừ Đạo ra, đế còn lại không gọi là Đạo nhưng gọi là Đế, ngoại trừ tất cả Đạo và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Đạo và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na dukkhasaccanti?

Phi đế là phi Khổ đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế** (trừ đạo thông thường với Đạo đế).

-**Và ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 **bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định.**

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế** tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 **bọn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định.**

-**Chi pháp của câu hỏi =** Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Đạo Đế gốc Tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Maggo, saccanti?

Đạo là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Samudayasaccanti?

Đế là Tập đế phải chăng?

Đáp: Samudayasaccaṃ saccañceva Samudaya saccañca, avasesā saccā na Samudayasaccaṃ.

Tập đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Tập đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Tập đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là Đế nhưng không gọi là Tập đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = Đạo thông thường** tức 5 chi đạo hợp trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đạo đại, 8 chi đạo hợp trong tâm đại thiện và tâm quả; 4 tà đạo như Tà kiến đạo...đường mòn (**jaṅgamagga**), đường biên (**sakaṭamagga**) ... **Đạo đế (maggasacca)** tức là **Thánh đạo** có 8 chi hợp trong 4 tâm đạo.

-**Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau** [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-**Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mờ = 3 đế** (trừ Tập đế) **Và Tập đế.**

-**Chi pháp của câu hỏi = Tập đế** mà thôi [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẦN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Đạo Đế gốc Tập đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Maggo, na saccanti?

Phi Đạo là phi đế phải chăng?

Đáp: Maggaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na Maggo saccā, Maggañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva Maggo na ca saccā.

Ngoại trừ Đạo ra, đế còn lại không gọi là Đạo nhưng gọi là Đế, ngoại trừ tất cả Đạo và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Đạo và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Samudayasaccanti?

Phi đế là phi Tập đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-**Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mờ = 3 đế** (trừ Đạo thông thường với Đạo đế).

-Và ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bọn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

-Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bọn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

-Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN THUẬN TÙNG

1. Đạo Đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Maggo, saccanti?

Đạo là Đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Saccā, Nirodhasaccanti?

Đế là Diệt đế phải chăng ?

Đáp: Nirodhasaccaṃ saccañceva Nirodha saccañca, avasesāna Nirodhasaccaṃ.

Diệt đế gọi là Đế cũng phải, gọi là Diệt đế cũng phải, đế còn lại không gọi là Diệt đế.

Hoặc một lý khác nữa: Pháp ngoài ra đó, gọi là Đế nhưng không gọi là Diệt đế.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = Đạo thông thường tức 5 chi đạo hợp trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đại đạo, 8 chi đạo hợp trong tâm đại thiện và tâm quả; 4 tà đạo như Tà kiến đạo... đường mòn (jaṅgamagga), đường biển (sakaṭamagga) ... Đạo đế (Maggasacca) tức là Thánh đạo có 8 chi hợp trong 4 tâm đạo.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = 3 đế (trừ Diệt đế) Và Diệt đế.

Chi pháp của câu hỏi = Diệt đế mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách gián tiếp (đi vòng)].

PHẦN THUẬN ĐẾ CĂN LUÂN ĐỐI LẬP

1. Đạo Đế gốc Diệt đế ngọn Song Đối.

Vấn xuôi: Na Maggo, na saccanti?

Phi Đạo là phi Đế phải chăng?

Đáp: Maggaṃ ṭhapetvā avasesā saccā na Maggo saccā, Maggañca saccañca ṭhapetvā avasesā na ceva Maggo na ca saccā.

Ngoại trừ Đạo ra, để còn lại không gọi là Đạo nhưng gọi là Đế, ngoại trừ tất cả Đạo và Đế ra, pháp còn lại không gọi là Đạo và cũng không gọi là Đế.

Vấn ngược: Na saccā, na Nirodhasaccanti?

Phi đế là phi Diệt đế phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

-Trong câu vấn xuôi; Chi pháp của câu mở = 3 đế (trừ Đạo thông thường và Đạo đế).

-Và ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

-Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Ngoại đế tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, **2 bộn sắc nhiệt lượng** thuộc sắc phi quyền, **chế định**.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Kết thúc Đạo đế gốc

Kết thúc Phần Thuần Đế căn luân.

TÓM LƯỢC PHẦN ĐỊNH DANH (PAṆṆATTIVĀRA)

Theo phần (Vāra), Phương thức

(Naya) Song Đối (Yamaka)

Câu hỏi (Pucchā), Công dụng (Attha).

Trong phần định danh có 4 phần (Vāra)

1. Phần câu lọc (Padasodhanavāra)
2. Phần câu lọc căn luân (Padasodhanamūla cakkavāra)
3. Phần thuần đế (Suddhasaccavāra)
4. Phần thuần đế căn luân (Suddhasaccamūla cakkavāra)

Trong phần định danh có 8 phương thức (Naya)

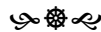
1. Phương thức phần câu lọc thuận từng (Padasodhanavāra anulomanaya)
2. Phương thức phần câu lọc đối lập (Padasodhanavāra paccanikanaya)
3. Phương thức phần câu lọc căn luân thuận từng (Padasodhanamūlacakkavāra anulomanaya)
4. Phương thức phần câu lọc căn luân đối lập (Padasodhanamūlacakkavāra paccanikanaya)

5. Phương thức phân thuận để thuận tùng (Suddhasaccavāra anulomanaya)
6. Phương thức phân thuận để đối lập (Suddhasaccavāra paccanikanaya)
7. Phương thức phân thuận để căn luân thuận tùng (Suddhasaccamūlacakkavāra anulomanaya)
8. Phương thức phân thuận để căn luân đối lập (Suddhasaccamūlacakkavāra paccanikanaya).

***

Trong phần định danh có 64 Song đối (Yamaka)

1. Trong phương thức phần **Câu lục thuận tùng** có 4 song đối.
2. Trong phương thức phần **Câu lục đối lập** có 4 song đối
3. Trong phương thức phần **Câu lục căn luân thuận tùng** có 12 song đối.
4. Trong phương thức phần **Câu lục căn luân đối lập** có 12 song đối.
5. Trong phương thức phần **Thuận để thuận tùng** có 4 song đối.
6. Trong phương thức phần **Thuận để đối lập** có 4 song đối.
7. Trong phương thức phần **Thuận để căn luân thuận tùng** có 12 song đối.
8. Trong phương thức phần **Thuận để căn luân đối lập** có 12 song đối. Tổng cộng tất cả có **64 song đối**.

Trong phần Định Danh có 128 Câu hỏi (Pucchā)

Trong **64 song đối** mỗi song đối có 2 câu hỏi :

1. Câu hỏi **Thuận tùng (Anuloma pucchā)**
2. Câu hỏi **Đối lập (Paṭiloma pucchā)**.

Do đó, nên mới có tất cả 128 câu hỏi.

Trong phần Định Danh có 256 Công dụng (Cách dùng - Attha).

Trong **256 câu hỏi**, mỗi câu hỏi có 2 công dụng :

1. **Câu mở (Sanniṭṭhāna)**
2. **Câu hỏi (Saṃsaya)**.

Do đó, nên mới có tất cả **256 công dụng** (cách dùng).

Paṇnattivāro niṭṭhito

Kết thúc Phần Định Danh.

Ý NGHĨA ĐẶC BIỆT TRONG KHỔ ĐỂ

Từ "**Khổ**" (**Dukkha**) là từ đề cập ám chỉ đến khổ thật sự cho nên chi pháp của **Khổ** là câu mở chỉ riêng biệt 2 loại khổ là **khổ thân (Kāyikadukkha)**, **khổ tâm**

(**Cetasikadukkha**) bởi vì Đức Phật chủ yếu lấy khổ trực tiếp mà không nhắm vào khổ gián tiếp.

Đối với khổ khác nữa như **Hoại khổ (Vipariṇama dukkha)**; **Hành khổ (Saṅkhāradukkha)**; **Tiền ẩn khổ (Paṭicchannadukkha)**; **Hiện lộ khổ (Appaṭicchannadukkha)**... chẳng phải có thực tánh Khổ thật cho nên không gom vào chi pháp của câu mở mà chỉ lấy **Khổ thân** và **Khổ tâm** là **Khổ Khổ (DukkhaDukkha)**. Như ngài Giáo thọ sư Trưởng lão **Ānanda** nêu lên trình bày trong phụ **Sớ giải Đế Song (Saccayamakamūlāṭīkā)** rằng: **Nippariyāyato dukkhasabhāvatā eva yaṃ dukkhadukkhaṃ tasmim dukkhadukkhe esa dukkhasaddo:**

“**Khổ Khổ** nào hiện hữu thì từ khổ này thường hiện bày diễn tiến trong Khổ, bởi vì **Khổ Khổ** này có thực tính là khổ thật sự.”

Lại nữa, trong **Mẫu đề Tam** của bộ **Pháp Tụ (Dhammasaṅgaṇīmāṭīkā)** trình bày rằng tất cả **Sắc** là **Khổ đế** nhưng trong nơi đây chỉ trình bày **28 sắc quyền (Indriyabaddharūpa)**, còn **Sắc phi quyền** không được xếp vào là **Khổ đế** chỉ xếp vào là **Ngoại đế**, bởi vì **Sắc phi quyền** cho dù gọi là khổ bởi có sự sanh diệt thật nhưng không gọi là **Khổ đế** được bởi vì không sanh từ phiền não, nghiệp vì vậy trình bày trong nơi đây mới chỉ lấy **Sắc quyền**. Còn trong **Mẫu đề Tam** của bộ **Pháp Tụ** trình bày gom vào **Sắc phi quyền** là trình bày nương theo tiến trình của sinh diệt mà thôi.

Ghi chú: Vì sao **Sắc quyền** được xếp vào là Khổ đế? **Sắc quyền** được xếp vào là khổ đế bởi vì là sắc sanh từ phiền não, nghiệp cho nên Hành giả khi tu tiến **Minh quán (Vipassanā)** bắt buộc phải biết **Sắc quyền** khởi hiện bên trong thân của mình; Đối với **Sắc phi quyền** nói về số lượng sắc thì có 9 sắc tức 8 sắc bất ly (**Avinibbhogarūpa**) và sắc tinh, nói theo bọn (**Kalāpa**) thì có 2 bọn tức bọn nhiệt lượng Bất thuận (**Utujasuddatṭhakakalāpa**), bọn nhiệt lượng Thịnh cứu sắc (**Utujasaddanavakakalāpa**) không được xếp vào là **Khổ đế** bởi vì không sanh từ phiền não và nghiệp.

Vấn: Nếu như vậy thì sanh từ đâu?

Đáp: Sanh từ nhiệt lượng bên ngoài.

Vì vậy, nếu dẫn chứng vấn đề sanh từ nhiệt lượng bên ngoài để thẩm xét sẽ không thấy được Tam tướng bởi vì các đối tượng này không có Tam tướng, nếu như quán xét trong thân của ta thì sẽ thấy được Tam tướng như sát na đang ghi nhận rằng “**Thấy à**” thì có niệm ghi nhận hiện thân của **Minh quán** đang biết rằng “**Thấy à**” này có sự sanh rồi cũng diệt hoặc ghi nhận quán xét thấy rằng ta khi trước có sự mê muội nhiều, bây giờ thì không có sự mê muội giống như trước. Tất cả chúng sanh cũng giống như vậy, sự mê muội sanh rồi cũng diệt, nên mới khẳng định vấn đề trong **Pháp Cú (Dhamma pāda)** rằng sự việc lấy đối tượng bên ngoài để **Quán xét** chỉ lấy cảnh để dẫn nhập vào đối chiếu nhau với mình mà thôi. Như một số người lấy hoa sen để **Quán xét** thì Tam tướng không có trong hoa sen, nếu như chỉ **Chú niệm** hoa sen đó để đối chiếu trong thân của mình một lần nữa thì hoa sen ấy chỉ làm cảnh cho khởi lên việc nhận thức, còn **Đạo - Quả** hiện khởi được thì phải ghi nhận **Danh - Sắc** đang diễn tiến bên trong thân của mình mà thôi.

Sắc quyền ám chỉ đến **8 sắc** có **Quyền cai quản** như: **Nhãn quyền, nhĩ quyền, tỷ quyền, thiệt quyền, thân quyền, nữ quyền, nam quyền, mạng quyền**, trong sắc có **Sanh mạng**, chủ yếu ở trong tất cả chúng sanh: Cõi Khổ; Nhân loại; Chư thiên; Phạm thiên..., bởi vì từ **Quyền (Indriya)** này tức **8 sắc quyền** nên gọi là **Sắc**

quyền (Indriyabaddharūpa) không chủ yếu lấy **Sắc phi quyền** tức sắc không có sanh mạng như đồi núi, cây cối v.v... bởi vì đồi núi, cây cối... là sắc thật nhưng không có **8 sắc quyền**. Do đó trước khi trình bày nên phải trình bày rằng “**28 sắc quyền**.”

Ý NGHĨA ĐẶC BIỆT TRONG TẬP ĐẾ

Từ “**Tập**” (**Samudaya**) là nhân làm phát sanh **Khổ đế** hay là từ nói đến **Sở sanh (samuṭṭhāna)** là hiện thân **Nhân** của **Khổ đế**, sở sanh là hiện thân **Nhân** của **Khổ đế** có 2 loại :

1. **Sở sanh trực tiếp** gọi là **Tập đế (Samudayasacca)**
2. **Sở sanh gián tiếp** gọi là **Tập thông thường (Samudayasāmaññā)**

Sở sanh là hiện thân của **Nhân trực tiếp** gọi là **Tập chánh yếu (Mukhayasamudaya)** tức là **Tập đế**.

Sở sanh là hiện thân của **Nhân gián tiếp** gọi là **Tập thông thường** tức là 9 phiền não.

Tâm bất thiện đồng sanh với 9 phiền não (trừ Ái dục) và tâm **Thiện hiệp thể** là cảnh của tâm bất thiện.

Đối với **Tập đế** tức **Ái dục**.

Như ngài Giáo thọ sư **Mahābuddhaghosa** trình bày trong **Sớ giải của bộ Đế Song (Saccayamaka atthakathā)**, luận giải về 5 bộ (**Pañcapakaraṇa vaṇṇanā**) (**Paramatthadīpanī**) quyển 55 trang 355 rằng: **Avaseso samudayoti saccavibhaṅge niddiṭṭha kāmāvacarakusalā dibhedo dukkhasacca paccayo:**

“**Tập** ngoài ra **Tập đế** tức tâm **Thiện hiệp thể** và tâm **Bất thiện** làm duyên cho **Khổ đế** mà Đức Phật thuyết trong **Đế Phân Tích (Saccavi bhaṅga)**.”

Ghi chú: Vấn: Tập khi nói với nhau thì đơn giản, nhưng là gì?

Đáp: 12 tâm bất thiện, 27 tâm sở và 17 tâm **Thiện hiệp thể**, 38 tâm sở.

Vấn: là **Tập đế** phải chăng?

Đáp: không phải.

Vấn: Như vậy nghĩa là gì?

Đáp: 12 tâm **Bất thiện**, 26 tâm sở (trừ tâm sở tham) và 17 tâm **Thiện hiệp thể**, 38 tâm sở này là **tập** nhưng không là **Tập đế**. Còn tâm sở tham là **Tập** cũng phải, là **Tập đế** cũng phải.

Tập thông thường tức là 12 tâm bất thiện, 26 tâm sở (trừ tâm sở tham) và 17 tâm thiện hiệp thể, 38 tâm sở.

Tập đặc biệt tức tâm sở tham là **Ái dục**; **Tập (Samudaya)** là pháp làm sở sanh, cho nên tất cả **Khổ đế** hiện khởi nương từ chính **Tập** này và là sở sanh của tất cả **Khổ**.

Vấn: Như vậy, tất cả chúng sanh khổ cảnh sanh lên do sở sanh nào ?

Đáp: 12 tâm **Bất thiện**, 27 tâm sở làm sở sanh, vì vậy 12 tâm **Bất thiện**, 27 tâm sở này là thủ phạm (gây ra).

Vấn: Nhân loại, Chư thiên, Phạm thiên sanh lên do sở sanh nào ?

Đáp: 17 tâm Thiện hiệp thế, 38 tâm sở làm sở sanh, cho nên 17 tâm Thiện hiệp thế, 38 tâm sở này cũng là thủ phạm (gây ra). Như vậy thì nương vào Nhân 17 tâm Thiện hiệp thế, 38 tâm sở mới không phải là sở sanh của **Diệt (Nirodha)**.

Vấn: Như vậy trong sát na tu tiến **Minh quán** thì **Tập (Samudayo)** tức là tâm Đại thiện không sanh lên phải chăng?

Đáp: Sanh lên, nhất định phải nương vào tâm **Đại thiện** để làm cho tâm **Siêu thế** khởi hiện, giống như bắt con gà nhà để nhử mồi con gà rừng, nếu như không nương vào tâm **Đại thiện** trước thì tâm **Siêu thế** cũng không sanh được.

Ý NGHĨA ĐẶC BIỆT TRONG DIỆT ĐẾ

Từ “**Nirodha**” nghĩa là **Diệt** hoặc trình bày ý nghĩa của sự diệt. Sự diệt này có 2 trường hợp:

1. **Diệt thông thường (Samaññanirodha).**
2. **Diệt Đế (Nirodhasacca).**

Diệt nhất định gọi là **Diệt chánh yếu (Mukkhayanirodha)** tức **Diệt Đế**.

Diệt bất định gọi là **Diệt thông thường (Sāmaññanirodha)** tức là:

Diệt tạm thời (Tadaṅganirodha)

Diệt áp chế (Vikkhambhananirodha)

Diệt đoạn trừ (Samucchedanirodha)

Diệt an tịnh (Paṭipassaddhinirodha)

Diệt sát na (Khaṇanirodha).

Như ngài giáo thọ sư **Mahābuddhaghosa** trình bày trong **Sớ giải của bộ Đệ Song (Saccayamaka atthakathā)**, luận giải về 5 bộ (**Pañcapakaraṇa vaṇṇanā**) (**Paramatthadīpanī**) quyển 55 trang 355 rằng: “**Avaseso nirodhoti tadaṅgavikkhambhana samucchedapaṭipassaddhi nirodho ceva khaṇabhāṅganirodho ca.**”

“**Diệt** ngoài ra **Diệt đế** tức là diệt tạm thời, diệt áp chế, diệt đoạn trừ, diệt an tịnh và diệt sát na.”

Vấn: Từ “**Nirodha**” tức sự **Diệt** có chi pháp là gì?

Đáp: Không có chi pháp chi cả, lấy hiện thân **phiền não** cũng không được bởi vì không phải hiện thân phiền não diệt, không phải hiện thân **triền cái diệt, diệt sát na** tức sát na diệt của tâm, tâm sở cũng không phải chủ yếu lấy hiện thân của tâm, tâm sở. Nếu chỉ lấy riêng biệt sát na diệt của tâm, tâm sở thì diệt khác nữa cũng giống như vậy.

Ý NGHĨA ĐẶC BIỆT TRONG ĐẠO ĐẾ

Từ “**Magga**” nghĩa là con đường hoặc trình bày ý nghĩa của con đường. Đạo tức con đường có 2 trường hợp :

1. **Đạo thông thường (Maggasāmañña)**
2. **Đạo đế (Maggasacca).**

Con đường trực tiếp gọi là **Đạo chánh yếu (Mukhayamagga)** tức **Đạo Đế**.

Con đường gián tiếp gọi là **đạo thông thường (Maggasāmañña)** tức **5 chi đạo (Pañcaṅgika magga)** hiện khởi trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đáo đại; **8 chi đạo (Aṭṭhaṅgika magga)** hiện khởi trong tâm đại thiện và tâm quả; **4 tà đạo (Micchāmagga)** tức là Tà kiến, tà tư duy, tà tinh tấn, tà định hiện khởi trong tâm bất thiện..., đường mòn (**Jaṅgamagga**), đường xe bò hoặc đường lộ (**Sakaṭamagga**) v.v...

Như ngài giáo thọ sư **Mahābuddhaghosa** trình bày trong **Sớ giải của bộ Đế Song (Saccayamaka atthakathā)**, luận giải về 5 bộ (**Paramatthadīpanī**) quyển 55 trang 355 rằng: “**Avaseso maggoti tasmim kho pana samaye pañcaṅgiko maggo hoti, atthaṅgikomaggo micchāmaggo jaṅgamaggo sakaṭa maggoti evamādiko: Đạo ngoài ra Đạo đế** tức **5 chi đạo** khởi hiện trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đáo đại; **8 chi đạo** hiện khởi trong tâm đại thiện và tâm quả; **4 tà đạo** tức là Tà kiến, tà tư duy, tà tinh tấn, tà định hiện khởi trong tâm bất thiện..., đường mòn, đường xe bò hoặc đường lộ...”

TỔNG CỘNG CHI PHÁP CỦA PHẦN ĐỊNH DANH

Khổ (Dukkhaṃ) = Khổ thân tức tâm sở thọ hợp trong tâm thân thức thọ khổ. **Khổ tâm** tức tâm sở thọ hợp trong 2 tâm sân.

Khổ đế (Dukkhasaccaṃ) = 81 tâm hiệp thế, 51 tâm sở, 28 sắc quyền (trừ tâm sở tham với 2 khổ) **Và khổ thân (Kayikadukkha)**, khổ tâm (**Cetasika dukkha**).

Phi Khổ (Na dukkhaṃ) = 81 tâm hiệp thế, 51 tâm sở, 28 sắc quyền (trừ tâm Sở tham với 2 khổ).

Và 3 đế, ngoại đế (Saccavimutti) tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng (**Utujakalāpa**) thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ 2 khổ với **Khổ đế**).

Phi Khổ đế (Na dukkhasaccaṃ) = 3 đế, ngoại đế (**Saccavimutti**) tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng (**Utujakalāpa**) thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ 2 khổ với **Khổ đế**).

Tập (Samudayo) = Tập thông thường tức 9 phiền não (trừ tham) 12 tâm Bất thiện đồng sanh với 9 phiền não, 17 tâm Thiện hiệp thế là cảnh của tâm bất thiện. **Và Tập đế** tức **Ái dục**.

Tập đế (Samudayasaccaṃ) = Tập đế tức ái dục.

Phi Tập (Na samudayo) = 3 đế, ngoại đế (**Saccavimutti**) tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng (**Utujakalāpa**) thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ tập thông thường với **Tập đế**).

Phi Tập đế (Na samudayasaccaṃ) = Tập thông thường tức 9 phiền não (trừ tham) 12 tâm Bất thiện đồng sanh với 9 phiền não, 17 tâm Thiện hiệp thế là cảnh của tâm bất thiện.

Và 3 đế, ngoại đế (Saccavimutti) tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bợn sắc nhiệt lượng (**Utujakalāpa**) thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ tập thông thường với **Tập đế**).

Diệt (Nirodho) = Diệt thông thường tức **Diệt tạm thời** tức là không có tánh chất của phiền não bị đoạn trừ bằng **Thiện dục giới**.

Diệt áp chế tức là không có tánh chất của **triền cái** bị đoạn trừ bằng **Thiện đáo đại**.

Diệt đoạn trừ tức là không có tánh chất của **phiền não** bị sát tuyệt bằng **Tâm đạo**.

Diệt an tịnh tức là không có tánh chất của **phiền não** bị đoạn trừ bằng **Tâm quả**.

Diệt sát na (Khaṇanirodha) tức sát na diệt của tâm, tâm sở.

Và **Diệt đế** tức **Níp-bàn**.

Diệt đế (Nirodhasaccaṃ)= Diệt đế tức **Níp bàn**.

Phi Diệt (Na nirodha)= 3 đế, ngoại đế (**Sacca vimutti**) tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng (**Utujakalāpa**) thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ diệt thông thường với **Diệt đế**).

Phi Diệt đế (Na nirodhasaccaṃ)= Diệt thông thường... **Và** 3 đế, ngoại đế (**Saccavimutti**) tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng (**Utujakalāpa**) thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ diệt thông thường với **Diệt đế**).

Đạo (Maggo) = đạo thông thường tức **5 chi đạo** hợp trong tâm đại quả, tâm đại tố và tâm đạo đại.

8 chi đạo hợp trong tâm đại thiện và tâm quả.

4 tà đạo như Tà kiến, tà tư duy, tà tinh tấn, tà định hiện khởi trong tâm Bất thiện..., đường mòn, đường xe bò v.v...

Và **Đạo Đế** tức **Thánh đạo có 8 chi** hợp trong **4 tâm đạo**.

Đạo đế (Maggasaccaṃ)= Đạo đế tức **Thánh đạo có 8 chi** hợp trong **4 tâm đạo**.

Phi đạo (Na maggo) = 3 đế, ngoại đế (**Saccavimutti**) tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng (**Utujakalāpa**) thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ đạo thông thường với **Đạo đế**).

Phi Đạo đế (Na maggasaccaṃ)= đạo thông thường v.v...

Và 3 đế, ngoại đế (**Saccavimutti**) tức 29 tâm đạo, 37 tâm quả, 2 bộn sắc nhiệt lượng (**Utujakalāpa**) thuộc sắc phi quyền, chế định (trừ đạo thông thường với **Đạo đế**).

Phần Thuần đế Đối lập (Suddhasaccavāra pacchanika)

Phi Khổ (Na dukkhaṃ)= 4 đế (trừ 2 khổ).

Và ngoại đế, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Phi Tập (Na samudayo)= 3 đế (trừ tập thông thường với **Tập đế**).

Và ngoại đế, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Phi Diệt (Na nirodho)= 3 đế (trừ diệt thông thường với **Diệt đế**).

Và ngoại đế, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Phi Đạo (Na maggo)= 3 đế (trừ đạo thông thường với **Đạo đế**).

Và ngoại đế, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Phi Đế (Na saccā) = Ngoại đế, 2 bộn sắc nhiệt lượng thuộc sắc phi quyền, chế định.

Đế (Saccā) = 4 Đế.

PHẦN CHUYỂN BIẾN (PAVATTIVĀRA)

Tiếp theo (Anusandhi)

Khi Đức Phật thuyết phần **Định danh** kết thúc, rồi Ngài thuyết phần **Chuyển biến** tiếp theo, phần chuyển biến phân ra thành 3 phần :

1. **Phần Sanh (Uppādavāra)**
2. **Phần Diệt (Nirodhavāra)**
3. **Phần Sanh Diệt (Uppādanirodhavāra).**

Đức Phật thuyết phần Sanh trước, rồi Ngài thuyết phần Diệt tuần tự tiếp theo...

Phần sanh này phân ra thành 6 loại :

1. **Phần hiện tại (Paccuppannavāra)**
2. **Phần quá khứ (Atitavāra)**
3. **Phần Vị lai (Anāgatavāra)**
4. **Phần hiện tại quá khứ (Paccupannātītavāra)**
5. **Phần hiện tại Vị lai (Paccupannānā gatavāra)**
6. **Phần quá khứ Vị lai (Atītānāgatavāra).**

Đức Phật thuyết phần **Hiện tại** trước rồi Ngài thuyết phần **Quá khứ** tuần tự tiếp theo ...

Phần hiện tại phân ra thành 2 loại là **Thuận tùng (Anuloma)** và **Đối lập (Paccanika)**.

Đức Phật thuyết phần **Thuận tùng** trước rồi Ngài thuyết phần **Đối lập** tiếp theo.

Thuận tùng có 3 phần:

1. **Phần người (Puggalavāra)**
2. **Phần cõi (Okāsavāra)**
3. **Phần người và cõi (Puggalokāsavāra).**

Đức Phật thuyết phần **Người** trước rồi Ngài thuyết phần **Cõi** tuần tự tiếp theo.

Trong phần **Người**, phần **Cõi**, phần **Người** và **Cõi** này nói về **Đế**, có 3 **Đế** là :

1. **Khổ Đế (Dukkhasacca)**
2. **Tập Đế (Samudayasacca)**
3. **Đạo Đế (Maggasacca).**

Còn **Diệt Đế** Ngài không thuyết bởi vì việc thuyết pháp trong phần Chuyển biến này Ngài thuyết liên quan đến sự Sanh - diệt trong cả 3 thời tức thời **Tục sinh (Paṭisandhikāla)**, thời **Bình nhật (Pavattikāla)** và **Thời tử (Cutikāla)**, đối với **Diệt Đế** là pháp không có sự Sanh - diệt thuộc ngoại thời (**Kālavimutti**) cho nên Ngài mới không thuyết trong thời bình nhật.

Đế làm gốc có 2 đế là :

1. **Khổ Đế gốc (Dukkhasaccamūla)**

2. Tập Đế gốc (Samudayasaccamūla).

Đức Phật thuyết **Khổ Đế gốc** trước rồi Ngài thuyết **Tập Đế gốc** tiếp theo. Trong khổ đế gốc có 2 ngọn là:

1. Tập Đế ngọn (Samudayasaccamūlī)

2. Đạo Đế ngọn (Maggasaccamūlī).

Đức Phật thuyết **Tập Đế ngọn** trước rồi Ngài thuyết **Đạo Đế ngọn** tiếp theo. Trong **Tập đế ngọn** có 2 loại là: **Xuôi (Anuloma)** và **Ngược (Paṭiloma)**.

Đức Phật thuyết **Xuôi** trước rồi Ngài thuyết **Ngược** tiếp theo. **Xuôi** có 2 loại là **Vấn (Pucchā)** và **Đáp (Visajjanā)**.

Đức Phật thuyết **Vấn** trước rồi Ngài thuyết **Đáp** tiếp theo.

Vấn có 2 loại là **Câu mở (Sannitṭhānapada)** và **Câu hỏi (Samsayapada)**.

Đức Phật thuyết **Câu mở** trước rồi Ngài thuyết **Câu hỏi** tiếp theo.

Ghi chú: Khổ đế gốc có 2 ngọn là: 1- **Tập đế ngọn**, 2- **Đạo đế ngọn**. **Tập đế gốc** có 1 ngọn là **Đạo đế ngọn**. Là trình bày theo **Chương luân chuyển (Khaṇḍacakka)** tức xoay vòng cho tròn đủ...

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG (Paccuppannavāra Anuloma)

Phần người (Puggalavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ uppajjati, tassa samudayasaccaṃ uppajjatīti?

Khổ đế đang sanh với người nào, thì Tập đế đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Sabbesaṃ uppajjantānaṃ pavatte taṇhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesam dukkhasaccaṃ uppajjati no ca tesam samudayasaccaṃ uppajjati, taṇhāya uppādakkhaṇe tesam dukkhasaccaṅca uppajjati samudayasaccaṅca uppajjati.

Đối với tất cả người đang sanh, hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng ái trong thời bình nhật nơi những người ấy Khổ đế đang sanh nhưng Tập đế không đang sanh với những người ấy; Còn vào sát na sanh của tâm ái nơi những người ấy Khổ đế đang sanh và Tập đế cũng đang sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana samudayasaccaṃ uppajjati, tassa dukkhasaccaṃ uppajjati, tassa dukkhasaccaṃ uppajjatīti?

Hay là Tập đế đang sanh với người nào, thì Khổ đế đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cửu sắc (Jīvitana vakakalāpa) khởi hiện sát na đầu tiên (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesam).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 77 tâm bất tương ưng ái (trừ 8 tâm tham) 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần) bợn sắc tâm (Pavatte taṇhāvippa yuttacittassa uppādakkaṇe tesam).

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của 31 tâm bất tương ưng ái là 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm vô sắc và 38 tâm sở (trừ 3 giới phần, 2 vô lượng phần).

Và 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái tức 8 tâm tham, 22 tâm sở, bợn sắc tâm.

Phàm tam nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (Taṇhāya uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, sắc tâm.

Phàm tam nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (Taṇhāya uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng]

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GÓC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ uppajjati, tassa samudayasaccaṃ nuppajjati?

Khổ để không đang sanh với người nào, thì Tập để không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Yassa vā pana samudayasaccaṃ nuppajjati, tassa dukkhasaccaṃ nuppajjati?

Hay là Tập để không đang sanh với người nào, thì Khổ để không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Sabbesaṃ uppajjantānaṃ pavatte taṇhā vippayuttacittassa uppādakkaṇe tesam samudayasaccaṃ nuppajjati no ca tesam dukkhasaccaṃ nuppajjati, sabbesaṃ cavantānaṃ pavatte citassa bhaṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam samudayasaccaṇca nuppajjati dukkhasaccaṇca nuppajjati.

Đối với tất cả người đang sanh, hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng ái trong thời bình nhật nơi những người ấy Tập để không đang sanh nhưng Khổ để đang sanh với những người ấy; Còn đối với tất cả người đang chết, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm Đạo, tâm Quả trong cõi vô sắc nơi những người ấy Tập để không đang sanh và Khổ để cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = 4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cửu sắc diệt lần sau cùng (Sabbesaṃcavan tānaṃ tesam).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte citassa bhavaṅgakkhaṇe tesam).

3 bậc thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na hội đủ sự sanh của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādaṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cửu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 77 tâm bất tương ưng ái (trừ 8 tâm tham), 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần), sắc tâm.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của 31 tâm bất tương ưng ái là 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm vô sắc, 38 tâm sở (trừ 3 giới phần, 2 vô lượng phần) [Pavatte taṇhāvippayuttacittassa uppādaṅgakkhaṇe tesam].

Và 4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cửu sắc diệt lần sau cùng (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesam).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte citassa bhavaṅgakkhaṇe tesam)

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādaṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ uppajjati, tassa Maggasaccaṃ uppajjati?

Khổ để đang sanh với người nào, thì Đạo để đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Sabbesaṃ uppajjantānaṃ pavatte maggavippayutta cittassa uppādaṅgakkhaṇe tesam dukkhasaccaṃ uppajjati no ca tesam Maggasaccaṃ uppajjati, pañcavokāre maggassa uppādaṅgakkhaṇe tesam dukkhasaccaṅca uppajjati Maggasaccaṅca uppajjati.

Đối với tất cả người đang sanh, hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng Đạo trong thời bình nhật nơi những người ấy Khổ đế đang sanh nhưng Đạo đế không đang sanh với những người ấy; Còn vào sát na sanh của tâm Đạo trong cõi ngũ uẩn nơi những người ấy Khổ đế đang sanh và Đạo đế cũng đang sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ uppajjati, tassa dukkhasaccaṃ uppajjati?

Hay là Đạo đế đang sanh với người nào, thì Khổ đế đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Arūpe maggassa uppādakkaṇe tesam Maggasaccaṃ uppajjati no ca tesam dukkha saccam uppajjati, pañcavokāre maggassa uppādakkaṇe tesam Maggasaccaṇca uppajjati dukkhasaccaṇca uppajjati.

Vào sát na sanh của tâm Đạo trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Đạo đế đang sanh nhưng Khổ đế không đang sanh với những người ấy; Còn vào sát na sanh của tâm Đạo trong cõi ngũ uẩn nơi những người ấy Đạo đế đang sanh và Khổ đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh hữu học đang sanh trong 3, cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bổn sắc nghiệp, bổn mạng quyền cửu sắc (Jīvitānāvaka kalāpa) khởi hiện vào sát na đầu tiên (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesam).

4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 81 tâm bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo), 52 tâm sở, sắc tâm.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của 39 tâm bất tương ưng đạo là 8 tâm tham, 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm vô sắc và 43 tâm sở (trừ 3 giới phàm, 2 vô lượng phàm) [Pavatte maggavippayuttacittassa uppādakkaṇe tesam].

Và 4 bậc Thánh đạo ở trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, sắc tâm (Pañcavokāre maggassa uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 3 bậc Thánh đạo cao trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 36 tâm sở (Arūpe maggassa uppādakkaṇe tesam).

Và 4 bậc Thánh đạo trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 4 tâm đạo cao, 36 tâm sở, sắc tâm (Pañcavokāre maggassa uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

PHÂN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ nuppajjati, tassa Maggasaccaṃ nuppajjati?

Khổ đế không đang sanh với người nào, thì Đạo đế không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Arūpe maggassa uppādakkhaṇe tesam dukkhasaccam nuppajjati no ca tesam Maggasaccam nuppajjati, sabbesam cavantānam pavatte citassa bhaṅgakkhaṇe arūpe phalassa uppādakkhaṇe tesam dukkhasaccaṅca nuppajjati Maggasaccaṅca nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm Đạo trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Khổ đế không đang sanh nhưng Đạo đế đang sanh với những người ấy; Còn đối với người đang chết hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy hay vào sát na sanh của tâm Quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Khổ đế không đang sanh và Đạo đế cũng không đang sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccam nuppajjati, tassa dukkhasaccam nuppajjati?

Hay là Đạo đế không đang sanh với người nào, thì Khổ đế không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Sabbesam uppajjantānam pavatte magga vippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesam Maggasaccam nuppajjati no ca tesam dukkhasaccam nuppajjati, sabbesam cavantānam pavatte citassa bhaṅgakkhaṇe arūpe phalassa uppādakkhaṇe tesam Maggasaccaṅca nuppajjati dukkhasaccaṅca nuppajjati.

Đối với tất cả người đang sanh, hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng Đạo trong thời bình nhật của những người ấy Đạo đế không đang sanh nhưng Khổ đế đang sanh với những người ấy; Còn đối với tất cả người đang chết, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Đạo đế không đang sanh và Khổ đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = 3 bậc Thánh đạo cao trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 36 tâm sở (Arūpe maggassa uppādakkhaṇe tesam).

Và 4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Sabbesam cavantānam tesam).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diệt trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte citassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 4 tâm quả, 36 tâm sở (Arūpe maggassa uppādakkhaṇe tesam)

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên (Sabbesam uppajjantānam tesam).

4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 81 tâm bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo), 52 tâm sở, sắc tâm.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của 39 tâm bất tương ưng đạo là 8 tâm tham, 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc, 43 tâm sở (trừ 3 giới phần, 2 vô lượng phần) [Pavatte maggavippayuttacittassa uppādakkaṇe tesam].

Và 4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bốn sắc nghiệp, bốn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesam).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte citassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 4 tâm quả, 36 tâm sở (Arūpe phalassa uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

Kết thúc Khổ Đế gốc.

***

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ uppajjati, tassa Maggasaccaṃ uppajjati?

Tập đế đang sanh với người nào, thì Đạo đế đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không phải !” (No)

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ uppajjati, tassa Samudayasaccaṃ uppajjati?

Hay là Đạo đế đang sanh với người nào, thì Tập đế đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không phải !” (No)

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (Taṇhāya uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = “Không có!” [Là câu vấn không, đáp bác bỏ].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 bậc Thánh đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 4 tâm đạo, 36 tâm sở (Maggassa uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = “Không có!” [Là câu vấn không, đáp bác bỏ].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ nuppajjati, tassa Maggasaccaṃ nuppajjatīti?

Tập đế không đang sanh với người nào, thì Đạo đế không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Maggassa uppādakkaṇe tesam Samudayasaccaṃ nuppajjati no ca tesam Maggasaccaṃ nuppajjati, sabbesaṃ cittassa bhāṅgakkhaṇe taṇhāvippayutta maggavippayuttacittassa uppādakkaṇe nirodhasamāpannānaṃ asaññasattānaṃ tesam Samudayasaccaṃ nuppajjati Maggasaccaṃ nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm Đạo nơi những người ấy Tập đế không đang sanh nhưng Đạo đế đang sanh với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tất cả tâm nơi những người ấy hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng ái, tâm bất tương ưng Đạo của những người ấy, hay người đang nhập Thiền diệt, hay người ở trong cõi Vô tưởng thì Tập đế không đang sanh và Đạo đế cũng không đang sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ nuppajjati, tassa Samudayasaccaṃ nuppajjatīti?

Hay là Đạo đế không đang sanh với người nào, thì Tập đế không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Taṇhāya uppādakkaṇe tesam Maggasaccaṃ nuppajjati no ca tesam Samudayasaccaṃ nuppajjati, sabbesaṃ cittassa bhāṅgakkhaṇe maggavippayutta taṇhāvippayutta cittassa uppādakkaṇe nirodha samāpannānaṃ asaññasattānaṃ tesam Maggasaccaṃ nuppajjati Samudayasaccaṃ nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm ái nơi những người ấy Đạo đế không đang sanh nhưng Tập đế đang sanh với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tất cả tâm nơi những người ấy hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng đạo, tâm bất tương ưng ái của những người ấy, hay người đang nhập Thiền diệt, hay người ở trong cõi Vô tưởng thì Đạo đế không đang sanh và Tập đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 bậc Thánh đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 4 tâm đạo, 36 tâm sở (Maggassa uppādakkaṇe tesam).

Và 4 phàm nhân, 8 bậc Thánh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử (Sabbesaṃ citassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 77 tâm bất tương ưng ái, bất tương ưng đạo (trừ 8 tâm tham, 4 tâm đạo) 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần) [Taṇhāvippayuttamagga vippayuttacittassa uppādakkaṇe tesam].

Bậc Bất lai quả, Bậc A La hán quả vào sát na đang nhập Thiền diệt (Nirodhasamāpannānaṃ tesam).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (Taṇhāya uppādakkaṇe tesam).

Và 4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diệt trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử (Sabbesaṃ citassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diệt trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 77 tâm bất tương ưng ái, bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo, 8 tâm tham) 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần) [Maggavippayutta taṇhāvippayuttacittassa uppādakkaṇe tesam].

Bậc Bất lai quả, Bậc A-la-hán quả vào sát na đang nhập Thiền diệt (Nirodhasamāpanānaṃ tesam).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết thúc Tập Đế gốc

Kết thúc phần sanh – Phần hiện tại – Phần Người.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG (Paccuppannavāra Anuloma)

Phần Cõi (Okāsavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yattha dukkhasaccaṃ uppajjati, tattha samudayasaccaṃ uppajjatīti?

Khổ đế đang sanh trong cõi nào, thì Tập đế đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Asaññasatte tattha dukkhasaccaṃ uppajjati no ca tattha samudayasaccaṃ uppajjati, catuvokāre pañcavokāre tattha dukkhasaccañca uppajjati samudayasaccañca uppajjati.

Ở cõi Vô tưởng, cõi ấy Khổ đế đang sanh nhưng Tập đế không đang sanh trong cõi ấy; Còn ở cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn thì Khổ đế đang sanh và Tập đế cũng đang sanh.

Vấn ngược: Yattha vā pana samudayasaccaṃ uppajjati, tattha dukkhasaccaṃ uppajjatīti?

Hay là Tập đế đang sanh trong cõi nào, thì Khổ đế đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Cõi vô tưởng.

Và 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yattha dukkhasaccaṃ nuppajjati, tattha Samudayasaccaṃ nuppajjati?

Khổ để không đang sanh trong cõi nào, thì Tập để không đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Không có!” (Natthi)

Vấn ngược: Yattha vā pana Samudayasaccaṃ nuppajjati, tattha dukkhasaccaṃ nuppajjati?

Hay là Tập để không đang sanh trong cõi nào, thì Khổ để không đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Đang sanh!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Không có, khi chi pháp của câu mở không có, thì Chi pháp của câu hỏi = Cũng không có giống nhau. [Là câu vấn không đáp hạn chế].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Cõi vô tưởng.

Chi pháp câu hỏi = “Không có!” [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yattha dukkhasaccaṃ uppajjati, tattha Maggasaccaṃ uppajjati?

Khổ để đang sanh trong cõi nào, thì Đạo để đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Apāye Asaññasatte tattha dukkhasaccaṃ uppajjati no ca tattha maggasaccaṃ uppajjati, avasese catuvokāre pañcavokāre tattha dukkhasaccaṃ uppajjati maggasaccaṃ uppajjati.

Trong cõi Khổ và cõi Vô tưởng, cõi ấy Khổ để đang sanh nhưng Đạo để không đang sanh trong những cõi ấy; Còn trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn ngoài ra đó Khổ để đang sanh và Đạo để cũng đang sanh.

Vấn ngược: Yattha vā pana maggasaccaṃ uppajjati, tattha dukkhasaccaṃ uppajjati?

Hay là Đạo đế đang sanh trong cõi nào, thì Khổ đế đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 cõi khổ, Cõi vô tưởng.

Và 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi khổ).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi khổ).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yattha dukkhasaccaṃ nuppajjati, tattha Maggasaccaṃ nuppajjati?

Khổ đế không đang sanh trong cõi nào, thì Đạo đế không đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Không có!” (Natthi)

Vấn ngược: Yattha vā pana Maggasaccaṃ nuppajjati, tattha Dukkhasaccaṃ nuppajjati?

Hay là Đạo đế không đang sanh trong cõi nào, thì Khổ đế không đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Đang sanh!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Không có, khi chi pháp của câu mở không có, thì Chi pháp của câu hỏi = Cũng không có giống nhau. [Là câu vấn không, đáp hạn chế].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 cõi khổ, Cõi vô tưởng.

Chi pháp của câu hỏi = “Không có!” [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

Kết Thúc Khổ Đế Gốc.

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yattha samudayasaccaṃ uppajjati, tattha maggasaccaṃ uppajjati?

Tập đế đang sanh trong cõi nào, thì Đạo đế đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: **Apāye tattha samudayasaccaṃ uppajjati no ca tattha maggasaccaṃ uppajjati, avasese catuvokāre pañcavokāre tattha samudayasaccaṃ uppajjati maggasaccaṃ uppajjati.**

Trong cõi Khổ, cõi ấy Tập đế đang sanh nhưng Đạo đế không đang sanh trong cõi ấy; Còn ở cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn ngoài ra đó thì Tập đế đang sanh và Đạo đế cũng đang sanh.

Vấn ngược: Yattha vā pana maggasaccam uppajjati, tattha samudayasaccam uppajjati?

Hay là Đạo đế đang sanh trong cõi nào, thì Tập đế đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 cõi Khổ.

Và 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yattha samudayasaccam nuppajjati, tattha Maggasaccam nuppajjati?

Tập đế không đang sanh trong cõi nào, thì Đạo đế không đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi !”

Vấn ngược: Yattha vā pana Maggasaccam nuppajjati, tattha Samudayasaccam nuppajjati?

Hay là Đạo đế không đang sanh trong cõi nào, thì Tập đế không đang sanh trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp : Apāye tattha maggasaccam nuppajjati no ca tattha samudayasaccam nuppajjati, asaññasatte tattha maggasaccañcan nuppajjati samudayasaccañca nuppajjati.

Trong cõi Khổ, cõi ấy Đạo đế không đang sanh nhưng Tập đế đang sanh trong cõi ấy; Còn trong cõi Vô tưởng thì Đạo đế không đang sanh và Tập đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = cõi Vô tưởng

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 cõi Khổ.

Và cõi Vô tưởng.

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Tập Đế Gốc

Kết Thúc Phần Sanh; Phần Cõi.

Ghi Chú: Trong phần khác còn lại như phần quá khứ, phần vị lai, phần hiện tại quá khứ, phần hiện tại vị lai, phần quá khứ vị lai đều trình bày giống như phần hiện tại chỉ khác nhau là đang sanh (**Uppajjati**) trong câu vấn và đáp của thời đó thay đổi thành từng sanh (**Uppajjittha**) hoặc sẽ sanh (**Uppajjissati**) khác nhau chỉ có bấy nhiêu.

***

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG (Paccuppannavāra Anuloma)

Phần Người Và Cõi (Puggalokāsavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: **Yassa yattha dukkhasaccam uppajjati, tassa tattha samudayasaccam uppajjatīti?**

Khổ đế đang sanh với người nào, trong cõi nào thì Tập đế đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: **Sabbesam uppajjantānam pavatte taṇhāvippayutta cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha dukkhasaccam uppajjati no ca tesam tattha samudayasaccam uppajjati, taṇhāya uppādakkhaṇe tesam tattha dukkhasaccaṅca uppajjati samudayasaccaṅca uppajjati.**

Đối với tất cả người đang sanh, hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng ái trong thời bình nhật nơi những người ấy, cõi ấy Khổ đế đang sanh nhưng Tập đế không đang sanh với những người ấy, trong cõi ấy; Còn vào sát na sanh của tâm ái nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ đế đang sanh và Tập đế cũng đang sanh.

Vấn ngược: **Yassa vā pana yattha samudaya saccam uppajjati, tassa tattha dukkhasaccam uppajjatīti?**

Hay là Tập đế đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, bọn mạng quyền cửu sắc (Jīvitānavakakalāpa) khởi hiện vào sát na đầu tiên, với 31 cõi (Sabbesam uppajjantānam tesam tattha).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 77 tâm bất tương ưng ái (trừ 8 tâm tham) 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần) sắc tâm với 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của 31 tâm bất tương ưng ái là 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm

đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc, 38 tâm sở (trừ 3 giới phần, 2 vô lượng phần) với 4 cõi tứ uẩn (Pavatte taṇhāvippayuttacittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Và 4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái tức là 8 tâm tham, 22 tâm sở, sắc tâm với 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở với 4 cõi tứ uẩn (Taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, sắc tâm với 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở với 4 cõi tứ uẩn (Taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccam nuppajjati, tassa tattha samudayasaccam nuppajjatīti?

Khổ để không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập để không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha samudayasaccam nuppajjati, tassa tattha dukkhasaccam nuppajjatīti?

Hay là Tập để không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ để không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Sabbesam uppajjantānam pavatte taṇhāvippayuttacittassa uppādakkaṇe tesam tattha samudayasaccam nuppajjati no ca tesam tattha dukkhasaccam nuppajjati, sabbesam cavantānam pavatte citassa bhaṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha samudayasaccañca nuppajjati dukkhasaccañca nuppajjati.

Đối với tất cả người đang sanh, hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng ái trong thời bình nhật nơi những người ấy, cõi ấy Tập để không đang sanh nhưng Khổ để đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với tất cả người đang chết, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm Đạo, tâm Quả trong cõi Vô sắc của những người ấy, cõi ấy Tập để không đang sanh và Khổ để cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bợn sắc nghiệp, bợn

mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng, với 31 cõi (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesāṃ tattha).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte citassa bhāṅgakkhaṇe tesāṃ tattha).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở với 4 cõi vô sắc (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesāṃ tattha).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng]

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = **4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học** đang sanh trong 31 cõi, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên, với 31 cõi (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesāṃ tattha).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 77 tâm bất tương ưng ái (trừ 8 tâm tham), 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần), sắc tâm, với 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của 31 tâm bất tương ưng ái là 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc, 38 tâm sở (trừ 3 giới phần, 2 vô lượng phần), với 4 cõi tứ uẩn (Pavatte taṇhāvippayuttacittassa uppādakkaṇe tesāṃ tattha).

Và 4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng, với 31 cõi (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesāṃ tattha).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte citassa bhāṅgakkhaṇe tesāṃ tattha).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở với 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesāṃ tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐÔI.

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ uppajjati, tassa tattha Maggasaccaṃ uppajjati?

Khổ để đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo để đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Sabbesaṃ uppajjantānaṃ pavatte maggavippayutta cittassa uppādakkaṇe tesāṃ tattha dukkhasaccaṃ uppajjati no ca tesāṃ tattha Maggasaccaṃ uppajjati, pañcavokāre maggassa uppādakkaṇe tesāṃ tattha dukkhasaccaṇca uppajjati Maggasaccaṇca uppajjati.

Đối với tất cả người đang sanh hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng Đạo trong thời bình nhật nơi những người ấy, cõi ấy Khổ đế đang sanh nhưng Đạo đế không đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na sanh của tâm Đạo trong cõi ngũ uẩn nơi những người ấy, cõi ấy Khổ đế đang sanh và Đạo đế cũng đang sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ uppajjati, tassa tattha dukkhasaccaṃ uppajjati?

Hay là Đạo đế đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Arūpe maggassa uppādakkaṇe tesāṃ tattha Maggasaccaṃ uppajjati no ca tesāṃ tattha dukkhasaccaṃ uppajjati, pañcavokāre maggassa uppādakkaṇe tesāṃ tattha Maggasaccaṇca uppajjati dukkhasaccaṇca uppajjati.

Vào sát na sanh của tâm Đạo trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, cõi ấy Đạo đế đang sanh nhưng Khổ đế không đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na sanh của tâm Đạo trong cõi ngũ uẩn nơi những người ấy, cõi ấy Đạo đế đang sanh và Khổ đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bộn sắc nghiệp, bộn mạng quyền cửu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên, với 31 cõi (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesāṃ tattha).

4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 81 tâm bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo), 52 tâm sở, sắc tâm, với 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của 39 tâm bất tương ưng đạo là 8 tâm tham, 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc và 43 tâm sở (trừ 3 giới phần, 2 vô lượng phần) với 4 cõi tứ uẩn (Pavatte maggavippayutta cittassa uppādakkaṇe tesāṃ tattha).

Và 4 bậc Thánh đạo trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, bộn sắc tâm, với 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) [Pañcavokāre maggassa uppādakkaṇe tesāṃ tattha].

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 3 bậc Thánh đạo cao trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 36 tâm sở, với 4 cõi vô sắc (Arūpe maggassa uppādakkaṇe tesāṃ tattha).

Và 4 bậc Thánh đạo trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, sắc tâm, với 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) [Pañcavokāre maggassa uppādakkaṇe tesāṃ tattha].

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHÂN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccam nuppajjati, tassa tattha Maggasaccam nuppajjatīti?*

Khổ để không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo để không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Arūpe maggassa uppādakkhaṇe tesam tattha dukkhasaccam nuppajjati no ca tesam tattha Maggasaccam nuppajjati, sabbesam cavantānam pavatte citassa bhaṅgakkhaṇe arūpe phalassa uppādakkhaṇe tesam tattha dukkhasaccaṅca nuppajjati Maggasaccaṅca nuppajjati.*

Vào sát na sanh của tâm Đạo trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, cõi ấy Khổ để không đang sanh nhưng Đạo để đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với tất cả người đang chết hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy hay vào sát na sanh của tâm Quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, cõi ấy Khổ để không đang sanh và Đạo để cũng không đang sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccam nuppajjati, tassa tattha dukkhasaccam nuppajjatīti?*

Hay là Đạo để không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ để không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Sabbesam uppajjantānam pavatte magga vippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesam tattha Maggasaccam nuppajjati no ca tesam tattha dukkhasaccam nuppajjati, sabbesam cavantānam pavatte citassa bhaṅgakkhaṇe arūpe phalassa uppādakkhaṇe tesam tattha Maggasaccaṅca nuppajjati dukkhasaccaṅca nuppajjati.*

Đối với tất cả người đang sanh, hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng Đạo trong thời bình nhật nơi những người ấy, cõi ấy Đạo để không đang sanh nhưng Khổ để đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với tất cả người đang chết, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm Quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, cõi ấy Đạo để không đang sanh và Khổ để cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 3 bậc Thánh đạo cao trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 36 tâm sở, 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

Và 4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bốn sắc nghiệp, bốn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng, với 31 cõi (Sabbesam cavantānam tesam tattha).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diệt trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm

sinh trước tâm tử, với 4 cõi vô sắc, 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte citassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 4 tâm quả, 36 tâm sở, với 4 cõi vô sắc (Arūpe phalassa uppāḍakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cửu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên, với 31 cõi (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 81 tâm bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo), 52 tâm sở, sắc tâm, 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na sanh của 39 tâm bất tương ưng đạo là 8 tâm tham, 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc, 43 tâm sở (trừ 3 giới phần, 2 vô lượng phần) với 4 cõi tứ uẩn (Pavatte maggavippayutta cittassa uppāḍakkhaṇe tesam tattha).

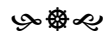
Và 4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cửu sắc diệt lần sau cùng, với 31 cõi (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesam tattha).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte citassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 4 tâm quả, 36 tâm sở với 4 cõi Vô sắc (Arūpe phalassa ca uppāḍakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết thúc Khổ Đế gốc.

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha Samudayasaccaṃ uppajjati, tassa tattha Maggasaccaṃ uppajjati?

Tập đế đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Không phải!”

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ uppajjati, tassa tattha Samudayasaccaṃ uppajjati?

Hay là Đạo đế đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Không phải!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Tañhāya uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Không có.

[Là câu vấn không (Moghapañhā), đáp bác bỏ (Paṭisedha visajjanā)]

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 bậc Thánh đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khở) [Magassa uppādakkaṇe tesam tattha].

Chi pháp câu hỏi = Không có. [Là câu vấn không, đáp bác bỏ].

PHÂN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha Samudayasaccaṃ nuppajjati, tassa tattha Maggasaccaṃ nuppajjati?

Tập đế không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Magassa uppādakkaṇe tesam tattha Samudayasaccaṃ nuppajjati no ca tesam tattha Maggasaccaṃ nuppajjati, sabbesaṃ citassa bhāṅgakkhaṇe tañhāvippayuttamaggavippayutta cittassa uppādakkaṇe asaññasattānaṃ tesam tattha Samudayasaccañca nuppajjati Maggasaccañca nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm Đạo nơi những người ấy, cõi ấy Tập đế không đang sanh nhưng Đạo đế đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na diệt của tất cả tâm nơi những người ấy hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng ái, tâm bất tương ưng Đạo nơi những người ấy, hay người ở trong cõi vô tưởng, cõi ấy thì Tập đế không đang sanh và đạo đế cũng không đang sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ nuppajjati, tassa tattha Samudayasaccaṃ nuppajjati?

Hay là Đạo đế không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Tañhāya uppādakkaṇe tesam tattha Maggasaccaṃ uppajjati no ca tesam tattha Samudayasaccaṃ uppajjati, sabbesaṃ cittassa bhāṅgakkhaṇe maggavippayutta tañhāvippayutta cittassa uppādakkaṇe asaññasattānaṃ tesam tattha Maggasaccañca nuppajjati Samudayasaccañca nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm ái nơi những người ấy, cõi ấy Đạo đế không đang sanh nhưng Tập đế đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na diệt của tất cả tâm nơi những người ấy hay vào sát na sanh của tâm bất tương ưng đạo, tâm

bất tương ưng ái nơi những người ấy, hay người ở trong cõi Vô tưởng, cõi ấy Đạo đế không đang sanh và Tập đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = 4 bậc Thánh đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Maggassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Và 4 phàm nhân, 8 bậc Thánh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Sabbesaṃ citassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

4 phàm nhân, 4 bậc Thánh trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 77 tâm bất tương ưng ái, bất tương ưng đạo (trừ 8 tâm tham, 4 tâm đạo), 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần) với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Taṇhāvippayuttamaggavippayutta cittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha).

Và 4 phàm nhân, 8 bậc Thánh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Sabbesaṃ citassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 77 tâm bất tương ưng ái, bất tương ưng đạo (trừ 8 tâm tham, 4 tâm đạo), 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần), với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Maggavippayutta taṇhāvippayutta cittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết thúc Tập Đế gốc

Kết thúc phần sanh – Phần hiện tại –

Phần Người và cõi.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

**PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG
(Atitavāra Anuloma)**

Phần Ngươi (Puggalavāra)

1. KHỔ ĐỂ GÓC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccaṃ uppajjittha, tassa samudayasaccaṃ uppajjitthāti?*

Khổ để từng sanh với người nào, thì Tập để từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccaṃ uppajjittha, tassa dukkhasaccaṃ uppajjitthāti?*

Hay là Tập để từng sanh với người nào, thì Khổ để từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phạm nhân, 8 bậc Thánh tức vào sát na sanh của 3 sát na của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm viên tịch Níp bàn, tức là tâm chót (Pacchimacitta).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn (Pacchāpañhā), đáp đồng (Paṭivacanavisajjanā)]

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 phạm nhân, 8 bậc Thánh tức vào sát na sanh của 3 sát na của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ vòng sanh tử Luân hồi, không có khởi điểm ban đầu cho đến tâm viên tịch Níp bàn, tức là tâm chót (Pacchimacitta)

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GÓC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccaṃ nuppajjittha, tassa samudayasaccaṃ nuppajjitthāti?*

Khổ để không từng sanh với người nào, thì Tập để không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không có!”

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccaṃ nuppajjittha, tassa dukkhasaccaṃ nuppajjitthāti?*

Hay là Tập để không từng sanh với người nào, thì Khổ để không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không có!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Không có, khi chi pháp của câu mở không có, thì **Chi pháp câu hỏi** = Cũng không có giống nhau. [Là câu vấn không, đáp hạn chế (Moghapañhā Paṭikkhepavisajjanā)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Không có, khi chi pháp của câu mở không có, thì **Chi pháp câu hỏi** = Cũng không có giống nhau. [Là câu vấn không, đáp hạn chế].

PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ uppajjittha, tassa Maggasaccaṃ uppajjitthāti?

Khổ đế từng sanh với người nào, thì Đạo đế từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Anabhisametāvīnaṃ tesam dukkhasaccaṃ uppajjittha no ca tesam Maggasaccaṃ uppajjittha, abhisametāvīnaṃ tesam dukkhasaccaṃ uppajjittha Maggasaccaṃ uppajjittha.

Đối với những người chưa tác chứng trở thành bậc từng Biến tri TứThánh Đế thì Khổ đế từng sanh nhưng Đạo đế không từng sanh với những người ấy; Còn đối với những người tác chứng trở thành bậc từng Biến tri Tứ Thánh Đế, thì Khổ đế từng sanh và Đạo đế cũng từng sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ uppajjittha, tassa dukkhasaccaṃ uppajjitthāti?

Hay là Đạo đế từng sanh với người nào, thì Khổ đế từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phàm nhân, bậc Dự lưu đạo chưa tác chứng trở thành bậc từng Biến tri Tứ Thánh Đế, tính từ vòng Vô thủy luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm Nhập lưu Đạo (Anabhisametāvīnaṃ tesam).

Và 3 bậc Thánh Đạo cao, 4 bậc thánh quả tác chứng trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, tính từ tâm Nhập lưu quả thứ 1 trong lộ đắc Đắc nhập Lưu đạo (Sotāpattimaggavithī)... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn (tức tâm chót - Pacchimacitta) (Abhisametāvīnaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay) (Paripunṇapañhā Sarūpadassana visajjanā)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả tác chứng trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, tính từ tâm Nhập lưu quả thứ 1 trong lộ đắc nhập Lưu đạo ... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn (tức tâm chót) (Abhisametāvīnaṃ tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng (Pacchāpañhā Paṭivacanavisajjanā)].

PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccam nuppajjittha, tassa Maggasaccam nuppajjitthāti?*

Khổ đế không từng sanh với người nào, thì Đạo đế không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không có!”

Vấn ngược: *Yassa vā pana Maggasaccam nuppajjittha, tassa dukkhasaccam nuppajjitthāti?*

Hay là Đạo đế không từng sanh với người nào, thì Khổ đế không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Từng sanh!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Không có, khi chi pháp của câu mở không có, thì **Chi pháp câu hỏi** = Cũng không có giống nhau. [Là câu vấn không, đáp hạn chế].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 phàm nhân, bậc Dự lưu đạo chưa tác chứng trở thành bậc từng Biến tri Tứ Thánh Đế, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu đến tâm Nhập lưu Đạo (Anabhisametāvīnaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược (Purepañhā Pāligativisajjā)].

Kết thúc Khổ Đế gốc.

PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa Samudayasaccam uppajjittha, tassa Maggasaccam uppajjitthāti?*

Tập đế từng sanh với người nào, thì Đạo đế từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: *Anabhisametāvīnaṃ tesam samudayasaccam uppajjittha no ca tesam Maggasaccam uppajjittha, abhisametāvīnaṃ tesam samudayasaccañca uppajjittha Maggasaccañca uppajjittha.*

Đối với những người chưa tác chứng trở thành bậc từng Biến tri Tứ Thánh Đế thì Tập đế từng sanh nhưng Đạo đế không từng sanh với những người ấy; Còn đối với những người tác chứng trở thành Bậc từng biến tri Tứ Thánh Đế, thì Tập đế từng sanh và Đạo đế cũng từng sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana Maggasaccam nuppajjittha, tassa Samudayasaccam uppajjitthāti?*

Hay là Đạo đế từng sanh với người nào, thì Tập đế từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phạm nhân, bậc Nhập lưu đạo chưa tác chứng trở thành bậc từng Biền tri Tứ Thánh Đế, tính từ vòng Vô thủy luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm Nhập lưu Đạo (Anabhi sametāvīnaṃ tesam).

Và 3 bậc Thánh Đạo cao, 4 bậc Thánh quả tác chứng trở thành bậc từng Biền tri 4 Thánh Đế, tính từ tâm Nhập lưu quả thứ 1 trong lộ đắc nhập Lưu đạo (Sotā pattimaggavithī)... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn (tức tâm chót - Pacchimacitta) (Abhisametāvīnaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp chỉ nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả tác chứng trở thành bậc từng Biền tri 4 Thánh Đế, tính từ tâm Nhập lưu quả thứ 1 trong lộ đắc Nhập Lưu đạo ... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn (tức tâm chót) (Abhisametāvīnaṃ tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ nuppajjittha, tassa Maggasaccaṃ nuppajjitthāti?

Tập đế không từng sanh với người nào, thì Đạo đế không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không có!”

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ nuppajjittha, tassa Samudayasaccaṃ nuppajjitthāti?

Hay là Đạo đế không từng sanh với người nào, thì Tập đế không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Từng sanh!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Không có, khi chi pháp của câu mở không có, thì **Chi pháp câu hỏi** = Cũng không có giống nhau. [Là câu vấn không, đáp hạn chế].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 phạm nhân, bậc Dự lưu đạo chưa tác chứng trở thành bậc từng Biền tri Tứ Thánh Đế, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm Nhập lưu Đạo (Anabhi sametāvīnaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

Kết thúc Tập Đế gốc.

Ghi Chú: Phần diệt (**Nirodhavāra**) và phần sanh diệt (**Uppādanirodhavāra**) trình bày giống như phần sanh chỉ là từ từng sanh (**Uppajjittha**) trong câu vấn và câu đáp của phần sanh thay thành từng diệt (**Nirujjittha**) khác nhau chỉ bấy nhiêu.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG (Atitavāra Anuloma)

Phần Ngươi và Cõi (Puggalokāsavāra).

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha samudayasaccaṃ uppajjitthāti?

Khổ để từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập để từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Suddhāvāsānaṃdutiye citte vattamāne asaññasattānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjittha no ca tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjittha, itaresam catuvokārānaṃ pañcavokārānaṃ tesam tattha dukkhasaccañca uppajjittha samudayasaccañca uppajjittha.

Vào tâm thứ 2 tức tâm hữu phần thứ 1 khởi hiện với người trong cõi Tịnh cư, hay người ở trong cõi Vô tưởng, cõi ấy Khổ để từng sanh nhưng Tập để không từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người ở trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn ngoài ra, người sanh vào tâm thứ 2 trong cõi Tịnh Cư, cõi ấy Khổ để từng sanh và Tập để cũng từng sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha samudayasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha dukkhasaccaṃ uppajjitthāti?

Hay là Tập để từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ để từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc Bất lai quả trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na của 18 tâm tức tâm hữu phần thứ nhất là tâm đứng đầu thứ 2 (Mukhayadutiya-citta) 15 tâm hữu phần, tâm khai ý môn (Manodvārāvajjanacitta), tâm đồng lực tham thứ 1 ái chấp trong kiếp sống mới (Bhavanikkantikālobhājavāna), có tính chất giống như tâm thứ 2 (Tamsadisadutiya-citta), với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ dutiya-citte vattamāne tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Và 4 phàm nhân, 8 bậc Thánh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 3 sát na của 89 tâm, 52 tâm sở.

Nếu là người cõi Tịnh Cư thì tính từ tâm đồng lực tham thứ 2 ái chấp trong kiếp sống mới... cho đến tâm tử.

Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Itaresaṃ catuvokārānaṃ pañcavo kārānaṃ tesāṃ tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp chỉ nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 phạm nhân, 8 bậc Thánh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 3 sát na của 89 tâm, 52 tâm sở. Nếu là người cõi Tịnh Cư thì tính từ tâm đồng lực tham thứ 2 ái chấp trong kiếp sống mới... cho đến tâm tử. Nếu là người trong cõi tứ uẩn, người trong cõi ngũ uẩn còn lại thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Itaresaṃ catuvokārānaṃ pañcavokārānaṃ tesāṃ tattha).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha samudayasaccaṃ nuppajjitthāti?

Khổ để không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập để không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha samudayasaccaṃ nuppajjittha, tassa tattha dukkhasaccaṃ nuppajjitthāti?

Hay là Tập để không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ để không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne asaññasattānaṃ tesāṃ tattha samudayasaccaṃ nuppajjittha no ca tesāṃ tattha dukkhasaccaṃ nuppajjittha, suddhāvāsānaṃ uppajjantānaṃ tesāṃ tattha samudayasaccañca nuppajjittha dukkhasaccañca nuppajjittha.

Vào tâm thứ 2 tức tâm hữu phần thứ 1 khởi hiện với người trong cõi Tịnh cư, hay người ở trong cõi Vô tưởng, cõi ấy Tập để không từng sanh nhưng Khổ để từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người đang sanh trong cõi Tịnh Cư, cõi ấy Tập để không từng sanh và Khổ để cũng không từng sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc Bất Lai quả trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ Thiên sắc giới, 30 tâm sở, với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ uppajjantānaṃ tesāṃ tattha).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bậc Bất Lai quả trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 18 tâm tức tâm hữu phần thứ 1 là tâm đứng đầu thứ 2, 15 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham thứ 1 ái chấp trong kiếp

sống mới có tánh chất giống như tâm thứ 2, với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ dutiyecitte vattamāne tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Và Bạc Bất Lai quả trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ Thiên sắc giới, 30 tâm sở, với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha Maggasaccaṃ uppajjitthāti?*

Khổ để từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo để từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne anabhisame tāvīnaṃ asaññasattānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjitthano ca tesam tattha maggasaccaṃ uppajjittha, abhisametāvīnaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjittha maggasaccaṃ uppajjittha.*

Vào tâm thứ 2 tức tâm hữu phần thứ 1 khởi hiện với người trong cõi Tịnh cư, hay người chưa tác chứng trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, người ở trong cõi Vô tưởng, cõi ấy Khổ để từng sanh nhưng Đạo để không từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người tác chứng trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, cõi ấy Khổ để từng sanh và Đạo để cũng từng sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha dukkhasaccaṃ uppajjitthāti?*

Hay là Đạo để từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ để từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bạc Bất lai quả, Bạc A la hán trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi, nghĩa là tâm hữu phần thứ 1 trở thành tâm đứng đầu thứ 2. Nếu sẽ không chứng đắc A la hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 2 ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng đắc A la hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 2... cho đến tâm A la hán Đạo, có tính chất giống như tâm thứ 2 đó, với 5 cõi Tịnh Cư (Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne tesam tattha).

4 phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na của 3 sát na tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng, đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng, đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục

sinh cho đến tâm Nhập lưu Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư) (Anabhisametāvīnaṃ tesam tattha *mukkhayanaya*).

Người từng chứng đắc đạo thấp từ cõi khác, nhưng không từng chứng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở thì gọi là **Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó (Tattha anabhisametāvī)**, những bậc ấy là **Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất Lai Đạo**, tức vào sát na sanh của 3 sát na của tâm hiện khởi.

Nếu sẽ không chứng đắc Nhất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng đắc Nhất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm Nhất lai Đạo.

Bậc Nhất lai quả, bậc Bất lai Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm bất lai Đạo.

Bậc Bất Lai quả, bậc A la hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng đắc A la hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng đắc A la hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm A la hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư, 4 cõi khổ) (Anabhi sametāvīnaṃ tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Và 3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm A la hán quả thứ 1 trong lộ đắc A la hán đạo (Arahattamaggavithī)... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn.

Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại đã từng chứng, đắc đạo từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng, đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả hiện khởi theo tuần tự của tâm đạo sanh lên lần đầu tiên... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi khổ) (Abhisa metāvīnaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh** trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi.

Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm A la hán quả thứ 1 trong lộ đắc A la hán đạo ... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại đã từng chứng, đắc đạo từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng, đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả hiện khởi theo tuần tự của tâm đạo sanh lên lần đầu tiên... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi khổ) (Abhisametāvīnaṃ tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccam nuppajjittha, tassa tattha Maggasaccam nuppajjitthāti?*

Khổ đế không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccam nuppajjittha, tassa tattha dukkhasaccam nuppajjitthāti?*

Hay là Đạo đế không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Suddhāvāsānam dutiye citte vattamāne anabhisametāvīnam asaññasattānam tesam tattha maggasaccam nuppajjittha no ca tesam tattha dukkhasaccam nuppajjittha, suddhāvāsānam uppajjantānam tesam tattha maggasaccañca nuppajjittha dukkhasaccañca nuppajjittha.*

Vào tâm thứ 2 tức tâm hữu phần thứ 1 khởi hiện với người ở trong cõi Tịnh cư, hay người chưa tác chứng trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, người ở trong cõi Vô tưởng, cõi ấy Đạo đế không từng sanh nhưng Khổ đế từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người đang sanh trong cõi Tịnh Cư, cõi ấy Đạo đế không từng sanh và Khổ đế cũng không từng sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc Bất Lai quả đang sanh trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ Thiên sắc giới, 30 tâm sở, 5 cõi Tịnh cư (*Suddhāvāsānam uppajjan tānam tesam tattha*).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bậc Bất Lai quả, Bậc A la hán đạo trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi, tức là tâm hữu phần thứ 1 trở thành tâm đứng đầu thứ 2. Nếu sẽ không chứng đắc A la hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 2 ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc A la hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 2... cho đến tâm A la hán Đạo, có tính chất giống như tâm thứ 2 đó, với 5 cõi Tịnh Cư (*Suddhāvāsānam dutiye citte vattamāne tesam tattha*).

4 phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ không chứng, đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm Nhập Lưu đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn trừ 5 cõi Tịnh Cư) (*Anabhisametāvīnam tesam tattha mukkhayanaya*).

Người đã từng chứng, đắc đạo thấp trong cõi khác, nhưng không từng chứng, đắc đạo trong cõi mà mình đang ở thì gọi là **Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó (Tattha anabhisametāvī)**, những bậc ấy gồm có **Bậc Nhập lưu quả, bậc Nhất lai Đạo**, tức vào sát na sanh của 3 sát na của tâm hiện khởi.

Nếu sẽ không chứng đắc Nhất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Nhất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm Nhất lai Đạo.

Bậc Nhất Lai quả, bậc Bất Lai Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng đắc Bất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Bất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm Bất lai Đạo.

Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán đạo tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ không chứng đắc A La Hán đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc A La Hán đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư, 4 cõi khổ) (*Anabhisametāvīnaṃ tesam tattha sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (*Asaññasattānaṃ tesam tattha*).

Và **bậc Bất Lai Quả** đang sanh trong cõi tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ Thiên sắc giới, 30 tâm sở, 4 bộn sắc nghiệp với 5 cõi Tịnh cư (*Suddhāvāsaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha*).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết thúc Khổ Đế gốc.

***

PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa yattha Samudayasaccaṃ nuppajjittha, tassa tattha Maggasaccaṃ uppajjitthāti?*

Tập đế từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Suddhāvāsānaṃ dutiye akusalecitte vattamāne anabhisametāvīnaṃ tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjittha no ca tesam tattha maggasaccaṃ uppajjittha, abhisametāvīnaṃ tesam tattha samudayasaccañca uppajjittha Maggasaccañca uppajjittha.*

Vào tâm đồng lực bất thiện thứ 2 sanh lên với người ở trong cõi Tịnh cư, hay người chưa tác chứng trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, cõi ấy Tập đế từng sanh nhưng Đạo đế không từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người tác chứng trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, cõi ấy Tập đế từng sanh và Đạo đế cũng từng sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha Samudayasaccaṃ uppajjitthāti?*

Hay là Đạo đế từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bạc Bát Lai quả, Bạc A La Hán đạo trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi, tính từ tâm đồng lực tham thứ 2 ái chấp kiếp sống với (Bhavanikkantikalo bhajavanadutiya) là tâm bất thiện đứng đầu thứ 2 (Mukhayadutiya Akusalacitta).

Nếu sẽ không chứng đắc A La Hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm đồng lực tham thứ 3 ái chấp kiếp sống mới ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc A La Hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm đồng lực tham thứ 3 ái chấp kiếp sống mới ... cho đến tâm A La Hán Đạo (Arahattamaggacitta), có tánh chất giống như tâm bất thiện thứ 2 (Tamsadisadutiya akusalacitta), với 5 cõi Tịnh Cư (Suddhāvāsānaṃ dutiye Akusalecitta vattamāne tesam tattha).

4 phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng, đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm Nhập Lưu đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư) (Anabhisametāvīnaṃ tesam tattha mukkhayanaya).

Người từng chứng đắc đạo thấp từ cõi khác, nhưng không từng chứng, đắc đạo trong cõi mà mình đang ở thì gọi là **Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó (Tattha anabhisametāvī)**, những bậc ấy là **Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất lai Đạo**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi.

Nếu sẽ không chứng đắc Nhất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng đắc Nhất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Nhất lai Đạo (Sakadāgāmi maggacitta).

Bậc Nhất lai quả, bậc Bất lai Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng đắc Bất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng đắc Bất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm Bất lai Đạo (Anāgāmi maggacitta).

Bậc Bất lai quả, bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi.

Nếu sẽ không chứng đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm A La Hán Đạo (Arahattamaggacitta), với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư, 4 cõi khổ) (Anabhisametāvīnaṃ tesam tattha sadisūpacāranaya).

Và 3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi.

Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm A La Hán quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán đạo (Arahattamaggavithī)... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn (Parinibbānacitta).

Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại đã từng chứng đắc đạo từ kiếp sống trước kia trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng, đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả sanh lên theo tuần tự của tâm đạo khởi hiện lần đầu tiên... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Abhisametāvīnaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp chỉ nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm A La Hán quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán đạo (Arahatta maggavithī)... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn.

Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại đã từng chứng, đắc đạo từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng, đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả sanh lên theo tuần tự của tâm đạo khởi hiện lần đầu tiên... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi khổ) (Abhisametāvīnaṃ tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa yattha Samudayasaccaṃ nuppajjittha, tassa tattha Maggasaccaṃ nuppajjitthāhi?

Tập đế không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ nuppajjittha, tassa tattha Samudayasaccaṃ nuppajjitthāhi?

Hay là Đạo đế không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Suddhāvāsānaṃ dutiye akusalecitte vattamāne anabhisametāvīnaṃ tesam tattha maggasaccaṃ nuppajjittha no ca tesam tattha samudayasaccaṃ nuppajjittha, suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne asaṅṅasattānaṃ tesam tattha Maggasaccaṅca nuppajjittha samudayasaccaṅca nuppajjittha.

Vào tâm đồng lực bất thiện thứ 2 hiện khởi với người ở trong cõi Tịnh cư, hay người chưa tác chứng trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, cõi ấy Đạo đế không từng sanh nhưng Tập đế từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với tâm thứ 2 tức tâm hữu phần thứ 1 hiện khởi với người ở trong cõi Tịnh Cư hay người ở trong cõi Vô tưởng, cõi ấy Đạo đế không từng sanh và Tập đế cũng không từng sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc Bất lai quả trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na của 19 tâm tức tâm hữu phần thứ nhất là tâm đứng đầu thứ 2 (Mukhayadutiya-citta), tâm tục sinh, 15 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham thứ 1 ái chấp trong kiếp sống mới (Bhavanikanti lobhajavana) có tánh chất giống như tâm thứ 2 (Taṃsadisadutiya-citta), với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ dutiye-citte vattamāne tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaṅṅasattānaṃ tesam tattha)

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bạc Bất Lai quả, Bạc A La Hán đạo trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi, tính từ tâm đồng lực tham thứ 2 ái chấp kiếp sống mới là tâm bất thiện đứng đầu thứ 2 (Mukhayadutiya Akusalacitta).

Nếu sẽ không chứng đắc A La Hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm đồng lực tham thứ 3 ái chấp kiếp sống mới... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng đắc A la hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm đồng lực tham thứ 3 ái chấp kiếp sống mới ... cho đến tâm A La Hán Đạo, có tính chất giống như tâm bất thiện thứ 2 (Tamsadisadutiya Akusalacitta), với 5 cõi Tịnh Cư (Suddhāvāsānaṃ dutiye akusale citte vattamāne tesam tattha).

4 phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na của 3 sát na tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng, đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm Nhập Lưu Đạo (Sotāpatti maggacitta), với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư) (Anabhisametāvīnaṃ tesam tattha *mukkhayanaya*).

Người từng chứng, đắc đạo thắp từ cõi khác, nhưng không từng chứng, đắc đạo trong cõi mà mình đang ở thì gọi là **Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó (Tattha Anabhisametāvī)**, những bậc ấy là **Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất lai Đạo**, tức vào sát na sanh của 3 sát na của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng đắc Nhất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Nhất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Nhất lai Đạo.

Bậc Nhất Lai quả, bậc Bất Lai Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Bất lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm bất lai Đạo.

Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư, 4 cõi khổ) (Anabhisametāvīnaṃ tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Và Bạc Bất Lai Quả trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na của 19 tâm, tức tâm hữu phần thứ 1 là tâm đứng đầu thứ 2, tâm tục sinh, 15 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham thứ 1 ái chấp kiếp sống có tính chất giống như tâm thứ 2, với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam...).

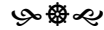
Chi pháp câu hỏi = Chi pháp chỉ nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

Kết thúc Tập Đế gốc.

Kết Thúc Phần Sanh; Phần Diệt; Phần Sanh Diệt;

Phần Quá khứ; Phần Người và Cõi.

Ghi Chú: Phần diệt (**Nirodhavāra**) và phần Sanh diệt (**Uppādanirodhavāra**) trình bày giống như phần sanh chỉ là từ từng sanh (**Uppajjittha**) trong câu vấn và câu đáp của phần sanh thay đổi thành từng diệt (**Nirujjittha**) khác nhau chỉ bấy nhiêu.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG (Anāgatavāra Anuloma)

Phần người (Puggalavāra)

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: **Yassa dukkhasaccaṃ uppajjissati, tassa samudayasaccaṃ uppajjissatīti?**

Khổ để sẽ sanh với người nào, thì Tập để sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: **Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam dukkhasaccaṃ uppajjissati no ca tesam samudayasaccaṃ uppajjissati, itaresam tesam dukkhasaccañca uppajjissati samudayasaccañca uppajjissati.**

Đối với bậc viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán hay những người nào sẽ chứng đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh (vodāna) là bậc viên mãn bởi tâm dữ tịnh thì Khổ để sẽ sanh nhưng Tập để sẽ không sanh với những người ấy; Còn đối với những người ngoài ra đó Khổ để sẽ sanh và Tập để cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: **Yassa vā pana samudayasaccaṃ uppajjissati, tassa dukkhasaccaṃ uppajjissatīti?**

Hay là Tập để sẽ sanh với người nào, thì Khổ để sẽ sanh với người ấy phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm sanh trước tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc chứng 4 đạo theo tuần tự do không có ái (Tanhā) ngăn chận trong giai đoạn đó, gồm có :

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc trở thành bậc Nhập lưu thì gồm có : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh

của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (Anuloma) trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc trở thành bậc Nhất lai thì gồm có : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (anuloma) trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc trở thành bậc Bất lai thì gồm có : **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam *sadisūpacāranaya*).

Và người sẽ chứng đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chặn trong giai đoạn đó, tức : **4 phàm hữu phần (Bhabba puthujjana)** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi sanh tử... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc trở thành bậc Nhập lưu thì gồm có : **4 phàm hữu phần, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi tác chứng trở thành bậc Nhất lai thì gồm có : **4 phàm hữu phần, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc trở thành bậc Bất lai thì gồm có : **4 phàm hữu phần, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (Itaresam tesam bhabba puthujjana). (Phàm hữu phần ngoài ra đó sẽ chứng đắc đạo).

4 phàm nhân vô phần (Abhabbaputhujjana) tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm tận cùng (Itaresam tesam abhabbaputhujjana). (Phàm vô phần sẽ không chứng đắc đạo).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Người sẽ đắc chứng 4 đạo theo tuần tự do không có ái (Tanhā) ngăn chặn trong giai đoạn đó, gồm có : **4 phàm hữu phần (Bhabbaputhujjana)** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhập lưu thì gồm có : **4 phàm hữu phần, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhất lai thì gồm có : **4 phàm hữu phần, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất lai thì gồm có : **4 phàm hữu phần, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (Itaresam tesam...). (Phàm hữu phần sẽ chứng đắc đạo).

4 phàm nhân vô phần (Abhabbaputhujjana) tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (Itaresam tesam...). (Phàm vô phần sẽ không chứng đắc đạo).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccam nuppajjissati, tassa samudayasaccam nuppajjissatīti?*

Khổ để sẽ không sanh với người nào, thì Tập để sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccam nuppajjati, tassa dukkhasaccam nuppajjissatīti?*

Hay là Tập để sẽ không sanh với người nào, thì khổ Để sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: *Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam samudayasaccam nuppajjissati no ca tesam dukkha saccam nuppajjissati, pacchimacitta samaṅgīnaṃ tesam samudayasaccañca nuppajjissati dukkhasaccañca nuppajjissati.*

Đối với bậc viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán hay những người nào sẽ chứng đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh (**Vodāna**) là bậc viên mãn bởi tâm dữ tịnh thì Tập để sẽ không sanh nhưng Khổ để sẽ sanh với những người ấy; Còn đối với những người viên mãn bởi tâm viên tịch Níp Bàn thì Tập để sẽ không sanh và Khổ để cũng sẽ không sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = **Bậc A La Hán quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 13 tâm tam nhân, 35 tâm sở (Pacchimacitta samaṅgīnaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng]

Trong câu vấn ngược, chi pháp của câu mờ = **bậc A La Hán Đạo**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm sanh trước tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dũ tịnh (**Vodāna**) trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam mukkhayanaya).

Người sẽ đắc chứng 4 đạo theo tuần tự do không có ái (**Taṇhā**) ngăn chặn trong giai đoạn đó, gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân (Bhabbatihetuka), 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhập lưu thì gồm có : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhất lai thì gồm có : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Bất lai thì gồm có : **Bậc Bất Lai Quả**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam *sadisūpacāranaya*).

Và bậc A La Hán quả tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở (Pacchimacitta samaṅgīnaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ uppajjissati, tassa Maggasaccaṃ uppajjissatīti?

Khổ đế sẽ sanh với người nào, thì Đạo đế sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam dukkhasaccaṃ uppajjissati no ca tesam maggasaccaṃ uppajjissati, yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam dukkhasaccaṃ uppajjissati maggasaccaṃ uppajjissati.

Đối với bậc viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán, hay những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, những phàm nhân ấy Khổ đế sẽ sanh nhưng Đạo đế sẽ không sanh với những người ấy. Còn đối với những người nào sẽ chứng đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dũ tịnh là bậc viên mãn bởi tâm dũ tịnh, hay những người nào sẽ chứng đắc Đạo ngoài ra tâm dũ tịnh của những Bậc Bất Lai thì Khổ đế sẽ sanh và Đạo đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ uppajjissati, tassa dukkhasaccaṃ uppajjissatīti?

Hay là Đạo đế sẽ sanh với người nào, thì Khổ đế sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đặc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm sanh trước tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

4 phàm vô phàn (Abhabbaputhujjanā) tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam).

Và bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đặc A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam).

4 phàm hữu phàn (Bhabbaputhujjanā) 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La hán đạo (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đặc A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam).

4 phàm hữu phàn, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm thuận thứ (Anuloma) trong lộ A La hán đạo (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ nuppajjissati, tassa Maggasaccaṃ nuppajjissatīti?

Khổ đế sẽ không sanh với người nào, thì Đạo đế sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa dukkhasaccaṃ nuppajjissatīti?

Hay là Đạo đế sẽ không sanh với người nào, thì Khổ đế sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam maggasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam dukkhasaccaṃ nuppajjissati, pacchimacittasamaṅgīnaṃ tesam maggasaccaṃca nuppajjissati dukkhasaccaṃca nuppajjissati.

Đối với bậc viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán, hay những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, những phàm nhân ấy Đạo đế sẽ không sanh nhưng Khổ đế sẽ sanh với những người ấy. Còn đối với người viên mãn bằng tâm viên tịch Níp bàn thì Đạo đế sẽ không sanh và Khổ đế cũng sẽ không sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở: bậc A La hán quả tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở (Pacchimacittasamaṅgīnaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm sanh trước tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

4 phàm vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy điểm tận cùng (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam).

Bậc A La Hán quả tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở (Pacchimacitta samaṅgīnaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết thúc Khổ Đế gốc.

PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ uppajjissati, tassa Maggasaccaṃ uppajjissatīti?

Tập đế sẽ sanh với người nào, thì Đạo đế sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Ye puthujjanā Maggaṃ na paṭilabhissanti tesam samudayasaccaṃ uppajjissati no ca tesam Maggasaccaṃ uppajjissati, ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam samudayasaccaṃca uppajjissati Maggasaccaṃca uppajjissati.

Đối với những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, những phàm nhân ấy Tập đế sẽ sanh nhưng Đạo đế sẽ không sanh với những người ấy; Còn đối những người nào sẽ đắc đạo, những người ấy Tập đế sẽ sanh và Đạo đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ uppajjissati, tassa Samudayasaccaṃ uppajjissatīti?

Hay là Đạo đế sẽ sanh với người nào, thì Tập đế sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam Maggasaccam uppajjissati no ca tesam samudayasaccam uppajjissati, ye maggam paṭilabhissanti tesam Maggasaccañca uppajjissati samudayasaccañca uppajjissati.

Đối với những người nào sẽ chứng đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ bởi tâm dữ tịnh ấy Đạo để sẽ sanh nhưng Tập để sẽ không sanh với những người ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc đạo, những người ấy Đạo để sẽ sanh và Tập để cũng sẽ sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phàm vô phần (Abhabbaputhujjanā), tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (Ye puthujjanā maggam na paṭilabhissanti tesam).

Và người sẽ chứng đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, tức là : **4 phàm hữu phần (Bhabbaputhujjana)** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập lưu thì gồm có : **4 phàm hữu phần, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc

Nhất lai thì gồm có : **4 phàm hữu phần, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất lai thì gồm có : **4 phàm hữu phần, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (Ye maggam paṭilabhissanti tesam)

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam *mukhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, gồm có: **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập lưu thì gồm có : **Bậc Nhập lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của 3

sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (anuloma) trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất lai thì gồm có : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất lai thì gồm có : **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam *sadisūpacāranaya*)

Và người sẽ chứng đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, gồm có : **4 phàm hữu phần (Bhābaputhujjana)** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập lưu thì gồm có : **4 phàm hữu phần, bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất lai thì gồm có : **4 phàm hữu phần, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất lai thì gồm có : **4 phàm hữu phần, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (Ye maggam paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ nuppajjissati, tassa Maggasaccaṃ nuppajjissatīti?

Tập đế sẽ không sanh với người nào, thì Đạo đế sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Yassa cittassa anatarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam samudayasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam Maggasaccaṃ nuppajjissati, aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ tesam samudayasaccaṃ nuppajjissati Maggasaccaṃ nuppajjissati.

Đối với những người nào sẽ chứng đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dũ tịnh là người viên mãn bởi tâm dũ tịnh ấy Tập đế sẽ không sanh nhưng Đạo đế sẽ sanh với những người ấy; Còn đối với những người viên mãn tâm A La Hán đạo, tất cả bậc A La hán thì Tập đế sẽ không sanh và đạo đế cũng sẽ không sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa Samudayasaccaṃ nuppajjissatī?

Hay là Đạo đế sẽ không sanh với người nào, thì Tập đế sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Ye puthujjanā Maggaṃ na paṭilabhissanti tesam Maggasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam samudaya saccam nuppajjissati, aggamaggasa maṅgīnaṃ arahantānaṃ tesam Maggasaccaṅca nuppajjissati samudayasaccaṅca nuppajjissati.

Đối với những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, những phàm nhân ấy Đạo đế sẽ không sanh nhưng Tập đế sẽ sanh với những người ấy; Còn đối với người viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán thì Đạo đế sẽ không sanh và Tập đế cũng sẽ không sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dũ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chặn trong giai đoạn ấy, gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân (Bhabbatihetukapuggala), 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhập lưu thì gồm có : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (anuloma) trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhất lai thì gồm có : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (anuloma) trong lộ A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Bất lai thì gồm có : **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam *sadisūpacāranaya*).

Và bậc A La hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A la Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = 4 phàm nhân vô phân (Abhappaputhujjanā) tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (Ye puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam).

Và bậc A La hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện của A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṇaṃ gīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết thúc Tập Đế gốc.

Kết Thúc Phần Sanh; Phần Vị lai; Phần Người.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG (Anāgatavāra Anuloma)

Phần Người Và Cõi (Puggalokāsavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐÔI

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ uppajjissati, tassa tattha samudayasaccaṃ uppajjissatīti?

Khổ đế sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggasamaṇaṃ arahantānaṃ yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti asaṅṅasattānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjissati no ca tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjissati, itaresam catuvokārānaṃ pañcavo kārānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ ca uppajjissati samudayasaccaṃ ca uppajjissati.

Đối với người viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán hay những người nào sẽ đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh (Vodāna) là người viên mãn bởi tâm dữ tịnh, người ở trong cõi Vô tưởng, cõi ấy Khổ đế sẽ sanh nhưng Tập đế sẽ không sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người ngoài ra đó ở trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, trong cõi ấy Khổ đế sẽ sanh và Tập đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha samudaya saccaṃ uppajjissati, tassa tattha dukkhasaccaṃ uppajjissatīti?

Hay là Tập đế sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = bậc A La hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṇaṃ gīnaṃ tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm sanh trước tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesam tattha).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti... tesam tattha mukhayanaya).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập lưu thì gồm có : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (anuloma) trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất lai thì gồm có : **Bậc Nhất lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (anuloma) trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi bậc Bất lai thì là **Bậc Bất Lai quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (Anuloma) trong lộ đắc A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót (Pacchimabhavika) trực tiếp (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti...).

4 phàm nhân hữu phần, 4 phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện.

Nếu là đồng lực cận tử (Maraṇāsannajavana) của những người này là đồng lực tham, thì tính từ đồng lực thứ 5... cho đến tâm tử.

Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót (Pacchimabhavika) gián tiếp.

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng và sẽ sanh trong cõi Vô tưởng nữa, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Và người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn ấy, gồm có : **Phàm hữu phần (Bhabba puthujjana)** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập lưu thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất lai, thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh

của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Bất lai, gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp.

4 phàm nhân hữu phần, 4 phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện.

Nếu là đồng lực cận tử (Maraṇāsannajavana) của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4. Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót (Pacchimabhavika) gián tiếp.

4 phàm nhân hữu phần, 4 phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư) (Itaresaṃ catuvokārānaṃ pañcavokārānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chặn trong giai đoạn đó, gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhập lưu thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhất lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Bất lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp.

4 phàm nhân hữu phần, 4 phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là đồng lực cận tử (Maraṇāsannajavana) của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực thứ 4.

Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ

uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót (Pacchimabhavika) gián tiếp.

4 phàm nhân hữu phần, 4 phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư) (Itaresaṃ catuvokārānaṃ pañcavo kārānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ nup pajjissati, tassa tattha samudayasaccaṃ nuppajjissatīti?

Khổ đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha samudaya saccaṃ nuppajjissati, tassa tattha dukkhasaccaṃ nuppajjissatīti?

Hay là Tập đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti asaññasattānaṃ tesam tattha samudayasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam tattha dukkhasaccaṃ nuppajjissati, pacchimakittasamaṅgīnaṃ tesam tattha samudayasaccañca nuppajjissati dukkha saccañca nuppajjissati.

Đối với bậc viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh (**Vodāna**) là người viên mãn bởi tâm dữ tịnh hay người cõi Vô tướng, trong cõi ấy Tập đế sẽ không sanh nhưng Khổ đế sẽ sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người viên mãn bởi tâm viên tịch Níp Bàn, trong cõi ấy Tập đế sẽ không sanh và Khổ đế cũng sẽ không sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc A La Hán quả tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp.

4 phàm nhân hữu phần, 4 phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh quả hữu học sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 19 tâm tử, 35 tâm sở với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp (Pacchimakittasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tướng và sẽ không sanh trong cõi Vô tướng nữa, với cõi Vô tướng (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược, Chi pháp của câu mờ = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasa maṅgīnaṃ...).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm sanh trước tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesāṃ tattha).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggamaṃ paṭilabhissanti ... *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, gồm có : **Phàm hữu phàm tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập lưu, thì gồm có : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (Anuloma) trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất lai, thì gồm có : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (Anuloma) trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất lai thì: **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Yassa cittassa anantarā aggamaggamaṃ paṭilabhissanti...).

4 phàm nhân hữu phàm, 4 phàm nhân vô phàm, 3 Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện.

Nếu tâm đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham thì tính từ đồng lực thứ 5... cho đến tâm sanh trước tâm tử.

Nếu là đồng lực sân, si, đọa thiện thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, và sẽ sanh vào trong cõi Vô tưởng nữa, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesāṃ tattha).

Và Bậc A La Hán quả tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Pacchima cittasamaṅgīnaṃ...).

4 phàm nhân hữu phàm, 4 phàm nhân vô phàm, 3 bậc Thánh hữu học sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 19 tâm tử, 35 tâm sở với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, và sẽ không sanh vào trong cõi Vô tưởng nữa, với cõi Vô tưởng (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Asaññasattānaṃ tesāṃ tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccam uppajjissati, tassa tattha Maggasaccam uppajjissatīti?*

Khổ đế sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti āpāyikānaṃ asaññasattānaṃ tesam tattha dukkhasaccam uppajjissati no ca tesam tattha maggasaccam uppajjissati, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha dukkha saccañca uppajjissati maggasasaccañca uppajjissati.*

Đối với bậc viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán, hay những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, người ở trong cõi Khổ hay người ở trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Khổ đế sẽ sanh nhưng Đạo đế sẽ không sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn đối với những người nào sẽ đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người viên mãn bởi tâm dữ tịnh hay những người nào sẽ đắc Đạo ngoại trừ tâm dữ tịnh của Bậc Bất Lai, trong cõi ấy Khổ đế sẽ sanh và Đạo đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccam uppajjissati, tassa tattha dukkhasaccam uppajjissatīti?*

Hay là Đạo đế sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm sanh trước tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ...)

3 phàm nhân hữu phần, 3 phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (*Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha mukhayanaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác nữa rồi viên tịch Níp Bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm sanh trước tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi trước kia trong cõi mà mình đang ở, và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả (Vehapphalābhūmi, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti... *sadisūpacāranaya*).

Người khổ Vô nhân tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi Khổ (Āpāyikānaṃ tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng và sẽ sanh vào trong cõi Vô tưởng nữa, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Và bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dĩ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

3 phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp**, **3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi tịnh cư, 4 cõi Khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, **3 bậc Thánh đạo thấp**, **3 bậc Thánh quả thấp** sẽ đắc đạo trong cõi mình đang ở riêng biệt trong kiếp này tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm chuyển tộc (Gotrabhū) hoặc tâm dĩ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ (Anuloma) trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **bậc Bất Lai quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dĩ tịnh trong lộ A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp**, **3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao

trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư, 4 cõi Khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở riêng biệt trong kiếp này tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm chuyển tộc hay tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ nuppajjissati, tassa tattha Maggasaccaṃ nuppajjissatīti?

Khổ đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa tattha dukkhasaccaṃ nup pajjissatīti?

Hay là Đạo đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca putthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti āpā yikānaṃ asaññasattānaṃ tesam tattha magga saccam nuppajjissati no ca tesam tattha dukkha saccam nuppajjissati, pacchimacittasamaṅgīnaṃ tesam tattha maggasaccañca nuppajjissati dukkha saccañca nuppajjissati.

Đối với bậc viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, người ở trong cõi Khổ hay người ở trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Đạo đế sẽ không sanh nhưng Khổ đế sẽ sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn đối với người hội đủ tâm viên tịch Níp bàn, trong cõi ấy Đạo đế sẽ không sanh và Khổ đế cũng sẽ không sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc A La Hán quả tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Pacchimacittasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

4 phàm nhân hữu phần, 4 phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh quả hữu học và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 19 tâm tử, 35 tâm sở với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp (Pacchimacittasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, và sẽ không sanh vào trong cõi Vô tưởng nữa, với cõi Vô tưởng (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = bậc A La hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm sanh trước tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesam tattha).

3 phàm nhân hữu phần, 3 phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye ca putthujanāmaggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *mukhayana*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp Bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm sanh trước tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp Bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 17 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học sẽ đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả-Vehapphalābhūmi, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujanā maggaṃ na paṭilabhissanti... *sadisūpacāranaya*).

Người khổ Vô nhân tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi khổ (Āpāyikānaṃ tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng và sẽ sanh vào trong cõi Vô tưởng nữa, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Và bậc A La Hán quả tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Pacchimacitta samaṅgīnaṃ tesam tattha).

4 phàm nhân hữu phần, 4 phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh quả hữu học sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 19 tâm tử, 35 tâm sở với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp (Pacchimacittasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, và sẽ không sanh vào trong cõi Vô tưởng nữa, với cõi Vô tưởng (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha Samudayasaccaṃ uppajjissati, tassa tatha Maggasaccaṃ uppajjissatīti?

Tập đế sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Āpāyikānaṃ ye ca puthujjanā Maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjissati no ca tesam tattha Maggasaccaṃ uppajjissati, ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha samudayasaccañca uppajjissati Magga saccañca uppajjissati.

Đối với người cõi Khở, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, cõi ấy Tập đế sẽ sanh nhưng Đạo đế sẽ không sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc đạo, cõi ấy Tập đế sẽ sanh và Đạo đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ uppajjissati, tassa tattha Samudayasaccaṃ uppajjissatīti?

Hay là Đạo đế sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Yassa cittassa anatarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha Maggasaccaṃ uppajjissati no ca tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjissati, ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha Maggasaccañca uppajjissati samudaya saccañca uppajjissati.

Đối với những người nào sẽ chứng đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh, cõi ấy Đạo đế sẽ sanh nhưng Tập đế sẽ không sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc đạo, trong cõi ấy Đạo đế sẽ sanh và Tập đế cũng sẽ sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Người khở vô nhân tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa và đồng lực cận tử của những người này là tâm đồng lực tham, thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4.

Nếu là đồng lực đại thiện, sân, si thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi khổ (Āpāyikānaṃ)

3 phàm nhân hữu phần, 3 phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa và đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4.

Nếu là đồng lực đại thiện, sân, si thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *mukhayanaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện.

Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa và có ái sanh khởi sau khi đắc đạo lần sau cùng thì tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 3 cõi tứ uẩn trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo từ cõi khác, nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Và 3 phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở riêng biệt trong kiếp này và sẽ sanh vào trong cõi mà

mình đang ở nữa, hay sẽ không sanh vào trong cõi mà đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu không có ái sinh khởi sau khi đắc đạo lần sau cùng thì tính từ tâm tục sinh ...cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ).

Nếu có ái sanh khởi sau khi đắc đạo lần sau cùng, thì gồm có: **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ) (Ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = Bậc Bất Lai Quả tức vào sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn và 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha mukkhayanaya).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở riêng biệt trong kiếp này và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn và 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Và 3 phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

Phàm hữu phần tam nhân (Bhabbatihetuka), 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở chỉ riêng biệt trong kiếp này và sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, hay sẽ không sanh vào trong cõi mà đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu không có ái sinh khởi sau khi đắc đạo lần sau cùng thì tính từ tâm tục sinh ...cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ).

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc trở thành bậc Nhất lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tính từ tâm tục sinh ...cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ) (Ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa yattha Samudayasaccaṃ nuppajjissati, tassa tattha maggasaccaṃ nuppajjissatīti?*

Tập đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Yassa cittassa anatarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha samudayasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam tattha maggasaccaṃ nuppajjissati, aggamaggasamaṅgīnaṃ arahānaṃ tanaṃ asaṅṅasattānaṃ tesam tattha samudaya saccaṅca nuppajjissati Maggasaccaṅca nuppajjissati.*

Đối với những người nào sẽ chứng đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh, trong cõi ấy Tập đế sẽ không sanh nhưng Đạo đế sẽ sanh với những người ấy, trong cõi ấy; Còn đối với những người hội đủ tâm A La Hán đạo, tất cả bậc A La hán, hay người ở trong cõi Vô tướng, trong cõi ấy thì Tập đế sẽ không sanh và Đạo đế cũng sẽ không sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa tattha Samudayasaccaṃ nuppajjissatīti?*

Hay là Đạo đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Āpāyikānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha maggasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam tattha samudayasaccaṃ nuppajjissati, aggamagga samaṅgīnaṃ arahānaṃ tanaṃ asaṅṅasattānaṃ tesam tattha magga saccaṅca nuppajjissati samudayasaccaṅca nuppajjissati.*

Đối với người ở trong cõi Khổ, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, trong cõi ấy Đạo đế sẽ không sanh nhưng Tập đế sẽ sanh với những người ấy; Còn đối với người hội đủ A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán, hay người ở trong cõi Vô tướng, trong cõi ấy Đạo đế sẽ không sanh và Tập đế cũng sẽ không sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (*Yassa cittassa anatarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha mukkhayanaya*).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở riêng biệt trong kiếp này và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ trong đắc lộ A La hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn và 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (*Yassa cittassa anatarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha sadisūpacāranaya*).

Và bậc A La hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (*Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha*).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (*Arahattamaggavithī*) ... cho đến tâm viên

tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesam tattha).

Người khổ Vô nhân sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện.

Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm đồng lực thứ 5 ... cho đến tâm tử. Nếu là đồng lực đại thiện, sân, si thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử, với 4 cõi Khổ (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Āpāyikānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm đồng lực thứ 5 ... cho đến tâm tử. Nếu là đồng lực đại thiện, sân, si thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *mukhayānaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu không có ái sanh khởi sau khi đắc đạo lần sau cùng thì tính từ tâm đạo sanh khởi lần sau cùng ... cho đến tâm tử. Nếu có ái sanh khởi sau khi đắc đạo lần sau cùng thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn, sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử. với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác, nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ...).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **Người khổ Vô nhân** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa và đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4. Nếu là đồng lực đại thiện, sân, si thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi Khổ (Āpāyikānaṃ...).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người khổ Vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa và đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4. Nếu là đồng lực đại thiện, sân, si thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye ca putthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *mukhayānaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm đạo hiện khởi lần sau cùng ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, và có ái sanh khởi sau khi đắc đạo lần sau cùng thì tính từ tâm đạo sanh lên sau cùng... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác, nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Và bậc A La hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggaṃaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesam tattha).

Người khổ Vô nhân sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm đồng lực thứ 5 ... cho đến tâm tử. Nếu là đồng lực đại thiện, sân, si thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử, với 4 cõi Khổ (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Āpāyikānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người khổ Vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm đồng lực thứ 5 ... cho đến tâm tử. Nếu là đồng lực đại thiện, sân, si thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *mukhayānaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong cõi này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu không có ái sanh khởi sau khi đắc đạo lần sau cùng thì tính từ tâm đạo sanh lên lần sau cùng ... cho đến tâm tử. Nếu có ái sanh khởi sau khi đắc đạo lần sau cùng thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn, và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác, nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: *Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ...)

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết thúc Tập Đế gốc.

Kết Thúc Phần Sanh – Phần Vị lai

– Phần Người và cõi.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG (Paccuppannātītavāra Anuloma)

Phần Người (Puggalavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccaṃ uppajjati, tassa samudayasaccaṃ uppajjitthāti?*

Khổ đế đang sanh với người nào, thì Tập đế từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccaṃ uppajjittha, tassa dukkhasaccaṃ uppajjatīti?*

Hay là Tập đế từng sanh với người nào, thì Khổ đế đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: *Sabbesaṃ cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam samudayasaccaṃ uppajjittha no ca tesam dukkhasaccaṃ uppajjati, sabbesaṃ uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam samudayasaccañca uppajjittha dukkhasaccañca uppajjati.*

Đối với tất cả người đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật hay vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc của những người ấy thì Tập đế từng sanh nhưng Khổ đế không đang sanh với những người ấy; Còn đối với tất cả những người đang sanh hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy thì Tập đế từng sanh và Khổ đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesāṃ).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở, tính từ tâm hữu phần thứ 1 cho đến tâm tử (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesāṃ).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Sabbesaṃ cavantānaṃ...).

4 phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte citassa bhāṅgakkhaṇe tesāṃ).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesāṃ).

Và 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc khởi hiện lần sau cùng (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesāṃ).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesāṃ).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ nuppajjati, tassa samudayasaccaṃ nuppajjitthāti?

Khổ đế không đang sanh với người nào, thì Tập đế không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Từng sanh!”

Vấn ngược: Yassa vā pana samudayasaccaṃ nuppajjittha, tassa dukkhasaccaṃ nuppajjatīti?

Hay là Tập để không từng sanh với người nào, thì Khổ để không đang sanh với người ấy phải chăng ?

Đáp: “Không có!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Sabbesaṃ cavantānaṃ...).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte citassa bhāṅgakkhaṇe tesāṃ).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhāṇe tesāṃ).

Chi pháp câu hỏi = Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược (Purepañhā Pāḷigativisaḷḅāṇā)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Không có, khi chi pháp của câu mở không có thì **Chi pháp của câu hỏi = Cũng không có** giống nhau. [Là câu vấn không, đáp hạn chế (Moghapañhā Patikkhepavisajjana)].

PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ uppajjati, tassa Maggasaccaṃ uppajjitthāti?

Khổ để đang sanh với người nào, thì Đạo để từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Anabhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhāṇe tesāṃ dukkhasaccaṃ uppajjati no ca tesāṃ Maggasaccaṃ uppajjittha, abhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhāṇe tesāṃ dukkhasaccañca uppajjati Maggasaccañca uppajjittha.

Đối với tất cả người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang sanh, hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy thì Khổ để đang sanh nhưng Đạo để không từng sanh với những người ấy; Còn đối với những người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang sanh hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy thì Khổ để đang sanh và Đạo để cũng từng sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ uppajjittha, tassa dukkhasaccaṃ uppajjatīti?

Hay là Đạo để từng sanh với người nào, thì Khổ để đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Abhisametāvīnaṃ cavantānaṃ pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhāṇe tesāṃ Maggasaccaṃ uppajjittha no ca tesāṃ dukkhasaccaṃ uppajjati, abhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ pavatte

cittassa uppādakkaṇe tesam Maggasaccaṇca uppajjittha dukkhasaccaṇca uppajjati.

Đối với những người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang chết, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy thì Đạo đế từng sanh nhưng Khổ đế không đang sanh với những người ấy; Còn đối với những người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang sanh hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy thì Đạo đế từng sanh và Khổ đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân đang sanh trong 26 cõi (trừ 5 cõi Tịnh cư) tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên (Anabhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm Nhập Lưu Đạo (Pavatte cittassa uppādakkaṇe...).

Và 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 26 cõi (trừ 4 cõi Khổ, cõi Vô tưởng), tức vào sát na sanh của 13 tâm tục sinh tam nhân, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp (Abhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ...).

3 bậc Thánh Đạo cao, 4 bậc Thánh Quả diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu từng đắc đạo từ kiếp trước thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm Nhập Lưu quả thứ 1 trong lộ đắc Nhập Lưu đạo ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 bậc Thánh quả đang chết trong 26 cõi (trừ 4 cõi Khổ, cõi Vô tưởng), tức vào sát na diệt của 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở, sắc nghiệp diệt lần sau cùng (Abhisametāvīnaṃ cavantānaṃ...).

3 bậc Thánh Đạo cao, 4 bậc Thánh Quả diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi. Nếu từng đắc đạo từ kiếp trước thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm Nhập Lưu quả thứ 1 trong lộ đắc Nhập Lưu đạo ... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam).

Và 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 26 cõi (trừ 4 cõi Khổ, cõi Vô tưởng), tức vào sát na sanh của 13 tâm tục sinh tam nhân, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp (Abhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ tesam).

3 bậc Thánh Đạo cao, 4 bậc Thánh Quả diễn tiến trong thời bình nhật của cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu từng đắc đạo từ kiếp trước thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 (Paṭhamabhavaṇa) ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ

đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm Nhập Lưu quả thứ 1 trong lộ đắc Nhập Lưu đạo ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam)).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: **Yassa dukkhasaccaṃ nuppajjati, tassa Maggasaccaṃ nuppajjitthāti?**

Khổ để không đang sanh với người nào, thì Đạo để không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: **Abhisametāvīnaṃ cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam dukkhasaccaṃ nuppajjati no ca tesam maggasaccaṃ nup pajjittha, anabhisametāvīnaṃ cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam dukkhasaccaṅca nuppajjati Maggasaccaṅca nuppajjittha.**

Đối với những người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang chết, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc của những người ấy thì Khổ để không đang sanh nhưng Đạo để từng sanh với những người ấy; Còn đối với những người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang chết, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy thì Khổ để không đang sanh và Đạo để cũng không từng sanh.

Vấn ngược: **Yassa vā pana Maggasaccaṃ nuppajjittha, tassa dukkhasaccaṃ nuppajjati?**

Hay là Đạo để không từng sanh với người nào, thì Khổ để không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: **Anabhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam Maggasaccaṃ nuppajjittha no ca tesam dukkhasaccaṃ nup pajjati, anabhisametāvīnaṃ cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam Maggasaccaṅca nuppajjittha dukkhasaccaṅca nuppajjati.**

Đối với những người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang sanh, hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy thì Đạo để không từng sanh nhưng Khổ để đang sanh với những người ấy; Còn đối với những người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang chết, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy thì Đạo để không từng sanh và Khổ để cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = 4 bậc Thánh quả đang chết trong 26 cõi (trừ 4 cõi Khổ, cõi Vô tưởng), tức vào sát na diệt của 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở, bợn sắc nghiệp diệt lần sau cùng (Abhisametāvīnaṃ cavantānaṃ tesam).

3 bậc Thánh Đạo cao, 4 bậc Thánh Quả diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi. Nếu từng đắc đạo từ kiếp

trước thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm Nhập Lưu quả thứ 1 trong lộ đắc Nhập Lưu đạo ... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam).

Và 4 Phàm nhân đang chết trong 26 cõi (trừ 5 cõi Tịnh cư), tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bốn sắc nghiệp, bốn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Anabhisametāvīnaṃ cavantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Nhập Lưu Đạo (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **4 phàm nhân** đang sanh trong 26 cõi (trừ 5 cõi Tịnh Cư), tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bốn sắc nghiệp, bốn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên (Anabhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm Nhập Lưu Đạo (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam).

Và 4 phàm nhân đang chết trong 26 cõi (trừ 5 cõi Tịnh cư), tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bốn mạng quyền diệt lần sau cùng (Abhisametāvīnaṃ cavantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm Nhập Lưu Đạo (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Khở Đế gốc.

***

PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ uppajjati, tassa Maggasaccaṃ uppajjitthāti?

Tập đế đang sanh với người nào, thì Đạo đế từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam samudayasaccaṃ uppajjati no ca tesam Maggasaccaṃ uppajjittha, abhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam samudayasaccaṇca uppajjati Maggasaccaṇca uppajjittha.

Vào sát na sanh của tâm ái nơi người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế thì Tập đế đang sanh nhưng Đạo đế không từng sanh với những người ấy; Còn vào sát na sanh của tâm ái nơi người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế thì Tập đế đang sanh và Đạo đế cũng từng sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ uppajjittha, tassa Samudayasaccaṃ uppajjati?

Hay là Đạo đế từng sanh với người nào, thì Tập đế đang sanh với người ấy phải chăng ?

Đáp: Abhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne nirodhasamā pannānaṃ tesam Maggasaccaṃ uppajjittha no ca tesam samudayasaccaṃ uppajjati, abhisame tāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam Maggasaccaṇca uppajjittha samudayasaccaṇca uppajjati.

Vào sát na diệt của tâm ái nơi người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, hay vào sát na của tâm bất tương ưng ái hiện khởi với những người ấy, người đang nhập Thiền diệt thì Đạo đế từng sanh nhưng Tập đế không đang sanh với những người ấy; Còn vào sát na sanh của tâm ái nơi người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế thì Đạo đế từng sanh và Tập đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phạm nhân, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam).

Và 3 bậc Thánh quả hữu học tức vào sát na sanh khởi của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở (Abhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 3 bậc Thánh quả hữu học tức vào vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở (Abhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesam).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ tâm Nhập Lưu quả thứ 1 trong lộ đắc Nhập Lưu đạo... cho đến tâm viên tịch Níp bàn (Taṇhāvippayuttacitte vattamāne...).

Bậc Bất lai quả, Bậc A La Hán quả tức vào sát na đang nhập Thiền diệt (Nirodhasamāpannānaṃ tesam).

Và 3 bậc Thánh quả hữu học tức vào sát na sanh của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở (Abhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHÂN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ nuppajjati, tassa Maggasaccaṃ nuppajjithāti?

Tập đế không đang sanh với người nào, thì Đạo đế không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Abhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne nirodhasamā pannānaṃ tesam samudayasaccaṃ nuppajjati no ca tesam Maggasaccaṃ uppajjittha, anabhisame tāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippa yuttacitte vattamāne asaññasattānaṃ tesam samudayasaccaṃ nuppajjati Maggasaccaṃ nuppajjittha.

Vào sát na diệt của tâm ái nơi người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, hay vào sát na tâm bất tương ưng ái hiện khởi với những người ấy, người đang nhập Thiền diệt thì Tập đế không đang sanh nhưng Đạo đế từng sanh với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tâm ái nơi người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế hay vào sát na của tâm bất tương ưng ái hiện khởi với những người ấy, người ở trong cõi Vô tưởng thì Tập đế không đang sanh và Đạo đế cũng không từng sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ nuppajjittha, tassa Samudayasaccaṃ nuppajjatīti?

Hay là Đạo đế không từng sanh với người nào, thì Tập đế không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam Maggasaccaṃ nuppajjittha no ca tesam samudayasaccaṃ nuppajjati, anabhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne asaññasattānaṃ tesam Magga saccaṃ nuppajjittha samudayasaccaṃ nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm ái nơi người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, thì Đạo đế không từng sanh nhưng Tập đế đang sanh với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tâm ái nơi người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế hay vào sát na tâm bất tương ưng ái hiện khởi với những người ấy, người ở trong cõi Vô tưởng thì Đạo đế cũng không từng sanh và Tập đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 3 bậc Thánh quả hữu học, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở (Abhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesam).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ tâm Nhập Lưu quả thứ 1 trong lộ đắc Nhập Lưu đạo... cho đến tâm viên tịch Níp bàn (Taṇhāvippayuttacitte vattamāne tesam).

Bậc Bất lai quả, Bậc La Hán Hán quả tức vào sát na đang nhập thiền diệt (Nirodhasamāpannānaṃ tesam).

Và 4 phàm nhân, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesam).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm Nhập Lưu Đạo (Taṇhāvippayuttacitte vattamāne tesam).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng (Asaññasattānam tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **4 Phàm nhân**, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (Anabhisametāvīnam taṇhāya uppādakkhaṇe tesam).

Và 4 Phàm nhân, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (Anabhisametāvīnam taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesam).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm Nhập Lưu Đạo (Taṇhāvippayuttacitte vattamāne tesam).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng (Asaññasattānam tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Tập Đế gốc.

Kết Thúc Phần sanh –

Phần hiện tại quá khứ – Phần Người.

Ghi Chú: Phần sanh diệt (**Uppādanirodhavāra**) trình bày giống như phần sanh, chỉ là từ “Từng sanh” (**Uppajjittha**) trong câu vấn và câu đáp của phần sanh thay đổi thành “Từng diệt” (**Nirujjittha**) khác nhau chỉ bấy nhiêu.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG (Paccuppannavāra Anuloma)

Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccam uppjati, tassa tattha samudayasaccam uppjithāti?

Khổ đế đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Suddhāvāsānam uppaticittassa uppādakkhaṇe asaññasattānam uppjantānam tesam tattha dukkhasaccam uppjati no ca tesam tattha samudayasaccam uppjitha, itaresam catuvokāram pañcavokāram uppjantānam pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam tassa dukkhasaccañca uppjati samudayasaccañca uppjitha.

Vào sát na sanh của tâm tục sinh nơi những người cõi Tịnh cư, người đang sanh trong cõi Vô tưởng, cõi ấy Khổ đế đang sanh nhưng Tập đế không từng sanh với

những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn ngoài ra cõi Tịnh Cư, trong sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ đế đang sanh và Tập đế cũng từng sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha samuda yasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha dukkhasaccaṃ uppajjati?

Hay là Tập đế từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: Catuvokārā pañcavokārā cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe magassa ca phassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha samudaya saccam uppajjittha no ca tesam tattha dukkha saccam uppajjati. Catuvokāram pañcavokāram uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha samudayasaccaṃca uppajjittha dukkhasaccaṃca uppajjati.

Đối với những người đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, trong cõi ấy Tập đế từng sanh nhưng Khổ đế không đang sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn đối với những người đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, trong cõi ấy Tập đế từng sanh và Khổ đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bạc Bát Lai quả trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 19 tâm là tâm tục sinh, 16 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới (Bhavanikantikalo bhajavana) thứ 1 với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ uppatti cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na sanh của bốn mạng quyền cửu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên với cõi Vô tưởng (Asaññasattaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

Và 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Itaresam catuvokāram pañcavokāram uppajjantānaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 2 ... cho đến tâm tử. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bọn sắc nghiệp diệt lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Catuvokārā pañcavokārā cavantānaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 2 ... cho đến tâm sanh trước tâm tử. Nếu là người

tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Arūpe magassa ca phalassa ca uppāḍakkhaṇe...).

Và 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Catuvokāraṃ pañcavokāraṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 2 ... cho đến tâm tử.

Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte cittassa uppāḍakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccaṃ nuppajjati, tassa tattha samudayasaccaṃ nuppajjitthāti?*

Khổ đế không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Catuvokārā pañcavokārā cavantānaṃ pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe arūpe magassa ca phalassa ca uppāḍakkhaṇe tesam tattha dukkha saccam nuppajjati no ca tesam tattha samudaya saccam nuppajjittha, suddhāvāsānaṃ uppatti cittassa bhāṅgakkhaṇe asaññasattā cavan tānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ nuppajjati samuda yasaccaṃ nuppajjittha.*

Đối với những người đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ đế không đang sanh nhưng Tập đế từng sanh với những người ấy, trong cõi ấy. Còn vào sát na diệt của tâm tục sinh nơi những người Tịnh cư, người đang chết trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Khổ đế không đang sanh và Tập đế cũng không từng sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha samuda yasaccaṃ nuppajjittha, tassa tattha dukkha saccam nuppajjitthāti?*

Hay là Tập đế không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: *Suddhāvāsānaṃ uppatticittassa uppā dakkhaṇe asaññasattam uppajjantānaṃ tesam tattha samudayasaccaṃ nuppajjittha no ca tesam tattha dukkhasaccaṃ nuppajjati, Suddhāvāsānaṃ uppatticittassa bhāṅgakkhaṇe*

asaññasattā cavantānaṃ tesam tattha samudayasaccañca nuppajjittha dukkhasaccañca nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm tục sinh nơi những người Tịnh cư, người đang sanh trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Tập để không từng sanh nhưng Khổ để đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na diệt của tâm tục sinh nơi những người Tịnh Cư, người đang chết trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Tập để không từng sanh và khổ để cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bốn sắc nghiệp diệt lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Catuvokārā pañcavokārā cavantānaṃ tesam tattha).

Và 4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 2 ... cho đến tâm sanh trước tâm tử.

Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở với 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha).

Bậc Bất Lai Quả trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na diệt của 19 tâm là tâm tục sinh, 16 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 1 với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ uppaticittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang chết trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na diệt của bốn mạng quyền cửu sắc diệt lần sau cùng với cõi Vô tưởng (Asaññasattā cavantānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = Bậc Bất Lai Quả trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 19 tâm là tâm tục sinh, 16 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 1 với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ uppaticittassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na sanh của bốn mạng quyền cửu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên, với cõi Vô tưởng (Asaññasattaṃ uppajantānaṃ tesam tattha).

Và Bậc Bất Lai Quả trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na diệt của 19 tâm là tâm tục sinh, 16 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 1, với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ uppaticittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang chết trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na diệt của bốn mạng quyền cửu sắc diệt lần sau cùng với cõi Vô tưởng (Asaññasattā cavantānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccaṃ uppajjati, tassa tattha Maggasaccaṃ uppajjitthāti?*

Khổ để đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo để từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Suddhāvāsānaṃ uppatticittassa uppā dakkhaṇe anabhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhaṇe asaññasattaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjati no ca tesam tattha magga saccaṃ uppajjittha, abhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha dukkha saccañca uppajjati maggasaccañca uppajjittha.*

Vào sát na sanh của tâm tục sinh nơi những người Tịnh cư, người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang sanh vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật của những người ấy hay người đang sanh trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Khổ để đang sanh nhưng Đạo để không từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ để đang sanh và Đạo để cũng từng sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha dukkhasaccaṃ uppajjatīti?*

Hay là Đạo để từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ để đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Abhisametāvīnaṃ cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe magassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha maggasaccaṃ uppajjittha no ca tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjati, abhi sametāvīnaṃ uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppā dakkhaṇe tesam tattha maggasaccañca uppajjittha dukkhasaccañca uppajjati.*

Đối với người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm Đạo tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, trong cõi ấy Đạo để từng sanh nhưng Khổ để không đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, trong cõi ấy Đạo để từng sanh và Khổ để cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc Bất Lai quả, Bậc A La Hán đạo trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của sát na tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng đắc A La Hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ đắc A La Hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm A La Hán Đạo, với 5 cõi Tịnh Cư (*Suddhāvāsānaṃ uppatticittassa uppādakkhaṇe tesam tattha*).

4 Phàm nhân đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, với 4 cõi tứ uẩn, cõi 21 ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Anabhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu đạo sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm Nhập Lưu đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe mukhayanaya).

Người từng đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng không từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở gọi là **Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó (Tattha anabhisametāvī)** những người ấy gồm có : **Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất Lai đạo** tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không đắc Nhất Lai đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc Nhất Lai đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Nhất Lai đạo (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc).

Bậc Nhất Lai quả, bậc Bất Lai đạo tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không đắc Bất Lai đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc Bất Lai đạo trong cõi mà mình thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Bất Lai đạo (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc).

Bậc Bất Lai quả, bậc A La hán đạo tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không đắc A La Hán đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc A La Hán đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm A La Hán đạo (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe sadisū pacāranaya).

Người lạc Tam nhân đang sanh trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na sanh của bợn mạng quyền cửu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên với cõi Vô tưởng (Asaññasattaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

Và 3 bậc Thánh quả hữu học từng đắc đạo trong kiếp trước trong cõi mà mình đang ở, đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na của 13 tâm tục sinh tam nhân, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Abhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn diễn tiến trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở trong kiếp trước thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử. Nếu đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả khởi hiện theo tuần tự của tâm đạo khởi hiện lần đầu tiên trong kiếp này ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc), với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) ⁽¹⁾[*Ngay cả trang tiếp theo cũng vẫn có ý nghĩa này nữa*].

⁽¹⁾**Giáo trình trường đại học Thăng Pháp JOTIKA tại Chùa Rakkhang: Bậc A La hán quả** trong cõi Tịnh cư diễn tiến trong thời bình nhật tức vào sát na của tâm khởi hiện, tính từ tâm A la Hán quả trong lộ đắc A La hán đạo... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn với 5 cõi Tịnh cư.

3 bậc Thánh đạo, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật, trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu là người Tịnh cư (Suddhāvāsapuggala) thì tính từ tâm A La hán quả thứ 1 trong lộ đắc A La hán đạo ... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại đã từng

đắc đạo từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ chứng đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả hiện khởi theo tuần tự của tâm đạo sanh lên lần đầu tiên... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc), với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi khổ) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = 4 bậc Thánh quả từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở, bốn sắc nghiệp diệt lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Abhisametāvīnaṃ cavantānaṃ tesam tattha).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả diễn tiến trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm sanh khởi. Nếu là người Tịnh cư (Suddhāvāsa puggala) thì tính từ tâm A La hán quả thứ 1 trong lộ đắc A La hán đạo ... cho đến tâm sanh trước tâm Viên tịch Níp bàn.⁽²⁾

Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại từng đắc đạo từ kiếp trước trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử.

Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả hiện khởi theo tuần tự của tâm đạo sanh lên lần đầu tiên... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

⁽²⁾***Giáo trình trường đại học Thắng pháp Jotika tại chùa Rakkhang : Bậc A La hán quả*** trong cõi Tịnh cư diễn tiến trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm, tính từ tâm A la Hán quả trong lộ đắc A La Hán đạo... cho đến tâm sanh trước tâm Viên tịch Níp bàn với 5 cõi Tịnh cư. 3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, ngũ uẩn còn lại sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm, nếu từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở trong kiếp trước thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử. Nếu đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả khởi hiện theo tuần tự của tâm đạo sanh lên lần đầu tiên trong kiếp này... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) [Ngay cả trang tiếp theo cũng vẫn có ý nghĩa này nữa].

2 bậc Thánh đạo cao, 3 bậc Thánh quả cao trong cõi Vô sắc từng đắc đạo từ kiếp trước kia trong cõi mình đang ở hoặc trong kiếp này đi nữa, tức vào sát na hiện khởi của 2 tâm đạo cao, 3 tâm quả cao, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc. (Arūpe magassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha).

Và 3 bậc Thánh quả hữu học từng đắc đạo trong kiếp trước trong cõi mà mình đang ở, đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 13 tâm tục sinh tam nhân, 35 tâm sở, 3-7-4 bốn sắc nghiệp, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Abhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm A La Hán quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán đạo ... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại từng đắc đạo từ kiếp trước trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm sanh trước tâm tử.

Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả hiện khởi theo tuần tự của tâm đạo sanh lên lần đầu tiên... cho đến tâm tử -trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc- với 4

cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khô) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHÂN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ nuppajjati, tassa tattha Maggasaccaṃ nuppajjitthāti?

Khổ để không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo để không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Abhisametāvīnaṃ cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe magassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha dukkhasaccaṃ nuppajjati no ca tesam tattha maggasaccaṃ nuppajjittha, suddhā vāsānaṃ uppatticittassa bhaṅgakkhaṇe anabhisa metāvīnaṃ cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe asaṅṅasattā cavantānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ nuppajjati maggasaccaṃ nuppajjittha.

Đối với người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm Đạo tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ để không đang sanh nhưng Đạo để từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na diệt của tâm tục sinh nơi những người Tịnh cư, người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay người đang chết trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Khổ để không đang sanh và Đạo để cũng không từng sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ nuppajjittha, tassa tattha dukkhasaccaṃ nuppajjitthāti?

Hay là Đạo để không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ để không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Suddhāvāsānaṃ uppatticittassa uppā dakkaṇe anabhisa metāvīnaṃ nuppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkaṇe asaṅṅasattā nuppajjantānaṃ tesam tattha maggasaccaṃ nuppajjittha no ca tesam tattha dukkha saccam nuppajjati, suddhāvāsānaṃ uppatticittassa bhaṅgakkhaṇe anabhisa metāvīnaṃ cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe asaṅṅasattā cavantānaṃ tesam tattha maggasaccaṃ nuppajjittha dukkhasaccaṃ nuppajjitthāti.

Vào sát na sanh của tâm tục sinh nơi những người Tịnh cư, người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh đế đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy hay người đang sanh trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Đạo để không từng sanh nhưng Khổ để đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na diệt của tâm tục sinh nơi những người Tịnh Cư, người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh đế đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy hay người đang chết trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Đạo để không từng sanh và Khổ để cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = 4 bậc Thánh quả từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở, bợn sắc nghiệp diệt lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (*Abhisametāvīnaṃ cavantānaṃ tesam tattha*).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm A La Hán quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán đạo ... cho đến tâm sanh trước tâm Viên tịch Níp bàn. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại đã từng đắc đạo từ kiếp trước trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả hiện khởi theo tuần tự của tâm đạo sanh lên lần đầu tiên... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (*Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha*).

2 bậc Thánh đạo cao, 3 bậc Thánh quả cao trong cõi Vô sắc từng đắc đạo từ kiếp trước kia trong cõi mình đang ở hay trong kiếp này đi nữa, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo cao, 3 tâm quả cao, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (*Arūpe magassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha*).

Và Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán đạo trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không đắc A La Hán đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc A La Hán đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm A La Hán đạo với 5 cõi Tịnh cư (*Suddhāvāsānaṃ uppatticittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha*).

4 Phàm nhân đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bợn sắc nghiệp diệt lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (*Anabhisametāvīnaṃ cavantānaṃ tesam tattha*).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử.

Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm Nhập Lưu Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (*Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe mukhayanaya*).

Người từng đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng không từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, gọi là **Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó (Tattha Anabhisametāvī)** những người ấy gồm có : **Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất Lai Đạo**, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không chứng đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Nhất Lai Đạo.

Bậc Nhất Lai quả, bậc Bất Lai Đạo, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Bất Lai Đạo.

Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không chứng đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư, 4 cõi khổ) (*Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha sadisūpacāranaya*).

Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất Lai Đạo, trong cõi Vô sắc đắc Nhập Lưu đạo từ cõi khác đến, tức vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả. Nếu sẽ không đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì là tâm Nhập lưu quả, 36 tâm sở. Nếu sẽ đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì là gồm có tâm Nhập Lưu quả, tâm Nhất Lai Đạo.

Bậc Nhất Lai quả, bậc Bất Lai Đạo trong cõi Vô sắc đắc Nhất lai đạo từ cõi khác đến, tức vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả. Nếu sẽ không đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì là tâm Nhất Lai quả, 36 tâm sở. Nếu sẽ đắc Bất Lai đạo trong cõi mà mình đang ở thì là gồm có tâm Nhất Lai quả, tâm Bất Lai Đạo, 36 tâm sở.

Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán Đạo, trong cõi Vô sắc đắc Bất Lai đạo từ cõi khác đến, tức vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả. Nếu sẽ không đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tâm Bất Lai quả, 36 tâm sở. Nếu sẽ đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì là tâm Bất lai quả, tâm A la hán Đạo, 36 tâm sở với 4 cõi Vô sắc (Chi pháp cụm từ này chưa được nói đến: Arūpe magassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha).

Hoặc 1 lý khác nữa: 3 bậc Thánh đạo cao, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 3 tâm quả thấp mới sanh lên trong cõi mà mình đang ở, với 4 cõi Vô sắc (Chi pháp cụm từ này chưa được nói đến: Arūpe Magassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang chết trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na diệt của bọn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattā cavantānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = **Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán đạo** trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không đắc A La Hán đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử.

Nếu sẽ đắc A La Hán đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm A La Hán đạo với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ uppatticittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

4 Phàm nhân đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Anabhisametāvīnaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo sinh diễ trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm Nhập Lưu Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe mukhayanaya).

Người từng đắc đạo thấp từ cõi khác đến nhưng không từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, gọi là Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó (**Tattha Anabhisametāvīnaṃ**) những người ấy là : **Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất Lai Đạo**, tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi. Nếu sẽ không chứng đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Nhất Lai Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Bậc Nhất Lai quả, bậc Bất Lai Đạo, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho

đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Bất Lai Đạo (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc).

Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không chứng đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc), với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa uppāḍakkhaṇe tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang sanh trong cõi Vô tưởng tức vào sát na sanh của bọn mạng quyền cửu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên với cõi Vô tưởng (Asaññasattam uppañjantānaṃ tesam tattha).

Và Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán đạo trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không đắc A La Hán đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc A La Hán đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm A La Hán đạo với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ uppatticittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

4 Phàm nhân đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bọn sắc nghiệp diệt lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư (Anabhisametāvīnaṃ cavantānaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm Nhập Lưu Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe *mukhayanaya*).

Người từng đắc đạo thấp từ cõi khác đến nhưng không từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, gọi là **Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó (Tattha Anabhisametāvīnaṃ)** những người ấy là: **Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất Lai Đạo**, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không chứng đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Nhất Lai Đạo.

Bậc Nhất lai quả, bậc Bất lai Đạo, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Bất Lai Đạo.

Bậc Bất lai quả, bậc A la hán đạo, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu sẽ không đắc A La Hán đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc A La Hán đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm A La Hán đạo với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất Lai Đạo, trong cõi Vô sắc đắc Nhập Lưu đạo từ cõi khác đến, tức vào sát na sanh của tâm đạo, tâm quả. Nếu sẽ không đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì là tâm Nhập Lưu quả, 36 tâm sở. Nếu sẽ đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì là gồm có tâm Nhập Lưu quả, tâm Nhất Lai Đạo, 36 tâm sở.

Bậc Nhất Lai quả, bậc Bất Lai Đạo, trong cõi Vô sắc đắc Nhất Lai đạo từ cõi khác đến, tức vào sát na sanh của tâm đạo, tâm quả. Nếu sẽ không đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì là tâm Nhất Lai quả, 36 tâm sở. Nếu sẽ đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì là gồm có tâm Nhất Lai quả, tâm Bất Lai Đạo, 36 tâm sở.

Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán Đạo, trong cõi Vô sắc đắc Bất Lai đạo từ cõi khác đến, tức vào sát na sanh của tâm đạo, tâm quả. Nếu sẽ không đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì là tâm Bất Lai quả, 36 tâm sở. Nếu sẽ đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì là tâm Bất Lai quả, tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở với 4 cõi Vô sắc (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Arūpe magassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha).

Hoặc 1 lý khác nữa: 3 bậc Thánh đạo cao, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 3 tâm đạo cao, 3 tâm quả thấp mới sanh lên trong cõi mà mình đang ở, với 4 cõi Vô sắc (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ Arūpe magassa ca la ca uppādakkhaṇe tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang chết trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na diệt của bốn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattā cavantānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha Samudayasaccaṃ uppajjati, tassa tattha Maggasaccaṃ uppajjitthāti?

Tập đế đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkhaṇe tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjati no ca tesam tattha Maggasaccaṃ uppajjittha, abhisa metāvīnaṃ taṇhāya uppādakkhaṇe tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjati Maggasaccaṃ uppajjittha.

Vào sát na sanh của tâm ái nơi người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, trong cõi ấy Tập đế đang sanh nhưng Đạo đế không từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na sanh của tâm ái nơi người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, trong cõi ấy Tập đế đang sanh và Đạo đế cũng từng sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha Samudayasaccaṃ uppajjati?

Hay là Đạo đế từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Abhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha Maggasaccaṃ uppajjittha no ca tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjati, abhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkhaṇe tesam tattha Maggasaccaṃ uppajjittha samudayasaccaṃ uppajjati.

Vào sát na diệt của tâm ái nơi người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những người ấy, trong cõi ấy Đạo đế từng sanh nhưng Tập đế không đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na sanh của tâm ái nơi người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, trong cõi ấy Đạo đế từng sanh và Tập đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi ngũ uẩn) (Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha mukhayanaya).

Người từng đắc đạo thấp từ cõi khác đến nhưng không từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, gọi là **Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó**, những người ấy là : **3 bậc Thánh quả hữu học** tức vào sát na sanh của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha sadisūpacāranaya).

Và 3 bậc Thánh quả hữu học từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở tức vào sát na sanh của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Abhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 3 bậc Thánh quả hữu học từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Bhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe...).

⁽³⁾**3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả** trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La hán đạo... cho đến tâm viên tịch Níp bàn.

Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại từng đắc đạo từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả hiện khởi theo tuần tự của tâm đạo sanh lên lần đầu tiên... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Taṇhāya vippayuttacitte vattamāne tesam tattha).

⁽³⁾**Giáo trình trường đại học Thắng pháp Jotika tại chùa Rakkhang : Bậc A La Hán quả** trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm, tính từ tâm A La Hán quả trong lộ đắc A La Hán đạo... cho đến tâm Viên tịch Níp bàn với 5 cõi Tịnh cư, 3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, ngũ uẩn còn lại tức vào sát na sanh của 3 sát na của tâm bất tương ưng ái, nếu đắc đạo trong cõi mà mình đang ở trong kiếp trước thì tính từ tâm tục sanh cho đến tâm tử, nếu đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả sanh lên theo tuần tự của tâm đạo hiện khởi lần đầu tiên trong kiếp sống này... cho đến tâm tử với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ). [Ngay cả trang tiếp theo cũng vẫn có ý nghĩa này nữa].

Và 3 bậc Thánh quả hữu học từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Abhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHÂN HIỆN TẠI QUÁ KHỨ ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha Samudayasaccaṃ nuppajjati, tassa tattha Maggasaccaṃ nuppajjitthāti?

Tập đế không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Abhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha samudayasaccaṃ nuppajjati no ca tesam tattha Maggasaccaṃ nuppajjittha, suddhāvāsānaṃ ecite vattamāne anabhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne asaṅṅa sattānaṃ tesam tattha samudayasaccaṅca nuppajjati Maggasaccaṅca nuppajjittha.

Vào sát na diệt của tâm ái nơi người chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những người ấy, trong cõi ấy Tập đế không đang sanh nhưng Đạo đế từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với tâm thứ 2 tức tâm hữu phần thứ 1 hiện khởi với người ở trong cõi Tịnh cư, vào sát na diệt của tâm ái của người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những người ấy hay người ở cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Tập đế không đang sanh và Đạo đế cũng không từng sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ nuppajjittha, tassa tattha Samudayasaccaṃ nuppajjatīti?

Hay là Đạo đế không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha Maggasaccaṃ nuppajjittha no ca tesam tattha samudayasaccaṃ nuppajjati, suddhāvāsānaṃ iyecite vattamāne anabhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne asaṅṅasattānaṃ tesam tattha Magga saccaṅca nuppajjittha samudayasaccaṅca nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm ái nơi người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, trong cõi ấy Đạo đế không từng sanh nhưng Tập đế đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với tâm thứ 2 tức tâm hữu phần thứ 1 hiện khởi với người ở trong cõi Tịnh cư, vào sát na diệt của tâm ái nơi người chưa chứng đắc trở thành bậc từng Biến tri 4 Thánh Đế, vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những người ấy hay người ở trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Đạo đế không từng sanh và Tập đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 3 bậc Thánh quả hữu học từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Abhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán đạo... cho đến tâm viên tịch Níp bàn.

Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn còn lại từng đắc đạo từ kiếp trước trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm quả hiện khởi theo tuần tự của tâm đạo sanh lên lần đầu tiên... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Tañhāya vippayuttacitte vattamāne tesam tattha).

Và Bậc Bất Lai quả, Bậc A La Hán đạo trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái hiện khởi, tức là tâm hữu phần thứ 1 là tâm đứng đầu thứ 2 (Mukhayacitta). Nếu sẽ không chứng đắc A La Hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh, tâm hữu phần thứ 2 ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc A La Hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh, tâm hữu phần thứ 2... cho đến tâm A La Hán Đạo, có tính chất giống như tâm thứ 2 (Tamsadisadutyacitta), với 5 cõi Tịnh Cư (Suddhāvāsānaṃ dutiyecitte vattamāne tañhāya bhāṅgakkhaṇe tañhā vippayuttacitte vattamāne tesam tattha).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái. Nếu sẽ không đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm Nhập Lưu Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư) (Anabhisametāvīnaṃ tañhāya bhāṅgakkhaṇe tañhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha *mukkhayanaya*).

Người từng đắc đạo thấp từ cõi khác đến nhưng không từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở thì gọi là **Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó**, những người ấy là: **Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất Lai Đạo**, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na của tâm bất tương ưng ái. Nếu sẽ không chứng đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Nhất Lai Đạo.

Bậc Nhất Lai quả, bậc Bất Lai Đạo, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái. Nếu sẽ không chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm bất Lai Đạo.

Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái. Nếu sẽ không chứng đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ chứng đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư, 4 cõi Khổ) (Anabhisametāvīnaṃ tañhāya bhāṅgakkhaṇe tañhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ...).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư). (Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkhaṇe tesam tattha *mukkhayanaya*).

Người từng chứng, đắc đạo thấp từ cõi khác, nhưng không từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở thì gọi là Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó (**Tattha anabhisametāvī**), những người ấy là: **3 bậc Thánh quả hữu học**, tức vào sát na sanh của tâm ái là 4 tâm tham bất tương ưng kiến, 21 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya uppādakkhaṇe tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Và Bậc Bất Lai quả, Bậc A La Hán đạo trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm tham bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái khởi hiện, tức tâm hữu phần thứ 1 là tâm đứng đầu thứ 2 (Mukhayadutiya citta). Nếu sẽ không đắc A La Hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh, tâm hữu phần thứ 2 ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc A La Hán Đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh, tâm hữu phần thứ 2... cho đến tâm A La Hán Đạo, có tính chất giống như tâm thứ 2 (Tamsadisa dutiyacitta), với 5 cõi Tịnh Cư (Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha).

4 Phàm nhân, bậc Nhập Lưu Đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái khởi hiện. Nếu sẽ không đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc đạo trong kiếp này thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm Nhập Lưu Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư) (Abhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha *mukkhayanaya*).

Người từng đắc đạo thấp từ cõi khác, nhưng không từng đắc đạo trong cõi mà mình đang ở thì gọi là **Người chưa chứng đắc hoàn toàn trong cõi đó (Tattha Anabhisametāvī)**, những người ấy là: **Bậc Nhập Lưu quả, bậc Nhất Lai Đạo**, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái khởi hiện. Nếu sẽ không đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc Nhất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Nhất Lai Đạo.

Bậc Nhất lai quả, bậc Bất lai Đạo, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái khởi hiện. Nếu sẽ không đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc Bất Lai Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm Bất Lai Đạo.

Bậc Bất Lai quả, bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái khởi hiện. Nếu sẽ không đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử. Nếu sẽ đắc A La Hán Đạo trong cõi mà mình đang ở thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư, 4 cõi khổ) (Anabhisametāvīnaṃ taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ...).

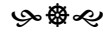
Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Tập Đế Gốc.

Kết Thúc Phần sanh –

Phần Hiện Tại Quá Khứ – Phần Người và Cõi.

Ghi Chú: Phần sanh diệt trình bày giống như phần sanh chỉ là từ “Tùng sanh” (**Uppajjittha**) trong câu vấn và câu đáp của phần sanh thay đổi thành “Tùng diệt” (**Nirujjittha**) khác nhau chỉ bấy nhiêu.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG (Paccuppannānāgatavāra Anuloma)

Phần Người (Puggalavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccaṃ uppajjati, tassa samudayasaccaṃ uppajjissatīti?*

Khổ đế đang sanh với người nào, thì Tập đế sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: *Aggamaggassa uppādakkhaṇe arahantānaṃ cittassa uppādakkhaṇe yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa uppādakkhaṇe tesam dukkhasaccaṃ uppajjati no ca tesam samudayasaccaṃ uppajjissati, itaresam uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam dukkhasaccaṃ uppajjati samudaya saccaṃ uppajjissati.*

Vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A la Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh vào sát na sanh của tâm dữ tịnh nơi những người ấy. Khổ đế đang sanh nhưng Tập đế sẽ không sanh với những người ấy; Còn đối với những người ngoài ra những người ấy đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, Khổ đế đang sanh và Tập đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccaṃ uppajjissati, tassa dukkhasaccaṃ uppajjatīti?*

Hay là tập đế sẽ sanh với người nào, thì khổ đế đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: *Sabbesam cavantānaṃ pavatte cittassa bhavakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam samudayasaccaṃ uppajjissati no ca tesam dukkhasaccaṃ uppajjati, sabbesam uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam samudayasaccaṃ uppajjissati dukkhasaccaṃ uppajjati.*

Đối với tất cả người đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy thì Tập đế sẽ sanh nhưng Khổ đế không đang sanh với những người ấy; Còn đối với tất cả những người đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy Tập đế sẽ sanh và Khổ đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = bậc A La Hán Đạo trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa uppādakkhaṇe...).

Bậc A la Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (trừ tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc) (Arahantānaṃ cittassa uppādakkhaṇe tesam).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā ... tassa cittassa uppādakkhaṇe tesam *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó là: **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo cao, 3 bậc Thánh Quả cao** tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi, tính từ ái sanh lên lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả thấp** tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất lai thì gồm có : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì là: **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A la Hán Đạo (trừ tâm Bất Lai quả trong cõi Vô sắc) (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa uppādakkhaṇe tesam *sadisūpacāranaya*).

Và 4 phàm nhân hữu phần, 4 phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cửu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên (Itareasaṃ uppajjantānaṃ tesam).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **Phàm hữu phần tam nhân** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình

nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

4 phàm nhân hữu phần (Bhābaputhujjanā), 4 phàm nhân vô phần (Abhābaputhujjanā), 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp (trừ người kiếp chót) sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc) (Pavatte cittassa uppādakkhaṇe...).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh quả hữu học đang chết trong 30 cõi (trừ cõi Sắc cứu cánh), tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesam) .

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân (Bhābbatihetuka), 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp (trừ người kiếp chót – Pacchimabhavika) sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na diệt của tâm, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc và sẽ đắc đạo cao theo tuần tự do có ái ngăn chận, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam)

Và 4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesam).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **Phàm hữu phần tam nhân** sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm Nhập Lưu quả trong cõi Vô sắc).

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu như có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc thánh Đạo thấp, 3 bậc thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp (trừ người kiếp chót) sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe...).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHÂN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccaṃ nuppajjati, tassa samudayasaccaṃ nuppajjissatīti?*

Khổ đế không đang sanh với người nào, thì Tập đế sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: *Sabbesaṃ cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam dukkhasaccaṃ nuppajjati no ca tesam samudayasaccaṃ nuppajjissati, aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānaṃ cittassa bhaṅgakkhaṇe yassa cittassa anatarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam dukkhasaccaṃ nuppajjati samudayasaccaṃ nuppajjissati.*

Đối với tất cả người đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Khổ đế không đang sanh nhưng Tập đế sẽ sanh với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, vào sát na diệt của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na diệt của tâm dữ tịnh nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, Khổ đế không đang sanh và Tập đế cũng sẽ không sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccaṃ nuppajjissati, tassa dukkhasaccaṃ nuppajjati?*

Hay là Tập đế sẽ không sanh với người nào, thì Khổ đế không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggassa uppādakkaṇe arahantānaṃ cittassa uppādakkaṇe yassa cittassa anantarā agga maggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa uppādakkaṇe tesam samudayasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam dukkhasaccaṃ nuppajjati, aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānaṃ cittassa bhaṅgakkhaṇe yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe aggamag gassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam samudayasaccaṃ nuppajjissati dukkhasaccaṃ nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na sanh của tâm dũ tịnh nơi những người ấy Tập đế sẽ không sanh nhưng Khổ đế đang sanh với những người ấy. Còn vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, vào sát na diệt của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na diệt của tâm dũ tịnh nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc của những người ấy Tập đế sẽ không sanh và Khổ đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh quả hữu học đang chết trong 30 cõi (trừ cõi Sắc cứu cánh), tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesam).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhập Lưu thì là : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp (trừ người kiếp chót) sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc và sẽ đắc đạo cao theo tuần tự do có ái ngăn chận, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam).

Và **bậc A La Hán Đạo**, tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na diệt của tâm tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na diệt của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā...tassa cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Dự Lưu thì là : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì là : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu như có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì là: **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na diệt của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā... bhāṅgakkhaṇe tesam *sadisūpacāranaya*).

Bậc A La Hán đạo, bậc A La Hán quả trong cõi Vô sắc tức vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam *mukkhayanaya*).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc và sẽ đắc đạo cao theo tuần tự do không có ái ngăn chận, tức vào sát na sanh của 2 tâm Thánh đạo giữa, 3 tâm Thánh quả thấp, 36 tâm sở (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam *sadisūpacāranaya*).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **bậc A La Hán Đạo** trong cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa uppādakkaṇe tesam).

Bậc A La Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo (Arahattamaggavithī) ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn, trừ tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc (Arahantānaṃ cittassa uppādakkaṇe tesam).

Bậc Bất lai Quả tức vào sát na sanh của tâm dữ tịnh trong lộ A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā ... tassa cittassa uppādakkaṇe tesam *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì là : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ (Anuloma) trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì là : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo, trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì là : **bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ A La Hán Đạo, trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa uppādakkaṇe tesam *sadisūpacāranaya*).

Và bậc A La Hán đạo tức vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán quả tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Bậc Bất Lai quả tức vào sát na diệt của tâm dũ tịnh trong lộ A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā... tassa cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam *mukhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chặn trong giai đoạn đó, là: **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na diệt của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì là : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa**, tức vào sát na diệt của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì là : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na diệt của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì là : **bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na diệt của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo. (Yassa cittassa anantarā...bhāṅgakkhaṇe tesam *sadisūpacāranaya*).

Bậc A La Hán đạo, bậc A La Hán quả trong cõi Vô sắc tức vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả , 36 tâm sở (Arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam *mukhayanaya*).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi vô sắc và sẽ đắc đạo cao theo tuần tự do không có ái ngăn chặn, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Arūpe maggassa ca phalassa ca ... *sadisūpacāranaya*).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccam uppajjati, tassa Maggasaccam uppajjissatīti?

Khổ để đang sanh với người nào, thì Đạo để sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggassa uppādakkhaṇe arahantānaṃ cittassa uppādakkhaṇe ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam dukkhasaccam uppajjati no ca tesam maggasaccam uppajjissati, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭila bhissanti tassa cittassa uppā dakkhaṇe ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam dukkha saccañca uppajjati maggasaccañca uppajjissati.

Vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những phạm nhân nào sẽ không đắc đạo những phạm nhân ấy đang sanh hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những phạm nhân ấy, Khổ để đang sanh nhưng Đạo để sẽ không sanh với những người ấy. Còn đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na sanh của tâm dĩ tịnh nơi những người ấy, những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dĩ tịnh của những người Bất lai đang sanh hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy Khổ để đang sanh và Đạo để cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccam uppajjissati, tassa dukkhasaccam uppajjati?

Hay là Đạo để sẽ sanh với người nào, thì Khổ để đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa bhaṅgakkhaṇe ye caññe maggaṃ paṭila bhissanti tesam cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅ gakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam magga saccam nuppajjissati no ca tesam dukkha saccam uppajjati, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa uppādakkhaṇe ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam uppajjan tānaṃ pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam maggasaccañca up pajjissati dukkhasaccañca uppajjati.

Đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na diệt của tâm dĩ tịnh nơi những người ấy, những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dĩ tịnh của những người bất lai đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Đạo để sẽ sanh nhưng Khổ để không đang sanh với những người ấy. Còn đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na sanh của tâm dĩ tịnh nơi những người ấy, những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dĩ tịnh của những người Bất lai đang sanh, hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy Đạo để sẽ sanh và Khổ để cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = bậc A La Hán Đạo, trong cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa uppādakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên

tịch Níp Bàn (trừ tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc) (Arahantānaṃ cittassa uppādakkaṇe tesam).

4 Phàm nhân vô phần đang sanh trong 26 cõi (trừ 5 cõi tịnh cư) tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam uppajjatānaṃ tesam).

4 Phàm nhân vô phần sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm hiện khởi, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam).

Và bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā... tassa cittassa uppādakkaṇe tesam).

4 Phàm nhân hữu phần 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam uppajjatānaṃ tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sinh diễn trong thời bình nhật sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sinh diễn trong thời bình nhật sẽ đắc A La Hán đạo riêng biệt trong kiếp này, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = **bậc Bất Lai quả** tức vào sát na diệt của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā ... tassa cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 bậc Thánh quả hữu học đang chết trong 30 cõi (trừ cõi Sắc cứu cánh), tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân hữu phần 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sinh diễn trong thời bình nhật sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sinh trước tâm tử.

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sinh diễn trong thời bình nhật và sẽ đắc A La Hán đạo riêng biệt trong kiếp này, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam).

Và bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā...tassa cittassa uppādakkaṇe tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam uppajjatānaṃ tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sinh diễn trong thời bình nhật và sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau, sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sinh diễn trong thời bình nhật và sẽ đắc A La Hán đạo riêng biệt trong kiếp này, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHÂN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ nuppajjati, tassa Maggasaccaṃ nuppajjissatīti?

Khổ để không đang sanh với người nào, thì Đạo để sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa bhaṅgakkhaṇe ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam dukkha saccaṃ nuppajjati no ca tesam maggasaccaṃ nuppajjissati, aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānaṃ cittassa bhaṅgakkhaṇe ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ pavatte cittassa tesam bhaṅgakkhaṇe arūpe agga maggassa ca phalassa ca uppā dakkaṇe tesam dukkha saccaṅca nuppajjati maggasaccaṅca nuppajjissati.

Đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh, vào sát na diệt của tâm dữ tịnh nơi những người ấy, những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất lai đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Khổ để không đang sanh nhưng Đạo để sẽ sanh với những người ấy. Còn vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, vào sát na diệt của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, những phàm nhân ấy đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những phàm nhân ấy, vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc của những người ấy Khổ để không đang sanh và Đạo để cũng sẽ không sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa dukkhasaccaṃ nuppajjatīti?

Hay là Đạo đế sẽ không sanh với người nào, thì Khổ đế không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggassa uppādakkaṇe arahantānaṃ cittassa uppādakkaṇe ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam upajjatānaṃ pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam maggasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam dukkhasaccaṃ nuppajjati, aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānaṃ cittassa bhaṅgakkhaṇe ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam maggasaccaṃ nuppajjissati dukkha saccaṃ nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, những phàm nhân ấy đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những phàm nhân ấy Đạo đế sẽ không sanh nhưng Khổ đế đang sanh với những người ấy. Còn vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, vào sát na diệt của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo những phàm nhân ấy, đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những phàm nhân ấy, hay vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Đạo đế sẽ không sanh và khổ đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = bậc Bát Lai quả tức vào sát na diệt của tâm dĩ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā ...tassa cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

4 Phàm nhân hữu phần 3 bậc Thánh quả hữu học đang chết trong 30 cõi (trừ cõi Sắc cứu cánh), tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam).

4 Phàm nhân hữu phần 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sinh diễn trong thời bình nhật sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử.

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sinh diễn trong thời bình nhật sẽ đắc A La Hán đạo riêng biệt trong kiếp này, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam).

Và bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

4 Phàm nhân vô phần đang chết trong 26 cõi (trừ 5 cõi Tịnh cư) tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân vô phần sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán đạo, bậc A La Hán quả trong cõi Vô sắc tức vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả, 36 tâm sở (Arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkhāṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = bậc A La Hán Đạo, trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa uppādakkhāṇe tesam).

Bậc A La Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn, trừ tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc (Arahantānaṃ cittassa uppādakkhāṇe tesam).

4 Phàm nhân vô phần đang sanh trong 26 cõi (trừ 5 cõi tịnh cư) tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam uppajjantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân vô phần sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (Pavatte cittassa uppādakkhāṇe tesam).

Và bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam)

4 Phàm nhân vô phần đang chết trong 26 cõi (trừ 5 cõi Tịnh cư) tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân vô phần sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử (Pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán đạo, bậc A La Hán quả trong cõi Vô sắc tức vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La hán quả , 36 tâm sở (Arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkhāṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Khổ Đế gốc.

***

PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ uppajjati, tassa Maggasaccaṃ uppajjissatīti?

Tập để đang sanh với người nào, thì Đạo để sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Ye puthujjanā Maggaṃ na paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam samudaya saccaṃ uppajjati no ca tesam Maggasaccaṃ uppajjissati, ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam samudayasaccaṃ uppajjati Maggasaccaṃ uppajjissati.

Đối với những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo vào sát na sanh của tâm ái nơi những phàm nhân ấy Tập để đang sanh nhưng Đạo để sẽ không sanh với những người ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc đạo vào sát na sanh của tâm ái nơi những người ấy, Tập để đang sanh và Đạo để cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ uppajjissati, tassa Samudayasaccaṃ uppajjati?

Hay là Đạo để sẽ sanh với người nào, thì Tập để sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Yassa cittassa anatarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhāṅgakkhaṇe tanhāvippayuttacitte vattamāne nirodhasamā pannānaṃ asaññasattānaṃ tesam Maggasaccaṃ uppajjissati no ca tesam samudayasaccaṃ uppajjissati, ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam Maggasaccaṃ uppajjissati samudayasaccaṃ uppajjati.

Đối với những người nào sẽ chứng đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dũ tịnh là người viên mãn bởi tâm dũ tịnh ấy, những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dũ tịnh của bậc Bất Lai vào sát na diệt của tâm ái và vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những người ấy, người đang nhập Thiền diệt, người ở trong cõi Vô tưởng Đạo để sẽ sanh nhưng Tập để không đang sanh với những người ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc đạo vào sát na sanh của tâm ái nơi những người ấy Đạo để sẽ sanh và Tập để cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân vô phân, tức vào sát na sanh của tâm ái, là 8 tham, 22 tâm sở (Ye puthujjanā maggaṃ na... uppādakkaṇe tesam).

Và 4 Phàm nhân hữu phân, 3 bậc Thánh quả hữu học tức vào sát na sanh của tâm ái, là 8 tham, 22 tâm sở (Ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dũ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo (Yassa cittassa anatarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam).

4 Phàm nhân hữu phân 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp tức vào sát na diệt của tâm ái, là 8 tham, 22 tâm sở, vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương

ưng ái, tính từ vòng Vô thủy luân hồi tử sanh ... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (Ye caññe maggaṃ... vattamāne tesam).

Bậc Bất Lai quả tức vào sát na đang nhập Thiền diệt (Nirodhasamāpannānaṃ tesam).

Người lạc Tam nhân hữu phần (Bhabbasuhetuka) đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam).

Và 4 phàm nhân hữu phần, 3 bậc thánh quả hữu học tức vào sát na sanh của tâm ái, là 8 tham, 22 tâm sở (Ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHÂN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ nuppajjati, tassa Maggasaccaṃ nuppajjissatīti?

Tập đế không đang sanh với người nào, thì Đạo đế sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tanhāvippayut tacitte vattamāne nirodhasamāpannānaṃ asaññasattānaṃ tesam samuda yasaccaṃ nuppajjati no ca tesam Maggasaccaṃ nup pajjissati, aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayut tacitte vattamāne tesam samudayasaccaṃ nuppajjati Maggasaccaṃ nuppajjissati.

Đối với những người sẽ đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người viên mãn bởi tâm dữ tịnh, những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của bậc Bất Lai, vào sát na diệt của tâm ái và vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những người ấy, người đang nhập Thiền diệt, hay người ở trong cõi Vô tưởng Tập đế không đang sanh nhưng Đạo đế sẽ sanh với những người ấy; Còn đối với những người viên mãn tâm A La Hán đạo, tất cả bậc A La Hán hay những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo vào sát na diệt của tâm ái và vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những phàm nhân ấy Tập đế không đang sanh và Đạo đế cũng sẽ không sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa Samudayasaccaṃ nuppajjissatīti?

Hay là Đạo đế sẽ không sanh với người nào, thì Tập đế không đang sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Ye puthujjanā Maggaṃ na paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam Magga saccaṃ nuppajjissati no ca tesam samudaya saccaṃ nuppajjati, aggamagga samaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhā vip payuttacitte vattamāne tesam Magga saccaṃ nuppajjissati samudayasaccaṃ nuppajjati.

Đối với những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo vào sát na sanh của tâm ái nơi những phàm nhân ấy Đạo đế sẽ không sanh nhưng Tập đế đang sanh với những người ấy; Còn đối với những người viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán hay những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo vào sát na diệt của tâm ái và vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những phàm nhân ấy Đạo đế sẽ không sanh và Tập đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp tức vào sát na diệt của tâm ái, là 8 tham, 22 tâm sở, và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (Ye caññe maggam... vattamāne tesam).

Bậc Bất Lai quả tức vào sát na đang nhập Thiền diệt (Nirodhasamāpannānam tesam).

Người lạc Tam nhân hữu phần (Bhabbasuhetuka) đang sanh và đang chết trong cõi Vô tướng (Asaññasattānam tesam).

Và bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnam tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānam tesam).

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tham, 22 tâm sở, vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử (Ye ca puthujjanā maggam na paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhavagakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne tesam).

Bậc A La hán quả tức vào sát na đang nhập Thiền diệt (Chi pháp chưa nói đến cụm từ: Nirodhasamā...).

Người lạc Tam nhân hữu phần (Bhabbasuhetuka) đang sanh và đang chết trong cõi Vô tướng (Chi pháp chưa nói đến cụm từ: Asaññasattānam...)

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tham, 22 tâm sở (Ye puthujjanā maggam na paṭilabhissanti tesam taṇhāya...)

Và bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnam tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānam tesam)

4 phàm nhân vô phần tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tham, 22 tâm sở, vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử

(Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhaṅgakkhaṇe taṇhāvippayuttacitte vattamāne tesam).

Bậc A La Hán quả tức vào sát na đang nhập Thiền diệt (Chi pháp chưa nói đến cụm từ: Nirodhasamā...).

Người lạc tam nhân vô phần đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng (Chi pháp chưa nói đến cụm từ: Asaññasattānaṃ...)

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Tập Đế gốc.

Kết Thúc Phần Sanh –

Phần Hiện Tại Vị lai – Phần Người.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG (Paccuppannānāgatavāra Anuloma)

Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra)

KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ uppajjati, tassa tattha samudayasaccaṃ uppajjissatīti?

Khổ đế đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggassa uppādakkhaṇe arahantānaṃ cittassa uppādakkhaṇe yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa uppādakkhaṇe asaññasattānaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjati no ca tesam tattha samudaya saccaṃ uppajjissati, itaresaṃ catuvo kāraṃ pañca vokāraṃ uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha dukkha saccañca uppajjati samudaya saccañca uppajjissati.

Vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na sanh của tâm dĩ tịnh của những người ấy hay người đang sanh trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Khổ đế đang sanh nhưng Tập đế sẽ không sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người ngoài ra những người ấy đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ đế đang sanh và Tập đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha samudaya saccaṃ uppajjissati, tassa tattha dukkhasaccaṃ uppajjatīti?

Hay là Tập đế sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Catuvokārā pañcavokārā cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjissati no ca tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjati, Catuvokāraṃ pañcavo

kāraṃ uppajjantānaṃ pavatte cittassa uppā dakkhaṇe tesam tattha samudayasaccaṅca uppajjissati dukkhasaccaṅca uppajjati.

Đối với những người đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, trong cõi ấy Tập đế sẽ sanh nhưng Khổ đế không đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, hay vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy trong cõi ấy Tập đế sẽ sanh và Khổ đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = bậc A La Hán Đạo trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở, với 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi khổ) (Aggamagga uppādakkhaṇe tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (trừ tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc) (Arahantānaṃ cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của tâm dữ tịnh trong lộ đắc đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ... uppādakkhaṇe tesam tattha mukkhayanaya).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **Phàm hữu phàm tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì là: **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhất Lai thì là: **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc)

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Bất Lai thì là: **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm Bất Lai quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Yassa cittassa ... *sadisūpacāranaya*).

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ đồng lực thứ 5... cho đến tâm tử. Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc), với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

Người lạc Tam nhân đang sanh trong cõi Vô tưởng tức vào sát na sanh của bọn mạng quyền cửu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên, với cõi vô tưởng (Asaññasattānaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

Và 4 phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Itareasaṃ catuvokāraṃ pañcavokāraṃ upppajjantānaṃ tesam tattha).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **Phàm hữu phần tam nhân** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu, thì là: **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm Nhập Lưu quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Pavatte cittassa ... *mukkhayanaya*).

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4. Nếu là đồng lực sân, si, đọa thiện thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học** đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bợn sắc nghiệp diệt lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Catuvokāra pañcavokāra cavantānaṃ tesam tattha).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **Phàm hữu phần tam nhân** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm,

tính từ tâm tục sanh cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4. Nếu là đồng lực sân, si, đọa thiện thì tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm đồng lực thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc sẽ đắc đạo cao theo tuần tự do có ái ngăn chận, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở với 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppāḍakkhaṇe tesam tattha).

Và 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Catuvokāraṃ pañcavokāraṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **Phàm hữu phần tam nhân** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm Nhập Lưu quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình

nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc), với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Pavatte cittassa... *mukhāyanaya*).

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4.

Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc), với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ nuppajjati, tassa tattha samudayasaccaṃ?

Khổ để không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập để sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Catuvokārā pañcavokārā cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha dukkhasaccaṃ nuppajjati no ca tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjissati, aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānaṃ cittassa bhaṅgakkhaṇe yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppā dakkaṇe asaññasattā cavantānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ nuppajjati samudayasaccaṃ nuppajjissati.

Đối với những người đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ để sẽ không sanh nhưng Tập để sẽ sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, hay vào sát na diệt của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na diệt của tâm dù tịnh

nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, hay người đang chết trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Khổ đế không đang sanh và Tập đế cũng sẽ không sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha samudaya saccam nuppajjissati, tassa tattha dukkhasaccam nuppajjati?

Hay là Tập đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggassa uppādakkaṇe arahantānaṃ tassa uppādakkaṇe yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa uppādakkaṇe asaṅṅasattam uppajjantānaṃ tesam tattha samudayasaccam nuppajjissati no ca tesam tattha dukkhasaccam nuppajjati, agga maggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānaṃ cittassa bhaṅgakkhaṇe yassa cittassa anantarā agga maggam paṭilabhissanti tassa cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe asaṅṅasattā cavantānaṃ tesam tattha samudayasaccaṅca nuppajjissati dukkhasaccaṅca nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na sanh của tâm dũ tịnh nơi những người ấy, hay người đang sanh trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Tập đế sẽ không sanh nhưng Khổ đế đang sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, hay vào sát na diệt của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na diệt của tâm dũ tịnh của những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc của những người ấy, hay người đang chết trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Tập đế sẽ không sanh và Khổ đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn và sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, bốn sắc nghiệp diệt lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Catuvokārā pañcavokārā cavantānaṃ tesam tattha).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chặn trong giai đoạn đó, gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc Nhập Lưu thì là : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc Nhất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bát Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng

lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4. Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm sanh trước tâm tử với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc và sẽ đắc đạo cao theo tuần tự do có ái ngăn chặn, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở với 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppāḍakkhaṇe...)

Và bậc A La Hán Đạo, trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na diệt của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa bhāṅgakkhaṇe... *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chặn trong giai đoạn đó, gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì là : **Bậc Nhập lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì là : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na diệt của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì là : **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na diệt của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ), là người kiếp chót trực tiếp (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti ... *sadisūpacāranaya*).

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu là đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm đồng lực thứ 5... cho đến tâm tử. Nếu là đồng lực sân, si, đại

thiện thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

Bậc A La Hán đạo, bậc A La Hán quả trong cõi Vô sắc tức vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc và sẽ đắc đạo cao theo tuần tự do không có ái ngăn chận, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang chết trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na diệt của bốn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattā cavantānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = **bậc A La Hán Đạo**, trong cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở, với 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Aggamaggassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (trừ tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc) (Arahantānaṃ cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ... uppādakkhaṇe tesam tattha *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là : **Phàm hữu phàm tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì là : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì là : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Bất Lai thì là : **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của tâm sanh khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (trừ tâm Bất Lai quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Yassa cittassa ... *sadisūpacāranaya*).

4 phàm nhân hữu phần, 4 phàm nhân vô phần, 3 Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ đồng lực thứ 5... cho đến tâm tử. Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ ái

khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

Người lạc Tam nhân đang sanh trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na sanh của bọn mạng quyền cứu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên, với cõi Vô tưởng (Asaññasattaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

Và bậc A La Hán Đạo, trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na diệt của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa bhāṅgakkhaṇe... *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na diệt của tâm hiện khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì là : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì là : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Bất Lai thì là: **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti... *sadisūpacāranaya*).

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ đồng lực thứ 5... cho đến tâm tử. Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

Bậc A La Hán đạo, bậc A La Hán quả trong cõi Vô sắc tức vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc và sẽ đắc đạo cao theo tuần tự do không có ái ngăn chận, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở, với cõi Vô sắc (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang chết trong cõi vô tưởng, tức vào sát na diệt của bọn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattā cavantānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI.

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccam up pajjati, tassa tattha Maggasaccam up pajjissatīti?*

Khổ đế đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Aggamaggassa uppā dakkhaṇe arahantānaṃ cittassa uppā dakkhaṇe ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam up pajjantānaṃ pavatte cittassa uppā dakkhaṇe asaṅṅasattaṃ up pajjan tānaṃ tesam tattha dukkhasaccam up pajjati no ca tesam tattha maggasaccam nup pajjissati, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa uppā dakkhaṇe ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam up pajjantānaṃ pavatte cittassa uppā dakkhaṇe tesam tattha dukkha saccaṅca up pajjati samudayasaccaṅca up pajjissati.*

Vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, người đang sanh trong cõi Khổ vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người khổ ấy, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo đang sanh vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những phàm nhân ấy, hay người đang sanh trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Khổ đế đang sanh nhưng Đạo đế sẽ không sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn đối với những người nào sẽ đắc đạo theo tuần tự vào sát na sanh của tâm dữ tịnh nơi những người ấy, những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất Lai đang sanh vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ đế đang sanh và Đạo đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccam up pajjissati, tassa tattha dukkhasaccam up pajjatīti?*

Hay là Đạo đế sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế đang sanh với những người ấy trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: *Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa bhaṅgakkhaṇe ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppā dakkhaṇe tesam tattha maggasaccam up pajjissati no ca tesam tattha dukkhasaccam up pajjati, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tassa cittassa uppā dakkhaṇe ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam up pajjantānaṃ pavatte cittassa uppā dakkhaṇe tesam tattha maggasaccaṅca up pajjissati dukkhasaccaṅca up pajjati.*

Đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh, vào sát na diệt của tâm dữ tịnh nơi những người ấy hay những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất Lai ấy đang chết, hay vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, trong cõi ấy Đạo đế sẽ sanh nhưng Khổ đế không đang sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự vào sát na sanh của tâm dữ tịnh nơi những người ấy, những người

nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất Lai ấy đang sanh vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, trong cõi ấy Đạo đế sẽ sanh và Khổ đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = bậc A La Hán Đạo, trong cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở với 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi khổ) (Aggamaggassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (trừ tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ cittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Người Khổ vô nhân đang sanh trong cõi khổ (Apāyabhūmi), tức vào sát na sanh của tâm tục sinh quan sát thọ xả quả bất thiện, 10 tâm sở, 3-7 bợn sắc nghiệp (Āpāyikānaṃ uppajantānaṃ tesam tattha).

Người Khổ vô nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi khổ, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử với 4 cõi Khổ (Pavatte cittassa uppādakkaṇe...).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 18 tâm tục sinh (trừ tâm quan sát thọ xả quả bất thiện) 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam uppajantānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam tattha *mukhayānaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong cõi này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác nữa rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm đạo sanh lên lần sau cùng ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử (trừ tâm quả trong cõi Vô sắc) với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử (trừ tâm quả trong cõi Vô sắc) với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang sanh trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na sanh của bợn mạng quyền cửu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên với cõi Vô tưởng (Asaññasattaṃ uppajantānaṃ tesam tattha).

Và Bạc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh quả hữu học** sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 18 tâm tục sinh (trừ tâm quan sát thọ xả quả bất thiện) 35 tâm sở, 3-7-4 bộn sắc nghiệp, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye caññe maggam paṭilabhissanti tesam uppajjatānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh quả đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc), với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở riêng biệt trong kiếp này, sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc), với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **Bạc Bất Lai quả** tức vào sát na diệt của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh quả hữu học** sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở đang chết, trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của 18 tâm tử (trừ tâm quan sát thọ xả quả bất thiện) 35 tâm sở, bộn sắc nghiệp diệt lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi tịnh cư, 4 cõi Khổ) (ye caññe maggam paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở nữa, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở riêng biệt trong kiếp này, sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na diệt của tâm, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36

tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha).

Và Bạc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh quả hữu học** sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 18 tâm tục sinh (trừ tâm quan sát thọ xả quả bất thiện) 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye caññemaggam paṭilabhissanti tesam uppajjatānam tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở riêng biệt trong kiếp này, sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (trừ tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc), với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccam nuppajjati, tassa tattha Maggasaccam nuppajjissatī?

Khổ để không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo để sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa bhaṅgakkhaṇe ye caññe maggam paṭilabhissanti tesam cavantānam pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha dukkhasaccam nuppajjati no ca tesam tattha maggasaccam nuppajjissati, aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānam cittassa bhaṅgakkhaṇe āpāyikānam ye ca puthujjanā maggam na paṭilabhissanti tesam cavantānam pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe asaññasattā cavantānam tesam tattha dukkhasaccañca nuppajjati maggasaccañca nuppajjissati.

Đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh, vào sát na diệt của tâm dữ tịnh nơi những người ấy, những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất Lai đang chết vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, vào sát na sanh của tâm đạo tâm quả trong cõi Vô sắc của

những người ấy, trong cõi ấy Khổ đế không đang sanh nhưng Đạo đế sẽ sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, hay vào sát na diệt của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, người đang chết trong cõi Khổ, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những phàm nhân ấy, vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, người đang chết trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Khổ đế không đang sanh và Đạo đế cũng sẽ không sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa tattha dukkhasaccaṃ nuppajjati?

Hay là Đạo đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggassa uppādakkaṇe arahantānaṃ cittassa uppādakkaṇe āpāyikānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam upajjantānaṃ pavatte cittassa uppādakkaṇe asaṅṅasattaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha maggasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam tattha dukkhasaccaṃ nuppajjati, aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānaṃ cittassa bhaṅgakkhaṇe āpāyikānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ pavatte cittassa bhaṅgakkhaṇe arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe asaṅṅasattā cavantānaṃ tesam tattha maggasaccaṅca nuppajjissati dukkhasaccaṅca nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, hay vào sát na sanh của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, người đang sanh trong cõi Khổ, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người khổ ấy, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những phàm nhân ấy, hay người đang sanh trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Đạo đế sẽ không sanh nhưng Khổ đế đang sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, hay vào sát na diệt của tâm nơi tất cả bậc A La Hán, người đang chết trong cõi Khổ, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những người Khổ ấy, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo đang chết, vào sát na diệt của tâm trong thời bình nhật nơi những phàm nhân ấy, vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy, hay người đang chết trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Đạo đế sẽ không sanh và Khổ đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc Bất Lai quả tức vào sát na diệt của tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tassa cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh quả hữu học** sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của 18 tâm tử (trừ tâm quan sát thọ xả quả bất thiện) 35 tâm sở, bốn sắc nghiệp diệt lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi tịnh cư, 4 cõi khổ) (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao

trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở riêng biệt trong kiếp này, sinh diễn trong thời bình nhật, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ trong đắc lộ A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkhaṇe tesam tattha).

Và bậc A La Hán Đạo, trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Bậc A la Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Người khổ Vô nhân đang chết trong cõi khổ, tức vào sát na diệt của tâm quan sát thọ xả quả bất thiện, 10 tâm sở, bốn sắc nghiệp diệt lần sau cùng (Āpāyikānaṃ cavantānaṃ tesam tattha).

Người khổ Vô nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi khổ, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sanh... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi Khổ (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người khổ Vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của 18 tâm tử (trừ tâm quan sát thọ xả quả bất thiện) 35 tâm sở, bốn sắc nghiệp diệt lần sau cùng (Ye ca puthujjanā maggamaṇa paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người khổ Vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha mukhayanaya).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi viên tịch Níp bàn, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha sadisūpacāranaya).

Bậc A La Hán đạo, bậc A La Hán quả trong cõi Vô sắc tức vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả, 36 tâm sở với 4 cõi Vô sắc (Arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha *mukhayanaya*).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở với 3 cõi Vô sắc (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang chết trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na diệt của bọn mạng quyền cướp sắc (jīvitānavakalāpa) diệt lần sau cùng với cõi Vô tưởng (Asaññasattā cavantānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **bậc A La Hán Đạo**, trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở, với 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Aggamaggassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (trừ tâm A La Hán quả trong cõi Vô sắc) với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ cittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

Người khổ Vô nhân đang sanh trong cõi khổ, tức vào sát na sanh của tâm tục sinh quan sát thọ xả quả bất thiện, 10 tâm sở, 3-7 bọn sắc nghiệp (Āpāyikānaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

Người khổ Vô nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi khổ, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử với 4 cõi Khổ (Pavatte cittassa uppādakkaṇe...).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, đang sanh trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 18 tâm tục sinh (trừ tâm quan sát thọ xả quả bất thiện) 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam uppajjantānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam tattha *mukhayanaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử (trừ tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử (trừ tâm quả trong cõi Vô sắc), với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiền, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử (trừ tâm quả trong cõi Vô sắc) với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang sanh trong cõi Vô tưởng, tức vào sát na sanh của bốn mạng quyền cứu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên, với cõi Vô tưởng (Asaññasattam uppajjantānaṃ tesam tattha).

Và bậc A La Hán Đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Người khổ Vô nhân đang chết trong cõi khổ, tức vào sát na diệt của tâm quan sát thọ xả quả bất thiện, 10 tâm sở, bốn sắc nghiệp diệt lần sau cùng (Āpāyikānaṃ cavantānaṃ tesam tattha).

Người khổ Vô nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi khổ, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử với 4 cõi Khổ (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, đang chết trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của 18 tâm tử (trừ tâm quan sát thọ xả quả bất thiện) 35 tâm sở, bốn sắc nghiệp diệt lần sau cùng (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam cavantānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, sinh diễn trong thời bình nhật tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm sanh trước tâm tử với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha *mukhayanaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na diệt của tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Pavatte cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Bậc A La Hán đạo, bậc A La Hán quả trong cõi Vô sắc tức vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo, tâm A La Hán quả, 36 tâm sở với 4 cõi Vô sắc (Arūpe aggamaggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam tattha *mukhayanaya*).

2 bậc Thánh đạo giữa, 3 bậc Thánh quả thấp trong cõi Vô sắc sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 2 tâm đạo giữa, 3 tâm quả thấp, 36 tâm sở với 3 cõi Vô sắc (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: *Arūpe maggassa ca phalassa ca uppādakkaṇe tesam sadiṣūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang chết trong cõi khổ, tức vào sát na diệt của bọn mạng quyền cứu sắc (*jīvitānavakakalāpa*) diệt lần sau cùng với cõi Vô tưởng (*Asaññasattā cavantānaṃ tesam tattha*).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa yattha Samudayasaccaṃ uppajjati, tassa tattha Maggasaccaṃ uppajjissatīti?*

Tập đế đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Āpāyikānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjati no ca tesam tattha Maggasaccaṃ uppajjissati, ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha samudayasaccaṇca uppajjati Maggasaccaṇca uppajjissati.*

Vào sát na sanh của tâm ái nơi những người Khổ ấy, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo vào sát na sanh của tâm ái nơi những phàm nhân ấy, trong cõi ấy Tập đế đang sanh nhưng Đạo đế sẽ không sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc đạo vào sát na sanh của tâm ái nơi những người ấy, trong cõi ấy Tập đế đang sanh và Đạo đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ uppajjissati, tassa tattha Samudayasaccaṃ uppajjati?*

Hay là Đạo đế sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Yassa cittassa anatarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tanhāvippa yuttacitte vattamāne tesam tattha Maggasaccaṃ uppajjissati no ca tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjati, ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha Magga saccaṇca uppajjissati samudayasaccaṇca uppajjati.*

Đối với những người nào sẽ đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người viên mãn bởi tâm dữ tịnh, hay những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của bậc Bất Lai vào sát na diệt của tâm ái và vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những người ấy trong cõi ấy Đạo đế sẽ sanh nhưng Tập đế không đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc đạo vào sát na sanh của tâm ái nơi những người ấy trong cõi ấy Đạo đế sẽ sanh và Tập đế cũng đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Người khổ Vô nhân, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi khổ (Āpāyikānaṃ taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na... *mukhayanaya*).

3 bậc Thánh quả hữu học sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā... *sadisūpacāranaya*).

Và 3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh quả hữu học** sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của tâm ái, là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này, nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na diệt của tâm ái, là 8 tâm tham, 22 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở riêng biệt trong kiếp này, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhāṅgakkhaṇe tanhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha).

Và 3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh quả hữu học** sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của tâm ái, là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya uppādakkaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa yattha Samudayasaccaṃ nup pajjati, tassa tattha Maggasaccaṃ nuppajjissatīti?

Tập đế không đang sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Yassa cittassa anatarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam tañhāya bhaṅgakkhaṇe tanhāvippa yuttacitte vattamāne tesam tattha samudaya saccaṃ nuppajjati no ca tesam tattha Magga saccaṃ nuppajjissati, aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ apāyikānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tañhāya bhaṅgakkhaṇe tanhā vippayuttacitte vattamāne asaññasattānaṃ tesam tattha samudayasaccañca nuppajjati Maggasaccañca nuppajjissati.

Đối với những người nào sẽ chứng đắc A La Hán Đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh, những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của bậc Bất Lai vào sát na diệt của tâm ái và sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những người ấy, trong cõi ấy Tập đế không đang sanh nhưng Đạo đế sẽ sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người viên mãn A La Hán đạo, tất cả bậc A La Hán, vào sát na diệt của tâm ái và vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những người khổ ấy, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo vào sát na diệt của tâm ái và vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những phàm nhân ấy hay người ở trong cõi Vô tướng, trong cõi ấy Tập đế không đang sanh và Đạo đế cũng sẽ không sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa tattha Samudayasaccaṃ nuppajjati?

Hay là Đạo đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế không đang sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Apāyikānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tañhāya uppāḍakkhaṇe tesam tattha Maggasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam tattha samudayasaccaṃ nuppajjati, aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ apāyikānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭila bhissanti tesam tañhāya bhaṅgakkhaṇe tanhā vippayuttacitte vattamāne asaññasattānaṃ tesam tattha Maggasaccañca nuppajjissati samudaya saccañca nuppajjati.

Vào sát na sanh của tâm ái nơi những người khổ ấy, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo vào sát na sanh của tâm ái nơi những phàm nhân ấy, trong cõi ấy Đạo đế sẽ không sanh nhưng Tập đế đang sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với người viên mãn A La Hán Đạo, tất cả bậc A La Hán, vào sát na diệt của tâm ái và vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những người khổ ấy, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo vào sát na diệt của tâm ái và vào sát na tâm bất tương ưng ái đang sanh với những phàm nhân ấy hay người ở trong cõi Vô tướng, trong cõi ấy Đạo đế sẽ không sanh và Tập đế cũng không đang sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp**, **3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, **3 bậc Thánh đạo thấp**, **3 bậc Thánh quả thấp** sẽ đắc đạo trong cõi mà mình đang ở riêng biệt trong kiếp này, tức vào sát na diệt của tâm ái, là 8 tâm tham, 22 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhāṅgakkhaṇe tanhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha).

Và bậc A La Hán Đạo tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện nơi tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesam tattha).

Người khổ Vô nhân, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi khổ (Āpāyikānaṃ tesam taṇhāya bhāṅgakkhaṇe tanhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, **3 Phàm nhân vô phần** (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhāṅgakkhaṇe tanhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha mukhayanaya).

3 bậc Thánh đạo thấp, **3 bậc Thánh quả thấp** sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhāṅgakkhaṇe tanhāvippayuttacitte vattamāne tesam tattha sadisūpacāranaya).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ...).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Người khổ Vô nhân, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi Khổ (Āpāyikānaṃ taṇhāya uppāḍakkhaṇe tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na... *mukhayānaya*).

3 bậc Thánh quả hữu học sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā... *sadisūpacāranaya*).

Và bậc A La Hán Đạo tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaḡgasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesam tattha).

Người khổ Vô nhân, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi Khổ (Āpāyikānaṃ tesam taṇhāya bhaṅgakkhaṇe...).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tanhāvippayuttacitte vattamāne... *mukhayānaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái , tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

3 bậc thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác nữa rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái , tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na diệt của tâm ái là 4 tâm bất tương ưng kiến, 21 tâm sở và vào sát na sanh của 3 sát na tâm bất tương ưng ái, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ... *sadisūpacāranaya*).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ...).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Tập Đế Góc.

Kết Thúc Phần Sanh;

Phần Hiện Tại Vị Lai; Phần Người và Cõi.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG (Atītānāgatavāra Anuloma)

Phần Người (Puggalavāra)

1. KHỔ ĐẾ GÓC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccaṃ uppajjitha, tassa samudayasaccaṃ uppajjissatīti?*

Khổ đế từng sanh với người nào, thì Tập đế sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: *Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam dukkhasaccaṃ uppajjitha no ca tesam samudayasaccaṃ uppajjissati, itaresam tesam dukkhasaccañca uppajjitha samudayasaccañca uppajjissati.*

Đối với người viên mãn A La Hán đạo, tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh thì Khổ đế từng sanh nhưng Tập đế sẽ không sanh với những người ấy; Còn đối với người ngoài ra đó, Khổ đế từng sanh và Tập đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccaṃ uppajjissati, tassa dukkhasaccaṃ uppajjitthāti?*

Hay là Tập đế sẽ sanh với người nào, thì Khổ đế từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là : **Phàm hữu phân tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì là: **Bậc Bất lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (*Yassa cittassa anantarā ... sadisūpacāranaya*).

Và người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **4 Phàm nhân hữu phần** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **4 Phàm nhân hữu phần, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **4 Phàm nhân hữu phần, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì gồm có : **4 Phàm nhân hữu phần, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (Là phàm nhân hữu phần sẽ đắc đạo).

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (*Itaresaṃ tesam: Phàm nhân vô phần sẽ không đắc đạo*).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **4 Phàm nhân hữu phần** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **4 Phàm nhân hữu phần, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **4 Phàm nhân hữu phần, 2 Bậc thánh Đạo thấp, 2 bậc thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai thì gồm có : **4 Phàm nhân hữu phần, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là ái khởi hiện lần sau cùng (Là phàm nhân hữu phần sẽ đắc đạo).

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (Itaresaṃ tesam: Là phàm vô phần sẽ không đắc đạo).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccam nuppajjittha, tassa samudayasaccam nuppajjissatīti?*

Khổ để không từng sanh với người nào thì Tập để sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không có!”

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccam nuppajjissati, tassa dukkhasaccam nuppajjitthātīti?*

Hay là Tập để sẽ không sanh với người nào thì Khổ để sẽ không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Từng sanh!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở: Không có, khi chi pháp của câu mở không có thì **Chi pháp của câu hỏi:** Cũng không có giống nhau. (Là câu vấn không, đáp hạn chế - *Moghapañhā Paṭikhepa visajjanā*).

Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở: **bậc A La Hán đạo** tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi tâm A La Hán đạo, 36 tâm sở - *Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam*.

Bậc A La Hán quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán đạo... cho đến tâm viên tịch Níp bàn – *Arahantānaṃ tesam*.

Bậc Bất Lai quả, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo – *Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam mukhayanaya*.

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn ấy, gồm có: **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhập lưu, thì gồm có: bậc **Nhập lưu quả, 2 bậc Thánh đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa**, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái hiện khởi lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhất lai, thì gồm có: **bậc Nhất Lai quả, bậc Bất Lai đạo** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái hiện khởi lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Bất lai, thì gồm có: **bậc Bất Lai quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái hiện khởi lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo. – Yassa cittassa anantarā... *sadisūpacāranaya*.

Chi pháp của câu hỏi: Không có. [Là câu tiền vấn đáp ngược (Purepañhā Pāḷigativisajjanā)].

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ uppajjittha, tassa Maggasaccaṃ uppajjissatī?

Khổ đế từng sanh với người nào, thì Đạo đế sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam dukkhasaccaṃ uppajjittha no ca tesam magga saccam uppajjissati, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam dukkhasaccañca uppajjittha maggasaccañca uppajjissati.

Đối với người viên mãn A La Hán đạo, hay tất cả bậc A La Hán, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo thì Khổ đế từng sanh nhưng Đạo đế sẽ không sanh với những người ấy. Còn đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh, hay những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất Lai ấy thì Khổ đế từng sanh và Đạo đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ uppajjissati, tassa dukkhasaccaṃ uppajjitthāti?

Hay là Đạo đế sẽ sanh với người nào, thì Khổ đế từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam).

Và bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo – Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam.

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. (Là câu hậu vấn, đáp đồng).

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ nuppajjittha, tassa Maggasaccaṃ nuppajjissatīti?

Khổ để không từng sanh với người nào, thì Đạo để không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không có !” (Natthi)

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa dukkhasaccaṃ nuppajjitthātīti?

Hay là Đạo để sẽ không sanh với người nào, thì khổ để không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Từng sanh!” (Uppajjittha).

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Không có, khi chi pháp của câu mở không có thì **Chi pháp của câu hỏi** = Cũng không có giống nhau. [Là câu vấn không, đáp hạn chế].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp của câu hỏi: Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

Kết Thúc Khổ Đế Gốc.

***

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ uppajjittha, tassa Maggasaccaṃ uppajjissatīti?

Tập đế từng sanh với người nào, thì Đạo đế sẽ sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam samuda yasaccaṃ uppajjittha no ca tesam magga saccam uppajjissati, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam samudayasaccaṃ uppajjittha maggasaccaṃ uppajjissati.

Đối với người viên mãn A La Hán đạo, tất cả bậc A La Hán, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo thì Tập đế từng sanh nhưng Đạo đế sẽ không sanh với những người ấy. Còn đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh, hay những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất Lai đó thì Tập đế từng sanh và Đạo đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ uppajjissati, tassa Samudayasaccaṃ uppajjitthātīti?

Hay là Đạo đế sẽ sanh với người nào, thì Tập đế từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam)

Và bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (Ye caññe maggam paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu vấn hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccam nuppajjittha, tassa Maggasaccam nuppajjissatī?

Tập đế không từng sanh với người nào, thì Đạo đế sẽ không sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không có!” (Natthi)

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccam nuppajjissati, tassa Samudayasaccam nuppajjitthāti?

Hay là Đạo đế sẽ không sanh với người nào, thì Tập đế không từng sanh với người ấy phải chăng?

Đáp: “Từng sanh!” (Uppajjittha).

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Không có, khi chi pháp của câu mở không có thì **Chi pháp của câu hỏi** = Cũng không có giống nhau. [Là câu vấn không, đáp hạn chế].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnam tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānam tesam).

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (Ye ca puthujjanā maggam na paṭilabhissanti tesam)

Chi pháp câu hỏi = Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

Kết Thúc Tập Đế Gốc

Kết Thúc Phần Sanh –

Phần Quá Khứ Vị lai – Phần Người.

PHẦN SANH (UPPĀDAVĀRA)

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG (Atītānāgatavāra Anuloma)

Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra)

1. KHỔ ĐỂ GÓC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha samudayasaccaṃ uppajjissatīti?*

Khổ để từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập để sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti asaññasattānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjittha no ca tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjissati, itaresam catuvokārānaṃ pañcavo kārānaṃ tesam tattha dukkhasaccañca uppajjittha samudayasaccañca uppajjissati.*

Đối với người viên mãn A La Hán đạo, tất cả bậc A La Hán, những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh, hay người ở trong cõi Vô tướng, trong cõi ấy Khổ để từng sanh nhưng Tập để sẽ không sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người ngoài ra đó ở trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, trong cõi ấy Khổ để từng sanh và Tập để cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha samudaya saccaṃ uppajjissati, tassa tattha dukkhasaccaṃ uppajjitthātīti?*

Hay là Tập để sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ để từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: *Suddhāvāsānaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjissati no ca tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjittha, itaresam catuvo kārānaṃ pañcavokārānaṃ tesam tattha samudaya saccañca uppajjissati dukkhasaccañca uppajjittha.*

Đối với những người đang sanh trong cõi Tịnh cư, cõi ấy Tập để sẽ sanh nhưng Khổ để không từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người ở trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn ngoài ra cõi Tịnh Cư, trong cõi ấy Tập để sẽ sanh và Khổ để cũng từng sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (*Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha*).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (*Arahantānaṃ tesam tattha*).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (*Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh Quả giữa** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất lai thì là: **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp (*Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ... sadisūpacāranaya*).

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ đồng lực thứ 5... cho đến tâm tử. Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (*Asaññasattānaṃ tesam tattha*).

Và người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là : **Phàm hữu phần tam nhân** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai, gồm có: **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn ngoài ra thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp.

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện (trừ tâm tục sinh của người Tịnh cư).

Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4.

Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 24 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư) (Itaresam catuvokārānam pañcavokārānam tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bậc Bất Lai quả đang sanh trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ thiền Sắc giới, 30 tâm sở, với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānam uppajantānam tesam tattha).

Và người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là : **Phàm hữu phần tam nhân** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu, thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai, thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Bất Lai, thì gồm có : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn ngoài ra thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp.

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện (trừ tâm tục sinh của người Tịnh cư). Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm đồng lực tham thứ 4. Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm đồng lực tham thứ 6 sanh trước tâm đồng lực thứ 7 là tâm ái khởi hiện lần sau cùng, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh

của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 21 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh Cư) (Itaresaṃ catuvokārānaṃ pañcavokārānaṃ tesāṃ tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccaṃ nuppajjitha, tassa samudayasaccaṃ nuppajjissatīti?*

Khổ đế không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Sẽ sanh!” (*Uppajjissati*)

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha samudaya saccaṃ nuppajjissati, tassa tattha dukkhasaccaṃ nuppajjithāti?*

Hay là Tập đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Từng sanh” (*Uppajjittha*).

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = **Bậc Bất Lai quả** đang sanh trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ thiền Sắc giới, 30 tâm sở, với 5 cõi Tịnh cư (*Suddhāvāsānaṃ uppajjantānaṃ tesāṃ tattha*).

Chi pháp của câu hỏi = Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **Bậc A La Hán Đạo**, trong cõi ngũ uẩn tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (*Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesāṃ tattha*).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (*Arahantānaṃ tesāṃ tattha*).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (*Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesāṃ tattha mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có áy ngăn chận trong giai đoạn đó, là : **Phàm hữu phàm tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm hiện khởi, tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có áy ngăn chận sau khi chứng đắc bậc Nhập Lưu thì là : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm thuận thứ (*anuloma*) trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc bậc Nhất Lai thì là : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo,

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc **bậc Bất Lai** thì là: **Bậc Bất Lai quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) là người kiếp chót trực tiếp. (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ... *sadisūpacāranaya*).

4 Phàm nhân hữu phần, 4 Phàm nhân vô phần, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp và sẽ không sanh vào trong cõi mà mình đang ở nữa, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu đồng lực cận tử của những người này là đồng lực tham, thì tính từ tâm đồng lực thứ 5... cho đến tâm tử. Nếu là đồng lực sân, si, đại thiện thì tính từ tâm ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 25 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Sắc cứu cánh) là người kiếp chót gián tiếp.

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha Maggasaccaṃ uppajjissatīti?

Khổ đế từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti āpāyi kānaṃ asaññasattānaṃ tesam tattha dukkha saccaṃ uppajjittha no ca tesam tattha magga saccaṃ uppajjissati, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjittha samudayasaccaṃ uppajjissati.

Đối với người viên mãn A La Hán đạo, tất cả bậc A La Hán, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, người ở trong cõi Khổ, hay người ở trong cõi Vô tưởng, trong cõi ấy Khổ đế từng sanh nhưng Đạo đế sẽ không sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh, những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất Lai đó trong cõi ấy Khổ đế từng sanh và Đạo đế cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ uppajjissati, tassa tattha dukkhasaccaṃ uppajjitthāti?

Hay là Đạo đế sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: Suddhāvāsānaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha maggasaccaṃ uppajjissati no ca tesam tattha dukkhasaccaṃ uppajjittha, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha magga saccaṃ uppajjissati dukkhasaccaṃ uppajjittha.

Đối với những người đang sanh trong cõi Tịnh cư, trong cõi ấy Đạo đế sẽ sanh nhưng Khổ đế không từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh hay những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất Lai đó trong cõi ấy Đạo đế sẽ sanh và Khổ đế cũng từng sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = Bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha mukhayanaya).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người cõi Tịnh cư thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử. Nếu là người cõi tứ uẩn, người cõi ngũ uẩn, thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha sadisūpacāranaya).

Người khổ Vô nhân tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi Khổ (Āpāyikānaṃ tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Và bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi tịnh cư, 4 cõi Khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mình đang ở riêng biệt trong kiếp này, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người cõi Tịnh cư thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn, thì

tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm chuyển tộc (Gotrabhū) hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ (Anuloma) trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi khổ) (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = bậc Bất Lai quả sẽ đắc A La Hán đạo trong kiếp này, đang sanh trong cõi Tịnh cư tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ thiên Sắc giới, 30 tâm sở, với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsanaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

Và Bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggaṃ maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo trong cõi mình đang ở riêng biệt trong kiếp này, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người cõi Tịnh cư thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn, thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm chuyển tộc hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ nuppajjittha, tassa tattha Maggasaccaṃ nuppajjissatīti?

Khổ để không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo để sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Sẽ sanh!” (Uppajjissati).

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa tattha dukkhasaccaṃ nuppajjitthāti?

Hay là Đạo để sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Khổ để không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Từng sanh!” (Uppajjittha)

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = Bạc Bất Lai quả sẽ đắc A La Hán đạo trong kiếp này đang sanh trong cõi Tịnh cư tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ thiền Sắc giới, 30 tâm sở, với 5 cõi Tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

Hoặc 1 lý khác nữa: Chi pháp câu mờ = Bạc Bất Lai quả sẽ đắc A La Hán đạo trong kiếp này đang sanh trong cõi Tịnh cư tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ thiền Sắc giới, 30 tâm sở, với 5 cõi tịnh cư.

Và bạc Bất Lai quả sẽ không đắc A La Hán đạo trong kiếp này đang sanh trong cõi Tịnh cư, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ thiền Sắc giới, 30 tâm sở, với 4 cõi tịnh cư (trừ cõi Sắc cứu cánh).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = bậc A La Hán đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye ca putthujanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *mukhayānaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tướng phi phi tướng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiền, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người cõi Tịnh cư thì tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm tử.

Nếu là người cõi tứ uẩn, người cõi ngũ uẩn ngoài ra thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tướng phi phi tướng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người khổ Vô nhân tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi Khổ (Āpāyikānaṃ tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tướng, với cõi Vô tướng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

Hoặc 1 lý khác nữa: Chi pháp câu mờ = bậc A La Hán đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (*Arahantānaṃ tesam tattha*).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (*Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha mukhayanaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học sẽ đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn ngoài ra thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (*Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha sadisūpacāranaya*).

Người khổ Vô nhân tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi Khổ (*Āpāyikānaṃ tesam tattha*).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng, với cõi Vô tưởng (*Asaññasattānaṃ tesam tattha*).

Và bậc Bất Lai quả sẽ không đắc A La Hán đạo trong kiếp này đang sanh trong cõi Tịnh cư tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm tục sinh ngũ thiên Sắc giới, 30 tâm sở, với 4 cõi Tịnh cư (trừ cõi Sắc cứu cánh).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Khổ Đế Gốc.

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa yattha Samudayasaccaṃ uppajjittha, tassa tattha Maggasaccaṃ uppajjissatī?*

Tập đế từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế sẽ sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti āpāyi kānaṃ tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjittha no ca tesam tattha maggasaccaṃ uppajjissati, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭila bhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjittha magga saccaṃ uppajjissati.*

Đối với người viên mãn A La Hán đạo, hay tất cả bậc A La Hán, những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo, hay người ở trong cõi Khổ, trong cõi ấy Tập để từng sanh nhưng Đạo để sẽ không sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh, hay những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất Lai đó, trong cõi ấy Tập để từng sanh và Đạo để cũng sẽ sanh.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ uppajjissati, tassa tattha Samudayasaccaṃ uppajjitthāti?

Hay là Đạo để sẽ sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập để từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne tesam tattha maggasaccaṃ uppajjissati no ca tesam tattha samudayasaccaṃ uppajjittha, yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam tattha maggasaccaṃ uppajjissati samudayasaccaṃ uppajjittha.

Đối với tâm thứ 2 tức tâm hữu phần thứ 1 sanh khởi với người ở trong cõi Tịnh cư, trong cõi ấy Đạo để sẽ sanh nhưng Tập để không từng sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh, hay những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dữ tịnh của những bậc Bất Lai đó, trong cõi ấy Đạo để sẽ sanh và Tập để cũng từng sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *mukhayanaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác nữa rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm đồng lực tham thứ 2 ái chấp kiếp sống (Bhavanikantikalobhajavana)... cho đến tâm tử. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn ngoài ra thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người khổ Vô nhân tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi Khổ (Āpāyikānaṃ tesam tattha).

Và bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn, trừ 4 cõi Khổ (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp**, **3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, **3 bậc Thánh đạo thấp**, **3 bậc Thánh quả thấp** đắc đạo trong cõi mình đang ở riêng biệt trong kiếp này, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 2 ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn ngoài ra thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm chuyển tộc (Gotrabhū) hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ (Anuloma) trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye caññe maggam paṭilabhissanti tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **Bậc Bất Lai quả** trong cõi Tịnh cư sẽ đắc A La Hán đạo trong kiếp này, tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 19 tâm hữu phần thứ 1 là tâm đứng đầu thứ 2 (Mukhayadutiya-citta) và tâm tục sinh, 15 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 1 có tính chất giống như tâm thứ 2 (Taṃsadisacitta) với 5 cõi tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne tesam tattha).

Và bậc Bất Lai quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần (trừ người Khổ vô nhân), **3 bậc Thánh đạo thấp**, **3 bậc Thánh quả thấp** sẽ không đắc đạo trong kiếp này nhưng sẽ đắc đạo trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở hay sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong kiếp sau trong cõi mà mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ).

Phàm hữu phần tam nhân, **3 bậc Thánh đạo thấp**, **3 bậc Thánh quả thấp** sẽ đắc đạo trong cõi mình đang ở riêng biệt trong kiếp này tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 2 ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo. Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn ngoài ra thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm chuyển tộc (Gotrabhū) hoặc tâm dữ tịnh trong lộ đắc 3 đạo thấp và cho đến tâm thuận thứ (Anuloma) trong lộ đắc A La Hán đạo, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Ye caññe maggam paṭilabhissanti tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN QUÁ KHỨ VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa yattha Samudayasaccaṃ nuppajjittha, tassa tattha Maggasaccaṃ nuppajjissatīti?*

Tập đế không từng sanh với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế sẽ không sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne tesam tattha samudayasaccaṃ nuppajjittha no ca tesam tattha maggasaccaṃ nuppajjissati, asaṅṅa sattānaṃ tesam tattha samudayasaccaṅca nuppajjittha maggasaccaṅca nuppajjissati.*

Đối với tâm thứ 2 tức tâm hữu phần thứ 1 sanh khởi với người ở trong cõi Tịnh cư, trong cõi ấy Tập đế không từng sanh nhưng Đạo đế sẽ sanh với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với những người ở trong cõi Vô tưởng trong cõi ấy Tập đế không từng sanh và Đạo đế cũng sẽ không sanh.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ nuppajjissati, tassa tattha Samudayasaccaṃ nuppajjitthāti?*

Hay là Đạo đế sẽ không sanh với người nào trong cõi nào, thì Tập đế không từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti āpāyi kānaṃ tesam tattha maggasaccaṃ nuppajjissati no ca tesam tattha samudayasaccaṃ nuppajjittha, asaṅṅasattānaṃ tesam tattha maggasaccaṅca nuppajjissati samudayasaccaṅca nuppajjittha.*

Đối với người viên mãn A La Hán đạo, tất cả bậc A La Hán, những phạm nhân nào sẽ không đắc đạo, hay người ở trong cõi Khổ trong cõi ấy Đạo đế sẽ không sanh nhưng Tập đế từng sanh với những người ấy trong cõi ấy. Còn đối với những người ở trong cõi Vô tưởng trong cõi ấy Đạo đế sẽ không sanh và Tập đế cũng không từng sanh.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = bậc Bất Lai quả trong cõi tịnh cư sẽ đắc A La Hán đạo trong kiếp này, tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 19 tâm tức tâm hữu phần thứ 1 là tâm đứng đầu thứ 2 (Mukhayadutiya-citta) và tâm tục sinh, 15 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 1 có tính chất giống như tâm thứ 2 (Taṃsadisacitta) với 5 cõi tịnh cư (Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng với cõi Vô tưởng (Asaṅṅasattānaṃ tesam tattha).

Bậc Bất Lai quả trong cõi Tịnh cư sẽ không đắc A La Hán đạo trong kiếp này, tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 19 tâm tức tâm hữu phần thứ 1 là tâm đứng đầu thứ 2 (Mukhayadutiya-citta) và tâm tục sinh, 15 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 1 có tính chất giống như tâm thứ 2 (Taṃsadisacitta) với 4 cõi Tịnh cư (trừ cõi Sắc cứu cánh) (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bạc A La Hán Đạo tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam tattha).

Bạc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Arahantānaṃ tesam tattha).

3 Phàm nhân hữu phần, 3 Phàm nhân vô phần (trừ người Khổ vô nhân) sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 17 cõi ngũ uẩn (trừ 5 cõi Tịnh cư, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *mukhayanaya*).

3 bậc Thánh đạo thấp, 3 bậc Thánh quả thấp sẽ đắc đạo thấp trong kiếp này và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm đạo khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm tử.

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ kiếp trước kia trong cõi mà mình đang ở và sẽ đắc đạo cao trong cõi khác nữa rồi sẽ viên tịch Níp bàn, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng) 16 cõi ngũ uẩn (trừ 6 cõi Tứ thiên, 4 cõi Khổ).

3 bậc Thánh quả hữu học đắc đạo thấp từ cõi khác nhưng sẽ không đắc đạo trong cõi mình đang ở, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện. Nếu là người Tịnh cư thì tính từ tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 2 (Bhava nikantikālobhajavana)... cho đến tâm tử.

Nếu là người tứ uẩn, người ngũ uẩn ngoài ra thì tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 3 cõi tứ uẩn (trừ cõi Phi tưởng phi phi tưởng), 20 cõi ngũ uẩn (trừ cõi Quảng Quả, cõi Sắc cứu cánh, 4 cõi Khổ) (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam tattha *sadisūpacāranaya*).

Người khổ Vô nhân tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện thì tính từ tâm tục sinh ... cho đến tâm tử, với 4 cõi Khổ (Āpāyikānaṃ tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tưởng với cõi Vô tưởng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Bạc Bất Lai quả trong cõi Tịnh cư sẽ không đắc A La Hán đạo trong kiếp này, tức vào sát na sanh của 3 sát na nơi 19 tâm, tức tâm hữu phần thứ 1 là tâm đứng đầu thứ 2 và tâm tục sinh, 15 tâm hữu phần, tâm khai ý môn, tâm đồng lực tham ái chấp kiếp sống mới thứ 1 có tính chất giống như tâm thứ 2 (Tamsadisacitta) với 4 cõi Tịnh cư, trừ cõi Sắc cứu cánh (Chi pháp chưa được nói đến cụm từ: Suddhāvāsānaṃ dutiye citte vattamāne tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Tập Đệ Gốc.

Kết Thúc Phần Sanh –

Phần Quá Khứ Vị lai – Phần Người và Cõi.

PHẦN DIỆT (NIRODHAVĀRA)
PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG (Paccuppannavāra Anuloma)
Phần Người (Puggalavāra)

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccam nirujjhati, tassa samudayasaccam nirujjhatīti?*

Khổ để đang diệt với người nào, thì Tập để đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: *Sabbesam cavantānam pavatte taṇhā vippayutta cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam dukkhasaccam nirujjhati no ca tesam samudaya saccam nirujjhati, taṇhāya bhāṅgakkhaṇe tesam dukkhasaccaṅca nirujjhati samudayasaccaṅca nirujjhati.*

Đối với tất cả người đang chết, hay vào sát na diệt của tâm bất tương ưng ái trong thời bình nhật nơi những người ấy Khổ để đang diệt nhưng Tập để không đang diệt với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tâm ái nơi những người ấy thì Khổ để đang diệt và Tập để cũng đang diệt.

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccam nirujjhati, tassa dukkhasaccam nirujjhatīti?*

Hay là Tập để đang diệt với người nào, thì Khổ để đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!” (*Āmantā*)

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bốn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (*Sabbesam cavantānam tesam*).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 77 tâm bất tương ưng ái (trừ 8 tâm tham) 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần), sắc tâm.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na diệt của 31 tâm bất tương ưng ái là 2 tâm si, 1 tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc và 38 tâm sở (trừ 3 tâm sở Giới phần, 2 tâm sở Vô lượng phần) (*Pavatte taṇhāvippayutta cittassa bhāṅgakkhaṇe tesam*).

Và 4 phàm nhân, 3 bậc thánh quả hữu học trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm ái tức 8 tâm tham, 22 tâm sở, sắc tâm.

Phàm tam nhân, 3 bậc thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (*Taṇhāya bhāṅgakkhaṇe tesam*).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, sắc tâm.

Phàm tam nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (*Taṇhāya bhāṅgakkhaṇe tesam*).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHÂN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccam na nirujjhati, tassa samudayasaccam na nirujjhatīti?*

Khổ để không đang diệt với người nào, thì Tập để không đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccam na nirujjhati, tassa dukkhasaccam na nirujjhatīti?*

Hay là Tập để không đang diệt với người nào, thì Khổ để không đang diệt với người ấy phải chăng ?

Đáp: *Sabbesam cavantānam pavatte taṇhā vippayuttacittassa bhaṅgakkhaṇe tesam samudaya saccam na nirujjhati no ca tesam dukkhasaccam na nirujjhati, sabbesam uppajjantānam pavatte citassa uppādakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca bhaṅgakkhaṇe tesam samudayasaccañca na nirujjhati dukkhasaccañca na nirujjhati.*

Đối với tất cả người đang chết, hay vào sát na diệt của tâm bất tương ưng ái trong thời bình nhật nơi những người ấy Tập để không đang diệt nhưng Khổ để đang diệt với những người ấy; Còn đối với tất cả người đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na diệt của tâm đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Tập để không đang diệt và Khổ để cũng không đang diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bộn sắc nghiệp, bộn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên (*Sabbesam uppajjantānam tesam*).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở, tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm tử (*Pavatte citassa uppādakkhaṇe tesam*).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở (*Arūpe maggassa ca phalassa ca bhaṅgakkhaṇe tesam*).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bộn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (*Sabbesam cavantānam tesam*).

4 Phàm nhân, 8 bậc thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 77 tâm (trừ 8 tâm tham), 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần), sắc tâm.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả hữu học sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na diệt của 31 tâm bất tương ưng ái là 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc, 38 tâm sở (trừ 3 tâm sở Giới phần, 2 tâm sở Vô lượng phần) (Pavatte taṇhāvippayuttacittassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Và 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi, tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên (Sabbesam uppajjantānam tesam).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (Pavatte citassa uppāḍakkhaṇe tesam).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở (Arūpe maggassa ca phalassa ca bhaṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccam nirujjhati, tassa Maggasaccam nirujjhatīti?

Khổ để đang diệt với người nào, thì Đạo để đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Sabbesam cavantānam pavatte magga vippayutta cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam dukkhasaccam nirujjhati no ca tesam Magga saccam nirujjhati, pañcavokāre maggassa bhaṅgakkhaṇe tesam dukkhasaccañca nirujjhati Maggasaccañca nirujjhati.

Đối với tất cả người đang chết, hay vào sát na diệt của tâm bất tương ưng đạo trong thời bình nhật nơi những người ấy Khổ để đang diệt nhưng Đạo để không đang diệt với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tâm đạo trong cõi ngũ uẩn nơi những người ấy Khổ để đang diệt và Đạo để cũng đang diệt.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccam nirujjhati, tassa dukkhasaccam nirujjhatīti?

Hay là Đạo để đang diệt với người nào, thì Khổ để đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Arūpe maggassa bhaṅgakkhaṇetesam Maggasaccam nirujjhatino ca tesam dukkha saccam nirujjhati, pañcavokāre maggassa bhaṅgakkhaṇetesam Maggasaccañcanirujjhati dukkhasaccañcanirujjhati.

Vào sát na diệt của tâm đạo trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Đạo để đang diệt nhưng Khổ để không đang diệt với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tâm đạo trong cõi ngũ uẩn nơi những người ấy Đạo để đang diệt và Khổ để cũng đang diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bợn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Sabbesam cavantānam tesam).

4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 81 tâm bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo) 52 tâm sở, sắc tâm.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na diệt của 39 tâm bất tương ưng đạo là 8 tâm tham, 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc và 43 tâm sở (trừ 3 tâm sở Giới phần, 2 tâm sở Vô lượng phần) (Pavatte magga vippayuttacittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Và 4 bậc Thánh đạo trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, sắc tâm (Pañcavokāre maggassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 3 bậc Thánh đạo cao trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 3 tâm đạo cao, 36 tâm sở (Arūpe maggassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Và 4 bậc Thánh đạo trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, sắc tâm (Pañcavokāre maggassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccam na nirujjhati, tassa Maggasaccam na nirujjhatīti?

Khổ để không đang diệt với người nào, thì Đạo để không đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Arūpe maggassa bhāṅgakkhaṇe tesam dukkha saccam na nirujjhati no ca tesam Maggasaccam na nirujjhati, sabbesam uppajantānam pavatte citassa uppādakkhaṇe arūpe phalassa bhāṅgakkhaṇe tesam dukkha saccañca na nirujjhati Maggasaccañca na nirujjhati.

Vào sát na diệt của tâm đạo trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Khổ để không đang diệt nhưng Đạo để đang diệt với những người ấy; Còn đối với tất cả người đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na diệt của tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Khổ để không đang diệt và Đạo để cũng không đang diệt.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccam na nirujjhati, tassa dukkhasaccam na nirujjhatīti?

Hay là Đạo để không đang diệt với người nào, thì Khổ để không đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Sabbesam cavantānam pavatte magga vippayuttacittassa bhāṅgakkhaṇe tesam Maggasaccam na nirujjhati no ca tesam dukkhasaccam na nirujjhati, sabbesam uppajantānam pavatte citassa uppādakkhaṇe arūpe phalassa bhāṅgakkhaṇe tesam Magga saccañca na nirujjhati dukkhasaccañca na nirujjhati.

Đối với tất cả người đang chết, hay vào sát na diệt của tâm bất tương ưng đạo trong thời bình nhật nơi những người ấy Đạo để không đang diệt nhưng Khổ để đang diệt với những người ấy; Còn đối với tất cả người đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na diệt của tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy Đạo để không đang diệt và Khổ để cũng không đang diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 3 bậc Thánh đạo cao trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 3 tâm đạo cao, 36 tâm sở (Arūpe maggassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Và 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh hữu học đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên.

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (Pavatte citassa uppāḍakkhaṇe tesam).

4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 4 tâm quả, 36 tâm sở (Arūpe phalassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 phàm nhân, 4 bậc thánh quả đang chết trong 31 cõi, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân, 4 bậc thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 81 tâm bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo), 52 tâm sở, sắc tâm.

Phàm tam nhân, 4 bậc thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na diệt của 39 tâm bất tương ưng đạo là 8 tâm tham, 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc, 43 tâm sở trừ 3 tâm sở Giới phần, 2 tâm sở Vô lượng phần) (Pavatte maggavippayuttacittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Và 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh hữu học đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên.

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử (Pavatte citassa uppāḍakkhaṇe tesam).

4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 4 tâm quả, 36 tâm sở.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Khổ Đế Góc.

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ nirujjhati, tassa Maggasaccaṃ nirujjhatīti?

Tập đế đang diệt với người nào, thì Đạo đế đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không phải!” (No)

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ nirujjhati, tassa Samudayasaccaṃ nirujjhatīti?

Hay là Đạo đế đang diệt với người nào, thì Tập đế đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: “Không phải!” (No)

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phạm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (Taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = “Không có!” [Là câu vấn không, đáp bác bỏ].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 bậc Thánh đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 4 tâm đạo, 36 tâm sở (Maggassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = “Không có!” [Là câu vấn không, đáp bác bỏ].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ na nirujjhati, tassa Maggasaccaṃ na nirujjhatīti?

Tập đế không đang diệt với người nào, thì Đạo đế không đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Maggassa bhaṅgakkhaṇe tesam Samudaya saccaṃ na nirujjhati no ca tesam Maggasaccaṃ na nirujjhati, sabbesam cittassa uppādakkhaṇe taṇhāvippayutta maggavippayuttacittassa bhaṅgakkhaṇe nirodha samāpannānaṃ asaṅña sattānaṃ tesam Samudaya saccaṅca na nirujjhati Maggasaccaṅca na nirujjhati.

Vào sát na diệt của tâm đạo nơi những người ấy Tập đế không đang diệt nhưng Đạo đế đang diệt với những người ấy; Còn vào sát na sanh của tất cả tâm nơi những người ấy, vào sát na diệt của tâm bất tương ưng ái, tâm bất tương ưng đạo của những người ấy, người đang nhập Thiền diệt hay người ở trong cõi Vô tưởng Tập đế không đang diệt và Đạo đế cũng không đang diệt.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ na nirujjhati, tassa Samudayasaccaṃ na nirujjhatīti?

Hay là Đạo đế không đang diệt với người nào, thì Tập đế không đang diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesam Magga saccam na nirujjhati no ca tesam Samudaya saccam na nirujjhati, sabbesam cittassa uppāḍakkhaṇe maggavippayutta taṇhāvip payuttacittassa bhaṅgakkhaṇe nirodhasamā pannānam asaññasattānam tesam Magga saccañca na nirujjhati Samudayasaccañca na nirujjhati

Vào sát na diệt của tâm ái nơi những người ấy Đạo để không đang diệt nhưng Tập để đang diệt với những người ấy; Còn vào sát na sanh của tất cả tâm nơi những người ấy, vào sát na diệt của tâm bất tương ưng ái, tâm bất tương ưng đạo nơi những người ấy, hay người đang nhập Thiền diệt, hay người ở trong cõi Vô tướng Đạo để không đang diệt và Tập để cũng không đang diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 bậc Thánh đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 4 tâm đạo, 36 tâm sở (Maggassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Và 4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử (Sabbesam citassa uppāḍakkhaṇe tesam).

4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 77 tâm bất tương ưng ái, bất tương ưng đạo (trừ 8 tâm tham, 4 tâm đạo) 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần) (Taṇhāvippayuttamaggavippayutta cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Bậc Bất Lai quả, Bậc A La Hán quả tức vào sát na đang nhập Thiền diệt (Nirodhasamāpannānam tesam).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tướng (Asaññasattānam tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở (Taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesam).

Và 4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử (Sabbesam citassa uppāḍakkhaṇe tesam).

4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 77 tâm bất tương ưng ái, bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo, 8 tâm tham) 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần) (Maggavippayutta taṇhāvippayuttacittassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Bậc Bất Lai quả, Bậc A La Hán quả tức vào sát na đang nhập Thiền diệt (Nirodhasamāpannānam tesam).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tướng (Asaññasattānam tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)]

Kết Thúc Tập Đế Gốc.

PHẦN DIỆT (NIRODHAVĀRA)

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG (Paccuppannavāra Anuloma)

Phần Cõi (Okāsavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa dukkhasaccam nirujjhati, tattha samudayasaccam nirujjhatīti?*

Khổ đế đang diệt trong cõi nào, thì Tập đế đang diệt trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Aññasatte tattha dukkhasaccam nirujjhati no ca tattha samudayasaccam nirujjhati, caturokāre pañcarokāre tattha dukkhasaccañca nirujjhati samudayasaccañca nirujjhati.*

Trong cõi Vô tưởng Khổ đế đang diệt nhưng Tập đế không đang diệt trong cõi ấy; Còn trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn Khổ đế đang diệt và Tập đế cũng đang diệt.

Vấn ngược: *Yassa vā pana samudayasaccam nirujjhati, tattha dukkhasaccam nirujjhatīti?*

Hay là Tập đế đang diệt trong cõi nào, thì Khổ đế đang diệt trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!” (*Āmantā*)

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = cõi Vô tưởng Và 4 cõi Tứ uẩn, 26 cõi Ngũ uẩn.

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = 4 cõi Tứ uẩn, 26 cõi Ngũ uẩn.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yattha dukkhasaccam na nirujjhati, tattha samudayasaccam na nirujjhatīti?*

Khổ đế không đang diệt trong cõi nào, thì Tập đế không đang sanh trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Không có!” (*Natthi*)

Vấn ngược: *Yattha vā pana samudayasaccam na nirujjhati, tattha dukkhasaccam na nirujjhatīti?*

Hay là Tập đế không đang diệt trong cõi nào, thì Khổ đế không đang diệt trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: “Đang diệt!” (Nirujjhati).

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = Không có, khi chi pháp câu mờ không có thì **Chi pháp câu hỏi =** Cũng không có giống nhau. [Là câu vấn không, đáp hạn chế].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = cõi Vô tướng

Chi pháp của câu hỏi = Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

2. KHỔ ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yattha dukkhasaccaṃ nirujjhati, tattha Maggasaccaṃ nirujjhatīti?

Khổ đế đang diệt trong cõi nào, thì Đạo đế đang diệt trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Apāye asaññasatte tattha dukkhasaccaṃ nirujjhati no ca tattha Maggasaccaṃ nirujjhati, avasese catuvokāre pañcavokāre tattha dukkhasaccañca nirujjhati Maggasaccañca nirujjhati.

Trong cõi Khổ và cõi Vô tướng Khổ đế đang diệt nhưng Đạo đế không đang diệt trong cõi ấy; Còn trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn ngoài ra đó Khổ đế đang diệt và Đạo đế cũng đang diệt.

Vấn ngược: Yattha vā pana Maggasaccaṃ nirujjhati, tattha dukkhasaccaṃ nirujjhatīti?

Hay là Đạo đế đang diệt trong cõi nào, thì Khổ đế đang diệt trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = 4 cõi Khổ, cõi Vô tướng Và 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

2. KHỔ ĐẾ GÓC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yattha dukkhasaccaṃ na nirujjhati, tattha Maggasaccaṃ na nirujjhatīti?

Khổ đế không đang diệt trong cõi nào, thì Đạo đế không đang diệt trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Không có !”

Vấn ngược: **Yattha vā pana Maggasaccaṃ na nirujjhati, tattha dukkhasaccaṃ na nirujjhatīti?**

Hay là Đạo đế không đang diệt trong cõi nào, thì Khổ đế không đang diệt trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Đang diệt!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Không có, khi chi pháp câu mở không có thì **Chi pháp câu hỏi =** cũng không có giống nhau. [Là câu vấn không, đáp hạn chế].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 cõi khổ, cõi Vô tưởng.

Chi pháp của câu hỏi = Không có. [Là câu tiền vấn, đáp ngược].

Kết Thúc Khổ Đế Gốc.

***

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: **Yattha Samudayasaccaṃ nirujjhati, tattha Maggasaccaṃ nirujjhatīti?**

Tập đế đang diệt trong cõi nào, thì Đạo đế đang diệt trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: **Apāye tattha samudayasaccaṃ nirujjhati no ca tattha maggasaccaṃ nirujjhati, avasese catuvokāre pañcavokāre tattha samudaya saccañca nirujjhati Maggasaccañca nirujjhati.**

Trong cõi khổ Tập đế đang diệt nhưng Đạo đế không đang diệt trong cõi ấy; Còn trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn ngoài ra đó Tập đế đang diệt và Đạo đế cũng đang diệt.

Vấn ngược: **Yattha vā pana Maggasaccaṃ nirujjhati, tattha Samudayasaccaṃ nirujjhatīti?**

Hay là Đạo đế đang diệt trong cõi nào, thì Tập đế đang diệt trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 cõi Khổ.

Và 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yattha Samudayasaccaṃ na nirujjhati, tattha Maggasaccaṃ na nirujjhatīti?*

Tập đế không đang diệt trong cõi nào, thì Đạo đế không đang diệt trong cõi ấy phải chăng?

Đáp : “Phải rồi!”

Vấn ngược: *Yattha vā pana Maggasaccaṃ na nirujjhati, tattha Samudayasaccaṃ na nirujjhatīti?*

Hay là Đạo đế không đang diệt trong cõi nào, thì Tập đế không đang diệt trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Apāye tattha maggasaccaṃ na nirujjhati no ca tattha samudayasaccaṃ na nirujjhati, asañña satte tattha Maggasaccaṅca na nirujjhati samuda yasaccaṅca na nirujjhati.*

Trong cõi khổ Đạo đế không đang diệt nhưng Tập đế đang diệt trong cõi ấy; Còn trong cõi Vô tưởng Đạo đế không đang diệt và Tập đế cũng không đang diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = cõi Vô tưởng.

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = 4 cõi Khổ.

Và cõi Vô tưởng.

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Tập Đế Gốc.

Kết Thúc Phần diệt – Phần Cõi.

Ghi Chú: Trong phần khác còn lại như phần quá khứ, phần vị lai, phần hiện tại quá khứ, phần hiện tại vị lai, phần quá khứ vị lai trình bày giống như phần hiện tại mỗi trường hợp khác nhau chỉ là “Đang diệt” (**Nirujjhati**) trong câu vấn và đáp của thời đó thay đổi thành “Từng diệt” (**Nirujjittha**) hoặc “Sẽ diệt” (**Nirujjhissati**) chỉ khác nhau bấy nhiêu thôi.

PHẦN DIỆT (NIRODHAVĀRA)

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG (Paccuppannavāra Anuloma)

Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccaṃ nirujjhati, tassa tattha samudayasaccaṃ nirujjhatīti?*

Khổ đế đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Tập đế đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Sabbesaṃ cavantānaṃ pavatte taṇhā vippayuttacittassa bhaṅgakkhaṇe tesāṃ tattha dukkhasaccaṃ nirujjhati no ca tesāṃ tattha samudayasaccaṃ nirujjhati, taṇhāya bhaṅ gakkhaṇe tesāṃ tattha dukkhasaccaṃ nirujjhati samudayasaccaṃ nirujjhati.

Đối với tất cả người đang chết, vào sát na diệt của tâm bất tương ưng ái trong thời bình nhật nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ đế đang diệt nhưng Tập đế không đang diệt với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na diệt của tâm ái nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ đế đang diệt và Tập đế cũng đang diệt.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha samudaya saccaṃ nirujjhati, tassa tattha dukkhasaccaṃ nirujjhatīti?

Hay là Tập đế đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Khổ đế đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bốn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng với 31 cõi (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesāṃ tattha).

4 phàm nhân, 8 bậc thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 77 tâm bất tương ưng ái (trừ 8 tâm tham) 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần), sắc tâm, 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na diệt của 31 tâm bất tương ưng ái là 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc và 38 tâm sở (trừ 3 tâm sở Giới phần, 2 tâm sở Vô lượng phần) với 4 cõi tứ uẩn (Pavatte taṇhāvippayutta cittassa bhaṅgakkhaṇe tesāṃ tattha).

Và 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, sắc tâm, với 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 3 bậc thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn (Taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesāṃ tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi ngũ uẩn tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, sắc tâm, với 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn (Taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesāṃ tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng)].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GỐC TẬP ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccam na nirujjhati, tassa tattha samudayasaccam na nirujjhatīti?

Khổ để không đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Tập để không đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Yassavā pana yattha samudaya saccam na nirujjhati, tassa tattha dukkhasaccam na nirujjhatīti?

Hay là Tập để không đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Khổ để không đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: Sabbesam cavantānam pavatte taṇhā vippayutta cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha samudayasaccam na nirujjhati no ca tesam tattha dukkhasaccam na nirujjhati, sabbesam uppajjan tānam pavatte citassa uppādakkhaṇe arūpe maggassa ca phalassa ca bhaṅgakkhaṇe tesam tattha samudayasaccañca na nirujjhati dukkha saccañca na nirujjhati.

Đối với tất cả người đang chết, vào sát na diệt của tâm bất tương ưng ái trong thời bình nhật nơi những người ấy trong cõi ấy Tập để không đang diệt nhưng Khổ để đang diệt với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với tất cả người đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, vào sát na diệt của tâm Đạo, tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy trong cõi ấy Tập để không đang diệt và Khổ để cũng không đang diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên, với 31 cõi (Sabbesam uppajjantānam tesam tattha).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte citassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa ca phalassa ca bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng]

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng, với 31 cõi (Sabbesam cavantānam tesam tattha).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 77 tâm bất tương ưng ái (trừ 8 tâm tham), 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần), sắc tâm với 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả hữu học sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na diệt của 31 tâm bất tương ưng ái là 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc, 38 tâm sở (trừ 3 tâm sở Giới phần, 2 tâm sở Vô lượng phần) với 4 cõi tứ uẩn (Pavatte taṇhāvippayutta cittassa bhavaṅgakkhaṇe tesam tattha).

Và 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bợn sắc nghiệp, bợn mạng quyền cửu sắc hiện khởi vào sát na đầu tiên với 31 cõi (Sabbesam uppajjantānam tesam tattha).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở, tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte citassa uppāḍakkhaṇe tesam tattha)

3 bậc Thánh đạo cao, 4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 3 tâm đạo cao, 4 tâm quả, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa ca phalassa ca bhavaṅgakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHÂN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

1. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa yattha dukkhasaccam nirujjhati, tassa tattha Maggasaccam nirujjhatīti?*

Khổ để đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Đạo để đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Sabbesam cavantānam pavatte magga vippayuttacittassa bhavaṅgakkhaṇe tesam tattha dukkhasaccam nirujjhati no ca tesam tattha Maggasaccam nirujjhati, pañcavokāre maggassa bhavaṅgakkhaṇe tesam tattha dukkhasaccañca nirujjhati Maggasaccañca nirujjhati.*

Đối với tất cả người đang chết, hay vào sát na diệt của tâm bất tương ưng Đạo trong thời bình nhật nơi những người ấy, trong cõi ấy Khổ để đang diệt nhưng Đạo để không đang diệt với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na diệt của tâm Đạo trong cõi ngũ uẩn nơi những người ấy trong cõi ấy Khổ để đang diệt và Đạo để cũng đang diệt.

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccam nirujjhati, tassa tattha dukkhasaccam nirujjhatīti?*

Hay là Đạo để đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Khổ để đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: *Arūpe maggassa bhavaṅgakkhaṇe tesam tattha Maggasaccam nirujjhati no ca tesam tattha dukkha saccam nirujjhati, pañcavokāre maggassa bhavaṅgakkhaṇe tesam tattha Maggasaccañca nirujjhati dukkhasaccañca nirujjhati.*

Vào sát na diệt của tâm Đạo trong cõi Vô sắc nơi những người ấy trong cõi ấy Đạo để đang diệt nhưng Khổ để không đang diệt với những người ấy trong cõi ấy; Còn

vào sát na diệt của tâm Đạo trong cõi ngũ uẩn của những người ấy trong cõi ấy Đạo để đang diệt và Khổ để cũng đang diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bốn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng, với 31 cõi (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesāṃ tattha)

4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 81 tâm bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo), 52 tâm sở, sắc tâm với 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na diệt của 39 tâm bất tương ưng đạo là 8 tâm tham, 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc và 43 tâm sở (trừ 3 tâm sở Giới phần, 2 tâm sở Vô lượng phần) với 4 cõi tứ uẩn (Pavatte maggavippayuttacittassa tesāṃ tattha).

Và 4 bậc Thánh đạo trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, sắc tâm, với 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Pañcavokāre maggassa bhaṅgakkhaṇe tesāṃ tattha) .

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 3 bậc Thánh đạo cao trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 3 tâm đạo cao, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa bhaṅgakkhaṇe tesāṃ tattha).

Và 4 bậc Thánh đạo trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, sắc tâm, với 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Pañcavokāre maggassa bhaṅgakkhaṇe tesāṃ tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐỂ GỐC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ na nirujjhati, tassa tattha Maggasaccaṃ na nirujjhatīti?

Khổ để không đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Đạo để không đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Arūpe maggassa bhaṅgakkhaṇe tesāṃ tattha dukkhasaccaṃ na nirujjhati no ca tesāṃ tattha Maggasaccaṃ na nirujjhati, sabbesaṃ uppajantānaṃ pavatte citassa uppādakkaṇe arūpe phalassa bhaṅgakkhaṇe tesāṃ tattha dukkhasaccaṅca na nirujjhati Maggasaccaṅca na nirujjhati.

Vào sát na diệt của tâm Đạo trong cõi Vô sắc nơi những người ấy trong cõi ấy Khổ để không đang diệt nhưng Đạo để đang diệt với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với tất cả người đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na diệt của tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy trong cõi ấy Khổ để không đang diệt và Đạo để cũng không đang diệt.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ na nirujjhati, tassa tattha dukkhasaccaṃ na nirujjhatīti?

Hay là Đạo để không đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Khổ để không đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Sabbesaṃ cavantānaṃ pavatte magga vippayutta cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha Maggasaccaṃ na nirujjhati no ca tesam tattha dukkhasaccaṃ na nirujjhati, sabbesaṃ uppajjan tānaṃ pavatte citassa uppādakkhaṇe arūpe phalassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha Magga saccañca na nirujjhati dukkhasaccañca na nirujjhati.

Đối với tất cả người đang chết, vào sát na diệt của tâm bất tương ưng Đạo trong thời bình nhật nơi những người ấy trong cõi ấy Đạo để không đang diệt nhưng Khổ để đang diệt với những người ấy trong cõi ấy; Còn đối với tất cả người đang sanh, vào sát na sanh của tâm trong thời bình nhật nơi những người ấy, hay vào sát na diệt của tâm quả trong cõi Vô sắc nơi những người ấy trong cõi ấy Đạo để không đang diệt và Khổ để cũng không đang diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = 3 bậc Thánh đạo cao trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 3 tâm đạo cao, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Arūpe maggassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

Và 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên, với 31 cõi (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm hữu phần thứ 1... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn và 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte citassa uppādakkhaṇe tesam tattha).

4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 4 tâm quả, 36 tâm sở, với 4 cõi ngũ uẩn (Arūpe phalassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mờ = 4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả đang chết trong 31 cõi, tức vào sát na diệt của 19 tâm tử, 35 tâm sở, sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc diệt lần sau cùng với 31 cõi (Sabbesaṃ cavantānaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong thời bình nhật trong cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 81 tâm bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo), 52 tâm sở, sắc tâm với 26 cõi ngũ uẩn.

Phàm tam nhân, 4 bậc Thánh quả sinh diễn trong cõi tứ uẩn, tức vào sát na diệt của 39 tâm bất tương ưng đạo là 8 tâm tham, 2 tâm si, tâm khai ý môn, 8 tâm đại thiện, 8 tâm đại tố, 12 tâm Vô sắc, 43 tâm sở (trừ 3 tâm sở Giới phần, 2 tâm sở Vô lượng phần) với 4 cõi tứ uẩn (Pavatte maggavippayutta cittassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

Và 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học đang sanh trong 31 cõi tức vào sát na sanh của 19 tâm tục sinh, 35 tâm sở, 3-7-4 bọn sắc nghiệp, bọn mạng quyền cứu sắc khởi hiện vào sát na đầu tiên với 31 cõi (Sabbesaṃ uppajjantānaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân sinh diển trong thời bình nhật trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm hữu phần thứ 1 ... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn và 26 cõi ngũ uẩn (Pavatte cittassa uppādakkaṇe tesam tattha).

4 bậc Thánh quả trong cõi Vô sắc, tức vào sát na diệt của 4 tâm quả, 36 tâm sở, với 4 cõi Vô sắc (Arūpe phalassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Khổ Đế Gốc.

***

PHẦN HIỆN TẠI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa yattha Samudayasaccaṃ nirujjhati, tassa tattha Maggasaccaṃ nirujjhatīti?*

Tập đế đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: “Không phải !” (No)

Vấn ngược: *Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ nirujjhati, tassa tattha Samudayasaccaṃ nirujjhatīti?*

Hay là Đạo đế đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Tập đế đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng ?

Đáp: “Không phải !” (No).

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = **4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học** trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn và 26 cõi ngũ uẩn (Tanhāya bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = “Không có!” [Là câu vấn không đáp bác bỏ (Moghapañhā Paṭisedhavisajjanā)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = **4 bậc Thánh đạo** trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn và 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Maggassa bhāṅgakkhaṇe tesam tattha).

Chi pháp câu hỏi = “Không có!” [Là câu vấn không, đáp bác bỏ].

PHẦN HIỆN TẠI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: *Yassa yattha Samudayasaccaṃ na nirujjhati, tassa tattha Maggasaccaṃ na nirujjhatīti?*

Tập đế không đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Đạo đế không đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Maggassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha Samudayasaccaṃ na nirujjhati no ca tesam tattha Maggasaccaṃ na nirujjhati, sabbesam cittassa uppāḍakkhaṇe taṇhāvippayutta maggavippayutta cittassa bhaṅgakkhaṇe asaṅṅasattānaṃ tesam tattha Samudayasaccaṅca na nirujjhati Magga saccaṅca na nirujjhati.

Vào sát na diệt của tâm đạo nơi những người ấy trong cõi ấy Tập đế không đang diệt nhưng Đạo đế đang diệt với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na sanh của tất cả tâm nơi những người ấy, vào sát na diệt của tâm bất tương ưng ái, bất tương ưng đạo nơi những người ấy, hay người ở trong cõi Vô tướng trong cõi ấy Tập đế không đang diệt và Đạo đế cũng không đang diệt.

Vấn ngược: Yassa vā pana yattha Maggasaccaṃ na nirujjhati, tassa tattha Samudayasaccaṃ na nirujjhatīti?

Hay là Đạo đế không đang diệt với người nào trong cõi nào, thì Tập đế không đang diệt với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: Taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesam tattha Maggasaccaṃ na nirujjhati no ca tesam tattha Samudayasaccaṃ na nirujjhati, sabbesam cittassa uppāḍakkhaṇe magga vippayutta taṇhāvippayutta cittassa bhaṅgakkhaṇe asaṅṅasattānaṃ tesam tattha Maggasaccaṅca na nirujjhati Samudaya saccaṅca na nirujjhati.

Vào sát na diệt của tâm ái nơi những người ấy trong cõi ấy Đạo đế không đang diệt nhưng Tập đế đang diệt với những người ấy trong cõi ấy; Còn vào sát na sanh của tất cả tâm nơi những người ấy, vào sát na diệt của tâm bất tương ưng ái, tâm bất tương ưng đạo nơi những người ấy, hay người ở trong cõi Vô tướng trong cõi ấy Đạo đế không đang diệt và Tập đế cũng không đang diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 bậc Thánh đạo trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 4 tâm đạo, 36 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 22 cõi ngũ uẩn (trừ 4 cõi Khổ) (Maggassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

Và 4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn và 26 cõi ngũ uẩn (Sabbesam cittassa uppāḍakkhaṇe tesam tattha).

4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 77 tâm bất tương ưng đạo, bất tương ưng ái (trừ 8 tâm tham, 4 tâm đạo) 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần) (Maggavippayutta taṇhāvippayuttacittassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tướng, với cõi Vô tướng (Asaṅṅasattānaṃ tesam tattha)

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân, 3 bậc Thánh quả hữu học trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của tâm ái là 8 tâm tham, 22 tâm sở, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Taṇhāya bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

Và 4 Phàm nhân, 8 bậc Thánh nhân trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na sanh của 89 tâm, 52 tâm sở tính từ tâm tục sinh... cho đến tâm tử, với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Sabbesaṃ citassa uppādakkaṃ tesam tattha).

4 Phàm nhân, 4 bậc Thánh quả trong cõi tứ uẩn, cõi ngũ uẩn, tức vào sát na diệt của 77 tâm bất tương ưng ái, bất tương ưng đạo (trừ 4 tâm đạo, 8 tâm tham) 49 tâm sở (trừ 3 tâm sở tham phần), với 4 cõi tứ uẩn, 26 cõi ngũ uẩn (Maggavippayutta taṇhāvippayuttacittassa bhaṅgakkhaṇe tesam tattha).

Người lạc Tam nhân đang sanh và đang chết trong cõi Vô tướng, với cõi Vô tướng (Asaññasattānaṃ tesam tattha).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Tập Đế Gốc.

Kết Thúc Phần Diệt –

Phần Hiện Tại – Phần Người và Cõi

PHẦN DIỆT (NIRODHAVĀRA)

PHẦN QUÁ KHỨ THUẬN TÙNG (Atītāvāra Anuloma)

Phần Người (Puggalavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ nirujjhitta, tassa samudayasaccaṃ nirujjhithāti?

Khổ đế từng diệt với người nào, thì Tập đế từng diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Ghi Chú: Tất cả còn lại cũng trình bày giống nhau như “Phần sanh” (Uppādavāra) chỉ là từ “Từng sanh” (Uppajjittha) trong câu vấn và đáp của phần sanh đổi thành “Từng diệt” (Nirujjhitta) chỉ khác nhau bấy nhiêu.

Kết Thúc Phần Diệt – Phần Quá khứ – Phần Người.

***

Phần Người và Cõi (Puggalokāsavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa yattha dukkhasaccaṃ nirujjhitta, tassa tattha samudayasaccaṃ nirujjhithāti?

Khổ đế từng diệt với người nào trong cõi nào, thì Tập đế từng sanh với người ấy trong cõi ấy phải chăng?

Đáp: **Suddhāvāsānaṃ dutiye cite vattamāne asaññasattānaṃ tesam tattha dukkhasaccaṃ nirujjhitta no ca tesam tattha samudayasaccaṃ nirujjhitta,**

itaresaṃ catuvokārānaṃ pañcavo kārānaṃ tesāṃ tattha dukkhasaccañca nirujjhitta samudayasaccañca nirujjhitta.

Ghi Chú: Tất cả phần còn lại cũng trình bày giống nhau như “Phần sanh” (**Uppādvāra**) chỉ là từ “Tùng sanh” (**Uppajjitta**) trong câu vấn và đáp của phần sanh thay đổi thành “Tùng diệt” (**Nirujjhitta**) chỉ khác nhau bấy nhiêu.

Kết Thúc Phần Diệt –

Phần Quá khứ – Phần Người và Cõi.

PHẦN DIỆT (NIRODHAVĀRA)

PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG (Anāgatavāra Anuloma)

Phần Người (Puggalavāra)

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: **Yassa dukkhasaccaṃ nirujjhissati, tassa samudayasaccaṃ nirujjhissatīti?**

Khổ đế sẽ diệt với người nào, thì Tập đế sẽ diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: **Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesāṃ dukkhasaccaṃ nirujjhissati no ca tesāṃ samudaya saccaṃ nirujjhissati, itaresaṃ tesāṃ dukkhasaccañca nirujjhissati samudayasaccañca nirujjhissati.s**

Đối với người viên mãn A La Hán đạo, tất cả bậc A La Hán hay những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh, thì Khổ đế sẽ diệt nhưng Tập đế sẽ không diệt với những người ấy; Còn đối với người ngoài ra Khổ đế sẽ diệt và Tập đế cũng sẽ diệt.

Vấn ngược: **Yassa vā pana samudayasaccaṃ nirujjhissati, tassa dukkhasaccaṃ nirujjhissatīti?**

Hay là Tập đế sẽ diệt với người nào, thì Khổ đế sẽ diệt với người ấy phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!” (**Āmantā**).

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mờ = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesāṃ).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến sát na sanh của tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesāṃ).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesāṃ *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có áy ngăn chận trong giai đoạn đó, là : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm sanh khởi, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc Nhập Lưu là : **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả** giữa tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc Nhất Lai là : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc Bất Lai là : **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam *sadisūpacāranaya*).

Và người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự bởi không có ái ngăn chặn trong giai đoạn đó, là : **4 Phàm nhân hữu phần** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc Nhập Lưu, là : **4 Phàm nhân hữu phần, Bậc Dự Lưu Đạo, bậc Dự Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc Nhất Lai là : **4 Phàm nhân hữu phần, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc Bất Lai là : **4 Phàm nhân hữu phần, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng. (Itaresam tesam: Phàm hữu phần sẽ đắc đạo)

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... cho đến không tìm thấy điểm tận cùng (Itaresam tesam abhabbaputhujanā: Phàm vô phần sẽ không đắc đạo).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chặn trong giai đoạn đó, là : **4 Phàm nhân hữu phần** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc Nhập Lưu, là : **4 Phàm nhân hữu phần, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chặn sau khi chứng đắc Nhất Lai, là : **4 Phàm nhân hữu phần, 2 Bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Bất Lai, là: **4 Phàm nhân hữu phần, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ...không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng (Itaresaṃ tesam: Phàm hữu phần sẽ đắc đạo)

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ...không tìm thấy được điểm tận cùng (Itaresaṃ tesam abhabbaputhujjanā: Phàm vô phần sẽ không đắc đạo).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐẾ GỐC TẬP ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ na nirujjhissati, tassa samudayasaccaṃ na nirujjhissatīti?

Khổ đế sẽ không diệt với người nào, thì Tập đế sẽ không diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Yassa vā pana samudayasaccaṃ na nirujjhissati, tassa dukkhasaccaṃ na nirujjhissatīti?

Hay là Tập đế sẽ không diệt với người nào, thì Khổ đế sẽ không diệt với người ấy phải chăng ?

Đáp: Aggamaggasamaṅgīnaṃ arahantānaṃ yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam samudayasaccaṃ na nirujjhissati no ca tesam dukkhasaccaṃ na nirujjhissati, pacchima cittassa bhaṅgakkaṇe tesam samudayasaccaṅca na nirujjhissati dukkhasaccaṅca na nirujjhissati.

Đối với người viên mãn A La Hán đạo, tất cả bậc A La Hán, hay những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh Tập đế sẽ không diệt nhưng Khổ đế sẽ diệt với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tâm viên tịch Níp bàn nơi những người ấy Tập đế sẽ không diệt và Khổ đế cũng sẽ không diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc A La Hán Quả đang viên tịch Níp Bàn tức vào sát na diệt của 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở, sắc nghiệp diệt lần sau cùng (Pacchimacittassa bhaṅgakkaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp câu mở = Bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggasamaṅgīnaṃ tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo ... cho đến sát na sanh của tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam *mukkhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là : **Phàm hữu phân tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm sanh khởi, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhập Lưu, là: **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhất Lai, là : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Bất Lai là : **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam *sadisū pacāranaya*).

Và Bậc A La Hán Quả đang viên tịch Níp bàn tức vào sát na diệt của 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở, bốn sắc nghiệp diệt lần sau cùng (Pacchimacittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. KHỔ ĐỂ GÓC ĐẠO ĐỂ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccam nirujjhissati, tassa Maggasaccam nirujjhissatīti?

Khổ để sẽ diệt với người nào, thì Đạo để sẽ diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggassa bhāṅgakkhaṇe arahantānam ye ca puthujjanā maggam na paṭilabhissanti tesam dukkha saccam nirujjhissati no ca tesam maggasaccam nirujjhissati, aggamaggassa uppādakkhaṇe yassa cittassa anantarā agga maggam paṭilabhissanti ye caññe maggam paṭilabhissanti tesam dukkhasaccañca nirujjhissati Maggasaccañca nirujjhissati.

Vào sát na diệt của tâm A La hán đạo nơi những người ấy, tất cả bậc A La Hán, hay những phàm nhân nào không đắc đạo Khổ để sẽ diệt nhưng Đạo để sẽ không diệt với những người ấy; Còn vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dĩ tịnh là người hội đủ tâm dĩ tịnh, hay những người nào sẽ đắc đạo ngoài ra tâm dĩ tịnh của những bậc Bất Lai, Khổ để sẽ diệt và Đạo để cũng sẽ diệt.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccam nirujjhissati, tassa dukkhasaccam nirujjhissatīti?

Hay là Đạo để sẽ diệt với người nào, thì Khổ để sẽ diệt với người ấy phải chăng ?

Đáp: “Phải rồi!”

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến sát na sanh của tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ...không tìm thấy được điểm tận cùng (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam).

Và bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa uppādakkaṇe tesam).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dũ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ...không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa uppādakkaṇe tesam).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dũ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anatarā aggamaggaṃ paṭilabhissanti tesam).

4 Phàm nhân hữu phần, 3 Bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ...không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo (Ye caññe maggaṃ paṭilabhissantitesam).

Chi pháp của câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. KHỔ ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa dukkhasaccaṃ na nirujjhissati, tassa Maggasaccaṃ na nirujjhissatīti?

Khổ đế sẽ không diệt với người nào, thì Đạo đế sẽ không diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: “Phải rồi!”

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ na nirujjhissati, tassa dukkhasaccaṃ na nirujjhissa tīti?

Hay là Đạo đế sẽ không diệt với người nào, thì Khổ đế sẽ không diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānaṃ ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam magga saccam na nirujjhissati no ca tesam

dukkhasaccaṃ na nirujjhissati, pacchimacittassa bhāṅgakkhaṇe tesam Maggasaccaṅca na nirujjhissati dukkhasaccaṅca na nirujjhissati.

Vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, tất cả bậc A La Hán, hay những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo Đạo đế sẽ không diệt nhưng Khổ đế sẽ diệt với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tâm viên tịch Níp bàn nơi những người ấy Đạo đế sẽ không diệt và Khổ đế cũng sẽ không diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = Bậc A La Hán Quả đang viên tịch Níp bàn tức vào sát na diệt của 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở, sắc nghiệp diệt lần sau cùng (Pacchimacittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp câu hỏi = Giống nhau. [Là câu hậu vấn, đáp đồng].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán Quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán Đạo... cho đến sát na sanh của tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ...không tìm thấy được điểm tận cùng (Ye ca puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti...).

Và Bậc A La Hán Quả đang viên tịch Níp bàn tức vào sát na diệt của 13 tâm tử tam nhân, 35 tâm sở, sắc nghiệp diệt lần sau cùng (Pacchimacittassa bhāṅgakkhaṇe tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Khổ Đế Gốc.

PHẦN VỊ LAI THUẬN TÙNG

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccaṃ nirujjhissati, tassa Maggasaccaṃ nirujjhissatīti?

Tập đế sẽ diệt với người nào, thì Đạo đế sẽ diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Ye puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam samudatasaccaṃ nirujjhissati no ca tesam maggasaccaṃ nirujjhissati, ye maggaṃ paṭila bhissanti tesam samudayasaccaṅca nirujjhissati Maggasaccaṅca nirujjhissati.

Đối với những người phàm nhân nào sẽ không đắc đạo thì Tập đế sẽ diệt nhưng Đạo đế sẽ không diệt với những người ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc đạo Tập đế sẽ diệt và Đạo đế cũng sẽ diệt.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccaṃ nirujjhissati, tassa Samudayasaccaṃ nirujjhissatīti?

Hay là Đạo đế sẽ diệt với người nào, thì Tập đế sẽ diệt với người ấy phải chăng ?

Đáp: Aggamaggassa uppādakkaṇe yassa cittassa arahantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam maggasaccaṃ nirujjhissati no ca tesam samudayasaccaṃ nirujjhissati, ye maggaṃ paṭilabhissant itesam Maggasaccaṇca nirujjhissati samudayasaccaṇca nirujjhissati.

Vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh Đạo để sẽ diệt nhưng Tập để sẽ không diệt với những người ấy; Còn đối với những người nào sẽ đắc đạo thì Đạo để sẽ diệt và Tập để cũng sẽ diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = 4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy được điểm tận cùng (Ye puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam).

Và người sẽ đắc đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó là : **4 Phàm nhân hữu phần** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhập Lưu, là: **4 Phàm nhân hữu phần, Bạc Nhập Lưu Đạo, bạc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhất Lai là: **4 Phàm nhân hữu phần, 2 Bạc Thánh Đạo thấp, 2 bạc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Bất Lai là: **4 Phàm nhân hữu phần, 3 Bạc Thánh Đạo thấp, 3 bạc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng. (Ye maggaṃ paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = Bạc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa uppādakkaṇe tesam).

Bạc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam mukhayanaya).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **Phàm hữu phần tam nhân, 3 Bạc Thánh Đạo thấp, 3 bạc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhập Lưu, là: **Bạc Nhập Lưu quả, 2 Bạc Thánh Đạo giữa, 2 bạc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhất Lai, là : **Bạc Nhất Lai Quả, bạc Bất Lai Đạo, bạc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na

diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Bất Lai, là : **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam sadisūpa cāranaya).

Và người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là: **4 Phàm nhân hữu phần** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy được khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhập Lưu, là: **4 Phàm nhân hữu phần, Bậc Nhập Lưu Đạo, bậc Nhập Lưu Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy được khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhất Lai, là: **4 Phàm nhân hữu phần, 2 bậc Thánh Đạo thấp, 2 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh... không tìm thấy được khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Bất Lai, là: **4 Phàm nhân hữu phần, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy được khởi điểm ban đầu cho đến sát na sanh của tâm ái khởi hiện lần sau cùng (Ye caññe maggam paṭilabhissanti tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

PHẦN VỊ LAI ĐỐI LẬP

1. TẬP ĐẾ GỐC ĐẠO ĐẾ NGỌN SONG ĐỐI

Vấn xuôi: Yassa Samudayasaccam na nirujjhissati, tassa Maggasaccam na nirujjhissatīti?

Tập đế sẽ không diệt với người nào, thì Đạo đế sẽ không diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Aggamaggassa uppādakkhaṇe yassa cittassa arahantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam samudayasaccam na nirujjhissati no ca tesam maggasaccam na nirujjhissati, agga maggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānaṃ tesam samudayasaccaṅca na nirujjhissati Magga saccaṅca na nirujjhissati.

Vào sát na sanh của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, hay những người nào sẽ đắc A La Hán đạo theo tuần tự của tâm dữ tịnh là người hội đủ tâm dữ tịnh thì Tập đế sẽ không diệt nhưng Đạo đế sẽ diệt với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo nơi những người ấy, tất cả bậc A La Hán thì Tập đế sẽ không diệt và Đạo đế cũng sẽ không diệt.

Vấn ngược: Yassa vā pana Maggasaccam na nirujjhissati, tassa Samudayasaccam na nirujjhissatīti?

Hay là Đạo đế sẽ không diệt với người nào, thì Tập đế sẽ không diệt với người ấy phải chăng?

Đáp: Ye puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam maggasaccaṃ na nirujjhissati no ca tesam samudaya saccaṃ na nirujjhissati, aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe arahantānaṃ tesam Magga saccañca na nirujjhissati samudayasaccañca na nirujjhissati.

Đối với những phàm nhân nào sẽ không đắc đạo thì Đạo đế sẽ không diệt nhưng Tập đế sẽ diệt với những người ấy; Còn vào sát na diệt của tâm A La Hán đạo của những người ấy, tất cả bậc A La Hán thì Đạo đế sẽ không diệt và Tập đế cũng sẽ không diệt.

TRÌNH BÀY CHI PHÁP

Trong câu vấn xuôi; Chi pháp câu mở = bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na sanh của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa uppādakkhaṇe tesam).

Bậc Bất Lai Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm dữ tịnh trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam *mukhayanaya*).

Người sẽ đắc 4 đạo theo tuần tự do không có ái ngăn chận trong giai đoạn đó, là : **Phàm hữu phần tam nhân, 3 bậc Thánh Đạo thấp, 3 bậc Thánh Quả thấp** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng ... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhập Lưu, là: **Bậc Nhập Lưu quả, 2 bậc Thánh Đạo giữa, 2 bậc Thánh quả giữa** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Nhất Lai, là : **Bậc Nhất Lai Quả, bậc Bất Lai Đạo, Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo.

Nếu có ái ngăn chận sau khi chứng đắc Bất Lai là : **Bậc Bất Lai Quả** tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ sát na diệt của tâm ái khởi hiện lần sau cùng... cho đến tâm thuận thứ trong lộ đắc A La Hán Đạo (Yassa cittassa anantarā aggamaggam paṭilabhissanti tesam *sadisūpacā ranaya*).

Và bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

Chi pháp câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Trong câu vấn ngược; Chi pháp của câu mở = 4 Phàm nhân vô phần tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ vòng Vô thủy Luân hồi tử sanh ... không tìm thấy được điểm tận cùng (Ye puthujjanā maggaṃ na paṭilabhissanti tesam).

Và bậc A La Hán Đạo, tức vào sát na diệt của tâm A La Hán Đạo, 36 tâm sở (Aggamaggassa bhaṅgakkhaṇe tesam).

Bậc A La Hán Quả tức vào sát na sanh của 3 sát na tâm khởi hiện, tính từ tâm A La Hán quả thứ 1 trong lộ đắc A La Hán đạo ... cho đến tâm viên tịch Níp Bàn (Arahantānaṃ tesam).

Chi pháp của câu hỏi = Chi pháp của nhóm sau mà thôi. [Là câu vấn hoàn bị, đáp kết luận phân tích bằng cách trực tiếp (đi ngay)].

Kết Thúc Tập Đế Gốc.

Kết Thúc Phần Diệt – Phần Vị Lai – Phần Ngươi.

☸☸☸☸☸

CÒN TIẾP...